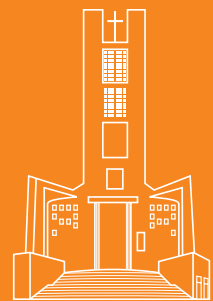

POSUŠJE

Godišnje obavijesti

Posušje, god. XXVII., br. 1 (27) • Uskrs 2020.

KAO DJECA SVJETLOSTI HODITE!

Ef 5,8

25

POSUŠJE GODIŠNJE OBAVIJESTI

Izdavač

Župni ured
Bezgrješnoga Začeca B.D.M.
Posušje

Adresa

Trg fra Grge Martića 1
88240 Posušje
Tel.: 039 - 681 - 052
www.zupa-posusje.com

Osoblje Župnoga ureda

Fra Mladen Vukšić, župnik
Fra Dominik Ramljak, župni vikar
Fra Ante Leko, župni vikar
Fra Milan Lončar, župni vikar
Fra Ivan Landeka st., župni vikar
Fra Jozo Hrkać, župni vikar
Fra Robert Pejičić, župni vikar

Časne sestre

Trg fra Grge Martića 3
88240 Posušje
Tel.: 039 - 680 - 166

Osoblje

s. M. Anka Kvesić, predstojnica
s. M. Marina Ivanković
s. M. Ana Čotić

RADNO VRIJEME ŽUPNOGA UREDA

Radnim danom

Prijepodne: 8,00 do 12,00.
Popodne: 15,30 do 17,30.

Nedjeljom i blagdanima

Samo nakon svetih misa

Nedjeljom i blagdanom
ne izdajemo nikakve potvrde

**Za opremanje bolesnika fratri
su na usluzi u svako doba!**

SADRŽAJ

Uvodna riječ.....	3
OFS - Trećari.....	4
Oproštaj posuških trećara od fra Marka Dragičevića.....	5
Crkveni zborovi župe Posušje.....	6
Ministranti.....	8
Kronika Frame.....	5
Korizmena humanitarna akcija Frame Posušje.....	12
Športske aktivnosti Frame.....	13
Hodočašće u Asiz.....	14
Frama Posušje na „Sudamja festu“ i „Svjetlost dolazi“.....	16
Osvojeno treće i drugo mjesto na Hosanafestu i Framafestu.....	17
V. Festival hercegovačkih Framâ.....	19
Frama Posušje na V. Festivalu kršćanskoga kazališta u Zagrebu.....	20
XIV. Molitveni izlet.....	21
Zbor iz Posušja u posjetu Zagrebu i Vukovaru.....	22
Hodočašća u Francuska svetišta.....	24
Hodočašće u Varaždin, Čakovec, Lepoglavu i Trakošćan.....	26
Tribine.....	28
Održan Seminar za bračne parove.....	47
Sveta krizma.....	48
Prva sveta pričest.....	48
35. obljetnica Zlatne harfe.....	49
XI. Festival religiozne drame.....	49
Proslavljena Velika Gospa.....	51
U Posušju se okupila duhovna zvanja.....	52
Vukovar 2019.....	52
Volontiranje u Africi.....	53
Božićni koncert u Posušju.....	54
Slavlje mlade mise fra Nikole Jurišića.....	55
Don Ante Jukić zaređen za đakona.....	56
Svečani zavjeti u Međugorju.....	57
Slavo i Ana Bago proslavili 60 godina braka.....	58
Dominik i Ljuba Čuljak proslavili 50 godina braka.....	58
Radovi na crkvi u 2019. godini.....	59
Kršteni u župi.....	60
Umrli u župi.....	61
Vjenčani u župi.....	62
Darovatelji za gradnju crkve.....	64

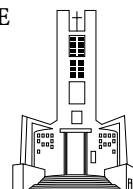
GODIŠNJE OBAVIJESTI ŽUPE POSUŠJE

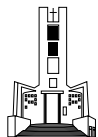
Odgovorni: fra Mladen Vukšić

Lektura: prof. Vlatko Mišetić

Slika na zadnjoj korici: Foto MIX video

Oblikovanje: Edita Grubišić, Grafotisak

UVODNA RIJEČ

Dragi župljani,

Iza nas je još jedna godina prožeta godišnjom liturgijskom dinamikom slavlja Kristovih spasenjskih otajstava, koja svoj vrhunac pronalaze u događaju koji proslavljamo ovih dana, događaju Kristovog uskrsnuća. Taj događaj je temelj na kojem stoji ili pada cijela kršćanska vjera. Kao što kaže sveti apostol Pavao: *Ako pak Krist nije uskrsnuo uzaludno je doista propovijedanje naše, uzalud i vjera vaša.* (1 Kor 15,14) Stoga je važno da se podsjetimo na važnost ovog otkupiteljskog čina ljubavi.

Kristovo uskrsnuće ucijepljeno jednom u prostor i vrijeme čovjekove povijesti, zadobiva trajnu vrijednost i aktualnost i tako postaje nadvremenski i nadprostorni događaj koji bitno dotiče život svakog čovjeka. Na koji način govorimo o tom doticaju? Kristovo otkupiteljsko djelo izvršeno je, kako ispovijedamo u Nicejsko-carigradskom vjerovanju, radi nas i radi našega spasenja. Čovjek je grijehom upropastio vlastiti život i stao na stanu smrti. Život je mogao otkupiti samo Tvorac života - Bog, a smrt je jedino mogla biti plaćena smrću onoga koji ju je zaslužio - čovjeka. Bogočovjek - Isus Krist plaća cijenu grijeha i smrti ljudskoga roda radi vlastitoga stvorenja. Kao što stoji u poslanici Rimljanima: *Znamo doista: Krist uskrišen od mrtvih, više ne umire, smrt njime više ne gospoduje. Što umrije, umrije grijehu jednom zauvijek; a što živi, živi u Bogu. Tako i vi: Smatrajte sebe mrtvima grijehu, a živima Bogu u Kristu Isusu!* (Rim 6,9-11) Tvorac života prepustio se ništavilu smrti kako bi čovjeka ponovno povratio Životu.

Upravo po toj stvarnosti Isusovog uskrsnuća čovjek, propadljivo i konačno biće, zadobiva svoju neraspadljivost i beskonačnost. Kao što kaže Joseph Ratzinger, kasnije papa Benedikt XVI., u svojoj knjizi *Uvod u Kršćanstvo*: „Čovjek, budući da nema u sebi opstanka, može produžiti svoj život samo tako da nastavi živjeti u drugome.“ Kristovim uskrsnućem čovjekovo postojanje proteže se do Onoga koji je Tvorac i Izvor života, odnosno samoga Života. Čovjek nastavlja zauvijek svoj život u Drugome, u zajedništvu osoba Presvetoga Trojstva, Oca, Sina i Duha Svetoga. Stoga, ovih dana radujmo se i slavimo veličinu dara dāna u ovom svetom vazmenom vremenu kada smo zadobili novost života!

Ove godine naša župna zajednica ima dodatni razlog radosti i nade. Na našoj naslovnoj stranici nalazi se logo proslave 25. obljetnice postojanja naše Franjevačke mladeži – Frame koji će se obilježiti 6.

lipnja. Ova obljetnica svjedoči o generacijama koje su istinski živjele uskrsnu radost u svojim životima. Generacijama koje su utkale svoje mogućnosti, svoje sposobnosti, svoje vrijeme, svoju mladost, na koncu same sebe u ovu predivnu priču Franjinih sinova i kćeri. Ona svjedoči kako mladost ne mora nužno biti i vrijeme „ludosti“, nego vrijeme kada su mladi ljudi spremni posvetiti svoju mladost pravim, istinskim vrijednostima. Svjedoči kako se mlade osobe i dalje daju oduševiti Isusom Kristom, kako su spremni živjeti međusobno zajedništvo i ljubav, svjedoči da je i danas mladi čovjek spreman za nešto više, a ne zaustaviti se u materijalizmu i hedonizmu današnjega vremena.

Logo s plamenom koji simbolizira Duha Svetoga i znakom *tau* u sredini pokazuje središnji motiv njihovog postojanja i okupljanja. Ljubav prema Kristu i svetom Franji je ona koja spaja sve ove generacije, koja je izvor i njihovog međusobnog zajedništva i povezanosti. Ljubav je ona kojoj teže i ona od koje primaju snagu za istinsko otkrivanje samih sebe, od koje primaju snagu za uvijek iznova krenuti dalje, *snagu za željeti više i živjeti potpunije.* Zlatna pozadina loga zajedno s citatom –*Kao djeca svjetlosti hodite (Ef 5,8)*– svjedoči kako je ovo zaista jedna priča svjetla. Svjetla koje raspršuje tamu, svjetla koja otkriva pravi, istinski put kojim može kročiti onaj koji je spreman staviti se u njegovu službu i tako sâm postati svjetlo u ovom današnjem svijetu. Molimo Božju pomoć i zaštitu da Kristovo svjetlo i dalje sjaji u srcima naših mladih koji imaju snagu preobraziti ovaj svijet u mjesto boljeg i ljepšeg življenja!

Također, potrebno je istaknuti i promjene u našem župnom osoblju. Ove godine svoje pastoralno djelovanje u našoj župi završio je fra Marko Dragičević, župni vikar. On je svoje svećeničko i redovničko djelovanje nastavio u samostanu na Humcu. Fra Marko je dao neizrecivi doprinos u životu ovog franjevačkog bratstva, kao i pastoralnog djelovanja u našoj župi. Fra Marko je zajednički život u bratstvu uvijek živio s jednom lakoćom i posebnom, ali pravom, franjevačkom radošću. Napose je važno istaknuti ljubav koju je utkao u održavanje okoliša koji je uz njega uvijek izgledao ljepše i dotjeranije, a njegove zasluge u pastoralnom djelovanju urezale su se sigurno u sjećanje mnogih generacija naše župe. U naše bratstvo iz samostana na Humcu došao je mladomisnik fra Robert Pejičić, rodom iz Mostara. Fra Robertu još jednom želimo dobrodošlicu u naše franjevačko bratstvo i obilje Božjeg blagoslova i uspjeha u življenju svoga posvećenog poziva!

Svima Vama dragi vjernici želimo sretan i blagoslovljen Uskrs!

FRANJEVAČKI SVJETOVNI RED (OFS) TREĆARI

Svaki mjesec, tj. prvi petak u mjesecu, imamo redovite sastanke na kojima duhovni asistent obradi temu koja je odabrana. U ovoj godini smo obrađivali teme o životu sv. Franje, zatim o sv. Misi, Crkva i vjernici u Crkvi, tradicija posta i franjevački kalendar.

I ove godine smo uoči Gospe od Anđela (Porciunkula) organizirali klanjanje pred Presvetim.

Sudjelovali smo u devetnici pred Veliku Gospu molitvom krunice i čitanjima na svetim Misama.

Svetoga Ljudevita, zaštitnika trećara, ove smo godine proslavili u župi Veljaci s drugim bratstvima iz Hercegovine.

Naših devet sestara hodočastilo je u Asiz - grad sv. Franje. Iznijele su nam svoje prekrasne dojmove koje su ponijele sa hodočašća.

Posjetili smo roditelje – članice našega OFS-a, kao i one članice čiji su supružnici preminuli u ovoj godini.

Četiri sestre iz našega bratstva su preminule u ovoj godini. Neka ih Bog nagradi vječnim mirom i dobrima.

Svakoga prvog petka u lipnju slavimo sv. Misu za naše pokojne trećare.

U mjesecu kolovozu oprostili smo se od našega dugogodišnjeg duhovnog asistenta fra Marka Dragičevića i dobili novog asistenta bratstva - fra Ivana Landeku.

Preminuće i blagdan sv. Franje proslavili smo zajedno sa našom Framom.

I ove godine smo hodočastili u Kraljevu Sutjensku na blagdan bl. Katarine Kotromanić. Hodočastilo je 23 naših članova.

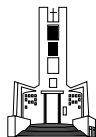
U Posuškom Gracu smo imali bratski susret s trećarima Posuškoga Graca i s bratstvom župe Čitluk. Sudjelovali smo i u zajedničkom klanjanju Isusu u Presvetom Oltarskom Sakramentu, te na predavanju fra Ivana Landeke na temu "Obitelj danas".

Na Bezgrješno začće Blažene Djevice Marije proslavili smo primanje i zavjetovanje trećara. Dvije sestre su pristupile u Treći red, tri su položile prve zavjete, dvije sestre i brat su obnovili zavjete, a četiri sestre su dale trajne zavjete. Svečare je u ime Crkve primila ministra Ružica Vranjković, potvrdio ih je duhovni asistent fra Ivan Landeka. Poslije obreda i sv. Mise slijedilo je čestitanje i zakuska koju su pripravile naše slavljenice.

Na Materice, treću nedjelju Došašća, kao i prijašnjih godina, organizirali smo akciju „Slatki zalogaj“. Naše sestre ispekle su kolače, upakirale i nudile misarima, a sav prikupljeni prilog ide siromašnima u župi.

Radosna smo srca proslavili našu veliku svetkovinu Božić, a staru godinu smo ispratili sa mnoštvom vjernika na sv. Misi zahvalnici na Silvestrovo.

OPROŠTAJ POSUŠKIH TREĆARA OD FRA MARKA DRAGIĆEVIĆA

U sklopu slavlja Porcijunkule Franjevački svjetovni red Posušje, već tradicionalno po osmi put, organizirao je bdijenje na uočnicu Gospe od Anđela, 1. kolovoza 2019. Ovogodišnji susret bio je poseban, jer smo se oprostili od našega fra Marka koji u rujnu odlazi iz župe Posušje na novu službu u samostan Humac.

Nakon molitve krunice i svete Mise koju je predslavio fra Jozo Hrkać, a predivnim pjevanjem uveličala naša Frama, koja nam je u svakoj prigodi na raspolaganju i kojoj od srca zahvaljujemo, slavlje smo nastavili klanjanjem koje je pripremio i vodio naš fra Marko. Odabrao je temu „Radost evanđelja“ kao da nam je želio poručiti: ne budite tužni što odlazim jer Krist je uz vas. Snažne riječi iz teksta koji smo razmatrali započeli smo riječima pape Franje iz njegove pobudnice: „Radost evanđelja ispunja srca i čitav život svakog onog koji susretne Isusa. Oni koji prihvate njegovu poruku oslobođeni su od grijeha, žalosti, duhovne praznine i osamljenosti. S Isusom Kristom radost se uvijek iznova rađa.“

U Svetome pismu Gospodin nas mnogo puta poziva na radost. U biti, radost je zapravo pitanje naše vjere. Ako vjerujemo u radosnu vijest da je Bog uvijek s nama, da nas vodi, ljubi onakve kakvi jesmo, da su naša imena zapisana na nebesima i da nam je tamo pripravljeno mjesto, mi smo radosni. Ljudski gledano, nije baš lako biti radostan u teškim trenucima života kada nas pritisnu velike nevolje, a tada, utecimo se Gospodinu i dragoj Gospi i oni će našu tugu pretvoriti u radost. Tijekom klanjanja razmišljali smo o radostima u svom životu i shvatili da ih ima mnogo, za što moramo svakodnevno zahvaljivati Bogu kao što je to činio naš zaštitnik sveti Franjo. Molili smo za život u radosti evanđelja, da nas ne zaokupe ovozemaljska kratkotrajna veselja već da uz Božju pomoć težimo za višim darima, vječnoj radosti.

Nakon klanjanja, ispunjeni Duhom Svetim, ohrabreni riječima vjere, puni radosti nastavili smo naše druženje u vjeronaučnoj dvorani uz

okrjepu koju su pripremile naše sestre. Tu smo se oprostili od našega fra Marka i uručili mu skromni dar za sjećanje na nas trećare. Što reći u ovoj prigodi, kako zahvaliti fra Marku, čovjeku, svećeniku. Fra Marko je svećenik „staroga kova“, jednostavan, skroman, uslužan, nenametljiv i istinski poslužitelj Oltara Gospodnjega. Bez galame i reklame, jednostavno bez velike filozofije, tiho poput svetoga Franje, sav svoj život posvetio je služnji Bogu, svojoj crkvi i narodu, sigurno uz puno žrtve, odricanja i odgovornosti za povjereni mu puk. Svojim svećeničkim služenjem, svima nama donosio je mir i radost evanđelja, njegovu ljubav i milosrđe, njegovo oprostjenje.

Svoju svećeničku službu obavljao je u 8 župa do sada. U posuškoj župi s nama je proveo 13 godina. Duhovni asistent Svjetovnih franjevaca bio je 12 godina. Prvi put od 1980.-1983. i od 2011. kada je preuzeo službu od pokojnoga fra Dobroslava Begića, pa do danas. Kao svećenik znao je da ga primamo otvorena srca i tijekom godina smo osjetili ono duhovno srodstvo što će nas kao zajednicu trajno povezivati. Uvijek je bio raspoložen i raspoloživ za naša pitanja, puno je znao i rado odgovarao. S njim smo naučili i produbili mnoge važne teme naše vjere od Pravila, života svetoga Franje, Franjinih opomena, govorili smo o Božjim zapovijedima, svetim sakramentima, glavnim grijesima i krjepostima, blaženstvima, milosrđu i još mnogim temama. Hodočastili smo zajedno, bili na puno duhovnih obnova, organizirali akcije,

pomagali siromašnima, ukratko, on je svojim duhovnim vodstvom oplemenio naše duše, obogatio naše živote i učinio nas boljim ljudima.

I sada na rastanku, hvala Vam dragi fra Marko što ste nas prihvatili kao svoje, hvala vam što ste nam riječi Svetoga pisma približavali na najpriступalniji način, hvala vam što ste predano vršili svoje svećeničko poslanje, hvala što ste radili na poboljšanju i produbljenu naše duhovnosti, hvala vam što ste kroz 12 godina uistinu, u punom značenju te riječi, bili naš dušobrižnik. Zahvaljujemo vam i na franjevačkoj jednostavnosti, tihoj nazočnosti, ljudskoj toplini i smirenosti, a Bogu hvala na tim darovima kojima vas obdario. Molimo Boga da po vašem primjeru mladi spoznaju ljepotu i značaj svećeničkog poziva. Nedostajat ćete nam, a vjerujemo i mnogim župljanima. U njihovo ime hvala što ste ostavili Božji trag u našim dušama po svetim sakramentima koje je Bog podijelio preko vas. I uvijek, kad budete u prigodi, navratite, nemojte nas zaboraviti. A mi, trećari, radujmo se jer dobivamo novoga pastira, duhovnog asistenta, našega fra Ivana Landeku kojem ovom prilikom

izražavamo toplu i srdačnu dobrodošlicu u naše bratstvo i zahvaljujemo mu što je prihvatio ovu zahtjevnu službu. Fra Ivane, mi se uz Božju pomoć pripuštamo i prepuštamo Vama, vaši smo.

Na kraju ovog emotivnog susreta fra Marko se zahvalio za sve ove godine našega zajedništva u kojima mu je bilo lijepo s nama, zahvalio se na suradnji i podršci, pa je potekla i pokoja suza. No naši životi teku dalje, i kako reče papa Franjo: „Mi smo tek putnici na putu u nebeski Jeruzalem, u Božji Grad, naše konačno odredište. Cijeli naš život je jedan put, i kada se zaustavimo, stvari ne idu, stoje. I zato i vi i mi moramo hodati dalje, kamo nas šalje Božji poziv“. Sretno dragi fra Marko, iako smo pomalo tužni, radosni smo što vas Gospodin poziva u svoju službu baš na Humac, u taj Božji vrt i rasadnik mladih svećenika. Neka vas na vašem putu na novu službu, uvijek i u svemu blagoslovi i čuva dobri Bog, neka vam podari duhovni i tjelesni mir, ljubav neka je u vama, da obilno dijelite radost evanđelja još dugo godina. Neka Duh Sveti bdije nad vama i vodi vas! Vole vas vaši posuški trećari!

CRKVENI ZBOROVI ŽUPE POSUŠJE

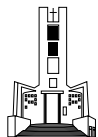
Župa Posušje se diči svojim crkvenim zborovima. Svake nedjelje u 10 sati Veliki crkveni Zbor fra Grge Martić višeglasnim pjevanjem obogaćuje liturgijsko slavlje, dok Mali zbor svojim anđeoskim glasovima slavi Boga u 8 i 30 sati. Zborove vodi s. Marina Ivanković.

VELIKI ZBOR

Kroz korizmu se vjernici iz Posušja pripremaju postom i molitvom. To je posebno pokorničko vrijeme u godini, a Veliki zbor sudjeluje u pobožnostima *Puti Križa* koji počinje u 18 sati i na svetoj Misi nakon pobožnosti. Kroz korizmu se članovi Zbora pripremaju za Uskrs. Zbor pjeva Muku Gospodina našega Isusa Krista na Cvjetnicu, ali i na sam Veliki Petak.

Uskrs je najveći kršćanski blagdan, a Zbor vazmenim pjesmama odaje počast Uskrsnome Kristu. S. Marina bira najljepše uskrsne pjesme koje Zbor nastoji što ljepše i dostojanstvenije izvesti četveroglasnim nastupima.

Ove je godine, nakon mukotrpnoga rada Zbor s voditeljicom s. Marinom Ivanković odlučio običi bajkoviti Trakošćan, Zagreb i odati posebnu počast gradu heroju, Vukovaru. Za sve nas je najvažniji događaj sveta misa koju su nam održali naši fratri u zagrebačkoj Dubravi. Fra Ivan Landeka mlađi je služio Misu, a fra Josip Serđo Čavar nas je lijepo primio i ugostio. Kroz Vukovar nas je proveo i o svemu pričao vodič Darko Rubčić, branitelj iz Vukovara. I u Vukovaru smo imali svetu misu koju je predvodio naš fra Mario Knezović. Svake

se godine ovim izletima obogatimo i još više ujedini. Hvala dragome Bogu na tome.

Blagdan Velike Gospe je posebnost za svakog posušskog žitelja, a čini se i još više onih koji su odselili u inozemstvo. Svi se tada okupe u rodnom Posušju i slaveći svoju zaštitnicu dolaze na devetnice pripremajući se za sam blagdan. Veliki zbor otvara devetnicu, a potom pjevanjem slavi Boga i svoju zaštitnicu. Zbor pjeva na uočnici predvođeni procesijom kroz grad, te na sam blagdan Velike Gospe. Središnje misno slavlje je u 11 sati, a Veliki je zbor neizostavan dio i toga liturgijskoga slavlja.

U Mostaru je 17. studenoga 2019. godine u Franjevačkoj crkvi održan još jedan susret hercegovačkih velikih zborova. Na susretu je sudjelovao i posuški veliki župni Zbor, Zbor fra Grge Martića.

Susret je započeo svečanom svetom misom koju su svojim višeglasnim pjevanjem uzveličali zborovi iz sedam hercegovačkih župa. Sveta je misa najuzvišeniji način i molitva Gospodinu Bogu, a ona je ujedno spoj sedam umjetnosti među kojima se i nalazi glazbena umjetnost. Sretni smo što smo pozvani biti dio Gospodinova slavlja kako svake nedjelje, tako i na ovome susretu. Ove godine po prvi put nije bilo izborne pjesme i pojedinačnih nastupa. Zborovi su zajedno otpjevali misno slavlje u Franjevačkoj crkvi u Mostaru. Veselje se s pjesmom osjetilo toliko kao da se Nebo otvorilo. Mostarski Zbor ove godine obilježava 90-tu obljetnicu postojanja i tom je prigodom prikazan kratki film o djelovanju Zbora, Zbora sv. Cecilije. Oni su tom prigodom otpjevali četiri pjesme. Njima smo svi skupa čestitali na održivosti Zbora, na njihovoj obljetnici, rođendanu tako da se slavlje i druženje nastavilo u restoranu Afrodita. Uz bogatu večeru, pjesmu i ples sudjelovali smo na još jednom susretu hercegovačkih zborova. Nadamo se da se

vidimo iduće godine kada ponovno slavimo Boga onim što najbolje znamo, pjesmom.

Božić je dan, kada se s puno radosti, nade i žara u svečanom, veselom raspoloženju slavi Isusovo rođenje. Slavlje svoga Spasitelja Zbor je započeo misom polnoćkom, a onda i kroz sve Božićne dane. Posušje je rođenje svoga Spasitelja Isusa Krista proslavilo najljepšim Božićnim pjesmama poput *Radujte se narodi, Veselje ti navješćujem, Pastorela, Tiha noć, Božji sin, Pastoralka, Rodio se Bog i čovjek* i mnoge druge.

U petak je 27. prosinca 2019. godine na blagdan sv. Ivana, apostola i evanđelista održan još jedan Božićni koncert u Posušju. Koncert je zatvorio Veliki župni zbor fra Grge Martića, a svi smo skupa otpjevali *Svim na zemlji* za sretno Božićne blagdane.

MALI DJEČJI ZBOR

Mali dječji zbor broji oko 100-tinjak članova, od prvoga do devetoga razreda osnovne škole. Dječjim veselim glasovima upotpunjuju liturgijsko slavlje svake nedjelje u 8 i 30 sati. Zbog školskih obveza probe se održavaju u 10 i 11 sati subotom.

Zlatna harfa je središnji događaj Malih zborova u Hercegovini koja se sada već tradicionalno održava 1. svibnja. Ove godine Zlatna harfa se održala u Mostaru. Posebnost je što je Mali dječji zbor proslavio jubilarnu 35. godinu postojanja te se predstavio na Zlatnoj harfi ujedno 35. po redu. To će reći da je Mali zbor oduvijek dio ovoga festivala.

Mali zbor svakako sudjeluje i na jednoj svetoj misi kroz devetnicu Velikoj Gospi.

Početak školske godine Mali zbor počinje s radom. Primaju se i novi članovi, a stariji očekivano prijeđu u Veliki zbor.

Božić je blagdan kada se svi radujemo, a ponajviše djeca. Mali dječji zbor svojim dječjim glasovima daju slavu Malome Djetetu Isusu. Kroz cijele Božićne blagdane Mali zbor pjeva na liturgijskim slavljinama kao i na blagdan Mladenaca ili Nevine dječice. Mali zbor posebno kroz liturgiju slavi svoje male svece i zaštitnike.

Božićni koncert redovito započinje pjesmom Malog zborova. Oni su nezaobilazan početak svakog Božićnog koncerta 27. prosinca na Sv. Ivana.

MINISTRANTI

Dan otvorenih vrata – Sjemenište Sinj

Dana 23. studenog 2019. god. četvorica naših ministranata s fra Robertom Pejičićem bili su na Danu otvorenih vrata u franjevačkom sjemeništu u Sinju. Trenutno su sedmorica sjemeništara na odgoju, od kojih su dvojica iz naše župe. Susret je počeo u devet sati predstavljanjem domaćina i osobnim predstavljanjem svih prisutnih. Prisutni su bili ministranti iz župa Posušje (BiH), Otok Dalmatinski, Potravlje (Satrić i Maljkovo), Gala/Gljevi, Brnaze, Sinj i Imotski. Nakon predstavljanja, gosti su, u pratnji svojih domaćina, razgledali sjemenišne prostorije, potom su se kratko okriepili i zajedno pošli u razgledavanje Svetišta, samostanskih zbirki, te muzeja Sinjske alke.

Svečanu Svetu misu slavili smo u sjemenišnoj kapeli, a predvodio ju je fra Ivan Režić, pročelnik provincijskog Vijeća za duhovna zvanja i magistar franjevačkih bogoslova u Klerikatu, u Splitu. Na misi je fra Ivan govorio o duhovnim pozivima i o općem pozivu na svetost, koji Bog, na različite načine upućuje svakom čovjeku. „Prvi poziv“, naglasio je fra Ivan, koji Bog upućuje svakom čovjeku, jest poziv na život. Unutar tog općeg poziva, a u

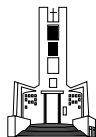

skladu s darovima, Bog je svakom čovjeku namijenio posebno poslanje. Jedne Bog poziva na bračni i obiteljski život, druge na služenje braći ljudima, kroz duhovni poziv kao redovnik/ca ili svećenik.

Nakon Svete mise slijedio je ručak, a poslije toga posjet Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji u Sinju koju pohađaju sjemeništari. U školi je fra Joško Kodžoman, odgojitelj sjemeništara u Sinju, pričao o dugoj povijesti škole i sadašnjosti te ugledne i drevne odgojno-obrazovne institucije. I sami su se mogli osvjedočiti o solidnim materijalnim uvjetima u kojima Gimnazija obavlja svoju djelatnost. Poslije razgledavanja ministranti su u školskoj dvorani igrali nogmet i nakon toga smo završili naš susret.

Našim ministrantima se jako dojmio posjet Sjemeništu, što dokazuju i upiti naših ministranata kada će se ponovno organizirati sličan susret u Sjemeništu i Gimnaziji. Svi su sudionici dobili i prigodni poklon u znak sjećanja na susret i svima je naravno upućen poziv da opet budu dragi gosti Sjemeništa i Gimnazije.

KRONIKA FRAME

Siječanj:

Novu framašku sezonu započeli smo klanjanjem, koje je predvodio naš duhovni asistent fra Jozo Hrkać. Jedan od najljepših susreta u Frami uljepšala je glazbena sekcija svojim pjevanjem.

Za ovaj mjesec koji je i početak nove godine, donošenja novih odluka, fra Jozo je iskoristio da svojim predavanjima petkom potakne nas na neke promjene. Tema je „lijenost“, grijeh koji dosta koči mlade, bilo u duhovnom životu, školi, kući... Lijenost sama po sebi je izvor mnogih drugih grijeha. Često se najgore odrazi na naše školovanje koje nam sad kao srednjoškolcima jako znači.

Veljača:

Od 8.do10. veljače naši trećaši idu na seminar u Međugorje i Kuću Mira. Obnovu su započeli večernjom svetom Misom, nakon koje su večerali i podijelili se u skupine, unutar kojih su sudjelovali u zabavnim igrama. Nakon doručka obišli su Majčino selo i zajednicu „Milosrdni Otac“. Ondje su slušali svjedočanstva ovisnika koji su se potrudili iskreno posvjedočiti svoje teško životno iskustvo. Seminar je prošao u molitvi i druženju te su se u nedjelju uputili svojim kućama.

Veljača je poseban mjesec za nekoliko naših framašica. 14. veljače, održan je kviz znanja na razini naše Frame s temom „Franjevački svetcii“. Sudjelovalo je oko petnaest naših framaša. Prvo mjesto uzela je Cvita Lončar, a drugo mjesto pripalo je Ivani Landeka i njih dvije izravno osvajaju put u Asiz. Čestitamo! Tri framašice koje su osvojile treće mjesto natjecat će se u Mostaru 15.veljače u „dodatnim kvalifikacijama“.

U ovom mjesecu smo imali dva gosta. Prvi gost je bio fra Ivan Marić sa Širokog Brijega, s temom „Valjana ispovijed“. Ovaj susret je bio jako zanimljiv. Fra Ivan nam je tumačio kako se najbolje pripremiti za ispovijed i očistiti dušu pred Gospodinom. Podijelio nam je knjižice za ispit savjesti prije ispovijedi. Na koncu susreta je pustio kratki film na ovu temu koji će nam sigurno ostati u sjećanju. Hvala fra Ivanu na dolasku!

Najavili smo i drugoga gosta ovoga mjeseca, a to je naš bivši duhovni asistent fra Mario Knežević. Temu je otvorio pjesmom Mie Dimšić „Život nije siv“, predivnom pjesmom koja govori kako je život lijep iako nije lagan. Susret je sadržavao više tema od korištenja našega vremena i života, do našeg odnosa s Bogom. Također je govorio o udaljenosti današnjih mladih od Boga te kako današnje društvo ima velik utjecaj na to. Naveo nam je dosta primjera ljudi koji su ubijeni zbog vjere te ljude koji, bolujući od teških bolesti, ipak uza sve to vjeruju u Isusa Krista i stavljaju svoj život u Njegove ruke. Prisjećao nas je na prijašnja vremena govoreći, kroz smiješne anegdote, o bivšim framašima i vremenu kad je on bio duhovni asistent naše Frame. Hvala našem fra Mariju na dolasku!

Ožujak:

Mjesec ožujak, kao i prošlih godina, otvaramo predstavom. U ponedjeljak, 4. ožujka 2019. godine u kripti župne crkve u Posušju održana je premijera drame „Dvije majke“.

Na jednom od susreta u mjesecu ožujku kao gosta smo imali našega fra Ivana Penavića, koji nam je govorio o Uskrsnuću, životu poslije smrti i tumačenju Biblije. Dosta je studiozno framašima objasnio tumačenje Biblije te kako čitamo Bibliju moramo biti svjesni da ima dosta metafora.

Od 29. do 31. ožujka održavala se skupština Frame Hercegovina. Uz područno vijeće i fra Marina Karačića, područnoga duhovnog asistenta, sudjelovali su framaši iz 22 hercegovačke Frame. Skupština je započela u petak slavljem svete Mise i obreda Puta križa. U popodnevnim satima počeli su izbori za novo Područno vijeće kojima su predsjedale članice Nacionalnoga vijeća na čelu s nacionalnom predsjednicom Doris Trogrlić. Novo Područno vijeće čine: Monika Brzica - predsjednica, Stipe Čuić - potpredsjednik, Anamarija Nuić - tajnica, Mario Milas - blagajnik, Ivana Miličević - voditeljica formacije te Mario Pehar kao dodatni član. Kao zahvalu Bogu na svemu hodočastili smo na Podbrdo u večernjim satima.

Travanj:

Travanj je bio jako poseban za našu dramsku sekciju koja po drugi put izvodi svoju predstavu „Dvije majke“. U subotu 13. travnja u gradskoj kino-dvorani “Borak” u Širokome Brijegu održana je predstava s početkom u 20 sati, s kojom je publika bila jako zadovoljna.

21. travnja naše tri framašice odlaze u Asiz. 58 framaša hercegovačkoga područnog bratstva, predvođeni područnim duhovnim asistentom fra Marinom Karačićem te duhovnim asistentom Frame Mostar fra Robertom Kaveljom, dobili smo priliku da na Uskrs još detaljnije upoznamo Sv. Franju putom u Asiz. Iz naše Frame tu se priliku imale Cvita Lončar, Ivana Landeka i Marinela Soldo. Nakon nezaboravnih 5 dana naše framašice se vraćaju svojim kućama.

Svibanj:

Svibanj počinje drugim nacionalnim susretom Franjevačke mladeži u BiH. Održavao se u Vitezu od 3. do 5. svibnja, gdje je otputovalo naših pedesetak framaša. Jedno posebno vrijeme provedeno u molitvi, druženju, igri koje će nam zasigurno ostati u sjećanju.

Naša glazbena sekcija sudjelovala je na Festivalu duhovne glazbe “Svjetlost dolazi“ 18. svibnja u Zadru. Naše framašice odlično su izvele nastup. Nismo se vratili „praznih ruku“ te smo osvojili nagradu za najbolji tekst.

Kao i svake godine u svibnju održao se tradicionalni Festival hercegovačkih Frama, peti po redu, 25. svibnja 2019. godine u Gradskoj športskoj dvorani u Posušju.

U nedjelju, 26. svibnja dramska sekcija Frame Posušje sudjelovala je na V. Festivalu kršćanskoga kazališta u Zagrebu s predstavom “Dvije majke”.

Lipanj:

U subotu 1. lipnja 2019. naša Frama je sudjelovala na 1. športskom susretu Frama Hercegovine na Humcu.

Ovoga smo petka imali jako posebnu gošću na Frami. Naša gošća je bila Dorotea, časna misionarka iz Benina. U vrijeme korizme smo imali humanitarnu akciju za pomoć djeci u Beninu, gradiću u Africi gdje djeluje časna Dorotea.

Ovu sezonu smo zaključili tradicionalnim susretom na bazenu. Uz molitvu, pjesmu i druženje

zahvalili smo Bogu za još jednu odličnu framašku godinu.

Srpanj:

U petak, 5. srpnja, održano je tradicionalno druženje naše Frame - Hod i igre, kojim obilježavamo kraj naše framaške godine.

Kao i protekle dvije godine, tako i ove, naša Frama organizirala je ljetovanje. Pedeset devet framaša zajedno s duhovnim asistentom fra Jozom proveli su pet dana na otoku Prviću. Od 17. srpnja bili su na malom otoku u blizini Šibenika i uživali u ljepotama Jadranskoga mora. Boravili su u samostanu Sv. Marije od Milosti. Uz određeni raspored i obveze framaši su većinu dana provodili na plaži. Osim odmora uz kupanje i igre ovo je bila i duhovna obnova u kojoj su se uz svetu Misu, ispovijed i molitvu mogli približiti Bogu. U ponedjeljak 22. srpnja odmorni i zadovoljni vratili su se kući. Ovo ljetovanje vođeno je geslom: “Ištite i dat će vam se! Tražite i naći ćete! Kucajte i otvorit će vam se!”

Kolovoz:

U kolovozu odlazimo na Mladifest koji se već 30 godina organizira u Međugorju, a traje od 1. do 6. kolovoza. Skupina naših framaša autobusom se zaputila do dogđaja gdje su sudjelovali u programu.

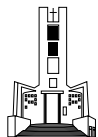
Kao i prošle godine, s predstavom „Dvije majke“ predstavljamo se u sklopu kulturne manifestacije „Posuško lito“.

Rujan:

Tradicionalno, kao i svakoga rujna, održan je Frama Kup u Posušju. Sudjelovalo je 13 ekipa, a prvo mjesto osvojila je ekipa „Stara dama“.

23. rujna 2019. godine, održani su obredi Primanja i Obećanja u našoj župi za članove Frame pod geslom: „Tko je vjeran u najmanjem, i u najvećem je vjeran. Sveto misno slavlje je predvodio naš duhovni asistent fra Jozo Hrkać, a misno slavlje pjesmom je uveličala Frama Mostar. Fra Jozo nam je pobliže objasnio naše ovogodišnje geslo te približio nam što to zapravo znači predati mladost Bogu. U našu Framu primljeno je 70 novih članova, prva obećanja dalo je njih 47, a svoja obećanja obnovilo je 110 framaša.

22. rujna naša Frama sudjeluje na festivalu „Hosanafest“ s pjesmom „Dopusti mi“ koju je

napisao Đuro Ravenščak, pjesmu je uredio Josip Vukoja.

Listopad:

3. listopada u našoj crkvi održan je obred preminuća Sv. Franje. Misu je predvodio fra Ivan Landeka.

11. listopada 2019., održani su izbori u našoj Frami te smo dobili novo Vijeće:

- Predsjednik - **Luka Bešlić**
- Potpredsjednica - **Luca Senjak**
- Tajnica - **Julija Bešlić**
- Blagajnik - **Josip Vranjković**
- Voditelj formacije - **Ružica Pavković**
- Dodatni članovi - **Antea Šušnjar** i **Andela Jukić**

Zahvale starom Vijeću, a novom želimo Božji blagoslov i puno uspjeha u novoj framaškoj godini.

U petak, 18. listopada 2019. održan je 6. susret ove školske godine u našoj Frami. Kao i uvijek, susret je započeo molitvom, a predvodio ga je naš župnik fra Mladen Vukšić. Tema susreta je bila „Važnost krunice“. Fra Mladen je na početku susreta stavio naglasak na važnost molitve te molitve s bližnjima. Tumačio nam je Gospine riječi u krunici i govorio o tome koliko je zapravo krunica bitna, a vjernici je sve više zanemaruju. Rekao je kako je krunica najljepša molitva u našoj vjeri. Susret smo završili Gospinim litanijama prije kojih smo izmolili žalosna otajstva Gospine krunice. Hvala našem fra Mladenu što se uvijek odazove pozivu i naše framaše potakne svojim riječima!

Od petka 18. do nedjelje 20. listopada održan je seminar za maturante u Lištanima. Geslo ovogodišnjega seminara je „U nadi protiv svake nade povjerova ...“ Naša skupina maturanata, zajedno s nekoliko „trećaša“, te fra Jozom krenula je u popodnevni satima u Lištane u duhovno-pastoralni centar sv. Josipa. Jedan od najljepših seminara u framaškom životu prošao je odlično. Uživali smo u ljepoti mjesta te proveli vrijeme u druženju, a posebnu smo obogaćeni za još jedno duhovno iskustvo.

Ovogodišnji Framafest pod nazivom „Moje će Te usne slaviti“ održan je u subotu, 26. listopada u Mostaru. Jako smo bili sretni zbog uspjeha koji smo ostvarili te smo se sretni i zadovoljni vratili svojim kućama.

Studenj:

Susret za ovaj mjesec nam „otvara“ gost predavač fra Bojan Rizvan koji djeluje u Zadarskoj provinciji. Fra Bojan je održao poučno predavanje o čistoći srca te kako naše srce ne može biti čisto ako nije slobodno. Ukazao je na to kako je vrlo potrebno paziti koga puštamo u naše srce, jer se u njega, baš kao u vršu, lako uđe i izađe. Fra Bojanu se zahvaljujemo i nadamo se da ćemo imati priliku ponovno ga slušati!

18. studenoga ni ove 2019. godine Posušje i njegovi framaši, zajedno sa župljanima, nisu zaboravili grad Vukovar. Misno slavlje je predvodio fra Robert Pejičić, te su framaši i ostali puk postavljali svijeće u čast žrtava grada Vukovara sve do Trga branitelja.

U petak, 22. studenoga, održan je sastanak Frame u kojem smo se podijelili u 3 skupine. Područno vijeće je vodilo susret i u svakoj skupini je bio netko iz Vijeća. Oni su nam postavljali pitanja vezano za nas, Sv. Franju, za Crkvu, crkvu kao ustanovu i mnoge druge stvari koje se tiču nas framaša. Vrlo zanimljiv susret i jako produktivan jer preko njega možemo upoznati druge framaše i podijeliti svoja mišljenja. Hvala Područnom vijeću i očekujemo ih opet.

Prosinac:

U petak, 13. prosinca održan je predzadnji susret naše Frame u ovom polugodištu. Unatoč nevremenu, susretu je nazočio veliki broj framaša. Ovaj susret bio je poseban, a takvim su ga učinile naše gošće Ružica Vranjković i Adrijana Marić, koje su ujedno i članice Trećega reda naše župe. U predavanju smo mogli čuti Ružičinu poučnu životnu priču te nekoliko anegdota iz Andrijanina života. Ružica nam je približila što znači ne odustati od svojih snova i u najtežim trenucima; što znači predati sve svoje probleme Gospodinu te kako jedino upornošću i uz Njegovu pomoć možemo postići ono što želimo. Hvala im na dolasku te jako zanimljivom i vrlo poučnom predavanju!

U subotu, 14. prosinca završena je humanitarna akcija naše Frame pod nazivom: „Uljepšaj Božić drugima!“. U suradnji s našim trgovinama, 50-ak framaša, koji su dio humanitarne sekcije, svaki dan su uzimali kutije iz trgovina. Hvala svima koji su na bilo koji način doprinijeli ovoj humanitarnoj akciji!

Kao i prethodnih godina, tako i ove u našoj župi božićno vrijeme uljepšano je čarobnim nastupima marljivih pjevača na Božićnom koncertu. Koncert je održan 28. prosinca 2019. s početkom u 19 sati. Na koncertu se pojavio velik broj župljana. Koncert je započeo izvedbama: „Hej pastiri“, „Djetešce nam se rodilo“ i „Mir vam Božić dono-

si“ koje je izveo Mali dječji zbor fra Grge Martića. Pored dječjega zbora na koncertu su pjesme izvodili: ženska klapa „Zvizdan“, glazbeni vrtić, Zbor Glazbene škole, glazbena sekcija Frame Posušje i Veliki zbor fra Grge Marića. Hvala dragom Bogu što smo i ove godine održali koncert koji je prošao u divnom ozračju!

KORIZMENA HUMANITARNA AKCIJA FRAME POSUŠJE

Liturgijska godina daje jedan određeni ritam životu Crkve. Svako razdoblje liturgijske godine osmišljeno je tako da dotiče život svakoga vjernika te na njemu ostavlja svoj trag, sveti trag koji ispunja duhovnu dimenziju svakoga čovjeka. Korizmeno vrijeme je ono koje potresa istinske vjernike, koje ih nuka na obraćenje, vrijeme u kojem odjekuju riječi izgovorene na čistu srijedu: „Obraćajte se i vjerujte evanđelju.“ U tom obraćenju – zakretu, čovjek kao stvorenje se vraća Stvoritelju, a time u konačnici i samome sebi.

Na poseban način vjernik je u tom vremenu pozvan biti upućen na druge. Ovaj zahtjev proizlazi napose iz Isusove Velikosvećeničke molitve (Iv 17, 1-26) koja je vezana za dvoranu Posljednje večere i Kristovu otkupiteljsku žrtvu – time i za srž korizme – u kojoj Krist stalno naglašava molitvu da svi koji su njegovi „budu jedno“. A biti jedno, biti jedan u Kristu, moguće je samo preko kršćanske ljubavi i solidarnosti prema svakom vjerniku. Upravo iz toga razloga naša Frama je odlučila da ovo korizmeno vrijeme bude humanitarno. Stoga je organizirana korizmena humanitarna akcija.

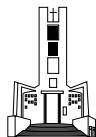
Najprije smo se na redovitom susretu Frame upoznali s karitativnom dimenzijom korizme te preko dokumentarnoga filma s djecom u sirotištu u Beninu za koju je ta akcija osmišljena. Humanitarna akcija se sastojala od toga da svaki framaš dobije svoju kutijicu u koju skuplja prihod kroz

naredni period. Po završetku humanitarne akcije svi framaši su donijeli svoje kutijice na posljednji susret Frame u korizmi. Prikupljeni prihod, koji su framaši skupili prilikom te humanitarne akcije, predali smo, na redovitom susretu Frame, sestri Doroteji koja je misionarka u toj zemlji i dugogodišnja voditeljica sirotišta.

Sestra nam je također tom prigodom i održala predavanje na temelju svoga životnog iskustva provedenog u afričkoj zemlji i obnašanju svoga misionarskog poziva. Progovorila je o svojoj odluci odlaska u seminarske vode, počecima svoga misionarskoga djelovanja i Providnosti koja je zaslužna za otvaranje i izgradnju sirotišta. Pričala nam je o običajima i tradicijama stanovnika Benina i tamošnjem životu.

Sestra Doroteja je naglasila kako svaki vjernik, a napose svaki framaš, ima poziv da na svoj način bude misionar. Misionar (poslanik) je poslan propositi radost evanđelja svakome čovjeku te smo upravo mi odlučili ovom humanitarnom akcijom podijeliti tu radost evanđelja s onima koji su u potrebi. Zbog toga se istinski raduje s nama. Također je naglasila da je motiviranost ključ uspjeha u svakome životnom pothvatu.

Ovim putem zahvaljujemo sestri Doroteji i želimo joj puno uspjeha u njezinu daljnjem radu, ali zahvaljujemo i svim našim framašima na odazivu i prikupljenoj svoti novca.

ŠPORTSKE AKTIVNOSTI FRAME

Uz redovitu aktivnost naše športske sekcije nedjeljom u Gradskoj športskoj dvorani, naša Frama bila je aktivna i u sljedećim događajima:

Prvi športski susret Frame Hercegovina

Naša Frama sudjelovala je na prvom športskom susretu Frame Hercegovina koji se održao 1. lipnja 2019. Treba spomenuti da su se športski susreti održavali i prijašnjih godina kod nas u Posušju, međutim ovo je bio prvi športski susret u organizaciji područnoga vijeća Frame Hercegovina. Polazak je bio u 8 h. Nakon što smo stigli, zajedno smo proslavili svetu Misu koju je predvodio fra Marin Karačić. Zatim smo imali ručak te se zaputili do dvorane gdje su se igrale nogometne utakmice. Pobjedu u muškom dijelu natjecanja je odnijela Frama Humac. Igrane su i ženske nogometne utakmice, no one su bile revijalnog karaktera. Nakon dodjele zahvalnica i nagrada, povratili smo se na Humac gdje su nam podijeljeni prigodni paketi za večeru. Da bi ovo slavlje završilo onako kako je i počelo – proslavom Gospodina – održan je i koncert duhovne glazbe, poslije kojega je bio povratak doma.

Hod i igre

U petak, 5. srpnja, održano je tradicionalno druženje naše Frame - *Hod i igre*, kojim obilježavamo kraj naše framaške godine. Autobus je krenuo u 10 h prema Vučipolju, a nakon našega dolaska slavili smo svetu Misu koju je predvodio naš duhovni asistent fra Jozo Hrkać. Nakon Mise održale su se igre: nogometni turnir, odbojkaški turnir, utrka u vrećama, povlačenje klipa, „kamena s ramena“,

skok u dalj, povlačenje konopa i ples s narančama. Nogometni turnir osvojila je ekipa *Rudeš* (Luka Bešlić, Mate Bešlić i Ana Šušnjar). Odbojkaški turnir odnijela je ekipa *Touch 6* (Ante Mandurić, Petar Jukić i Cvita Lončar). U skakanju s vrećama od muške konkurencije najbolji je bio Frano Šego, a od ženske Anamarija Bakula. U povlačenju klipa pobjedu je odnio Frano Grubišić. Josip Miloš bio je najbolji u disciplini „kamena s ramena“. Cvita Lončar i Ante Mandurić pobijedili su u skoku u dalj. Najsnažniji u potezanju konopa bili su Ivan Penava, Marjan Jurišić, Julija Bešlić, Anamarija Bakula, Frano Grubišić i Antonela Bešlić. Za kraj smo imali ples s narančama u kojem su najbolji bili Petar Jukić i Ana Šušnjar. Hvala svima koji su doprinijeli organizaciji ovoga druženja!

Frama kup

S novom sezonom počelo još jedno izdanje omiljenoga turnira među mlađim naraštajima, **FRAMA KUPA** u organizaciji Frame Posušje. Četrnaesti je to po redu turnir koji je postao dio tradicije naše Frame i ovoga mjesta te jedan od rijetkih nogometnih turnira za mlađe generacije. Uz uzbudljive nogometne izazove, Frama kup mlađim igračima nudi priliku športskoga sazrijevanja i upoznavanja s pravilima igranja maloga nogometa u duhu fair playa pa je tako na ovom turniru strogo kažnjiva psovka i nešportsko ponašanje.

Izvlačenje skupina bilo je određeno 10. rujna. Turnir se održavao od 13. – 27. rujna.

Na turniru najbolje su se pokazale ekipe Stara dama i Bramex koje su došle do finala koje je održano u petak, 27. rujna. U jako napetoj i interesantnoj utakmici punoj lijepih golova i poteza pobjedu je odnijela ekipa **Stara dama** rezultatom 6:4 i tako osvojila četrnaesti po redu Frama kup. Na-

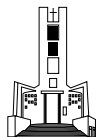
gradu za najboljega vratara turnira dobio je igrač Stare dame **Ivan Rezo**, pehar najboljega strijelca sa 5 pogodaka osvojio je igrač Adea **Mate Pirić**, a najbolji igrač ovogodišnjega Frama kupa je **Silvijo Čamber**. Fair-play ekipa turnira je ekipa **Zeleni dragulj**. Ovim putem se zahvaljujemo svim sudcima te ostalima koji su pridonijeli u organizaciji ovoga projekta.

HODOČAŠĆE U ASIZ

Želja svakoga framaša je saznati što više o Sv. Franji te posjetiti mjesta koja su tako značajna za njegov život. Nas 58 framaša hercegovačkoga područnog bratstva, predvođeni područnim duhovnim asistentom fra Marinom Karačićem te duhovnim asistentom Frame Mostar fra Robertom Kaveljom, dobili smo priliku da na Uskrs još detaljnije upoznamo Sv. Franju putom u Asiz i ostala franjevačka mjesta. Iz naše Frame tu su priliku imale Cvita Lončar, Ivana Landeka i Marinela Soldo koje su pobijedile na kvizu znanja o franjevačkim Svetcima.

Pošli smo iz Hercegovine na Uskrs u popodnevnom satima, a na naše prvo odredište La Vernu stigli smo u ponedjeljak ujutro. Tu smo posjetili kapelu u kojoj je Sv. Franjo dobio stigme te kapelicu gdje je Sv. Ante dolazio moliti. Vidjeli smo i habit Sv. Franje te njegov jednostavni krevet koji se sastoji od zemljane podloge i kamena koji mu je služio kao jastuk. Na La Verni smo slavili Svetu Misu koju je predvodio fra Marin Karačić. Isti dan smo imali priliku sudjelovati u procesiji fratara koja se održava svaki dan u 15h i vodi prema kapeli u kojoj je Sv. Franjo dobio stigme. Nakon razgledavanja La Verne zaputili smo se prema na-

šem smještaju Domus Laetitiaie gdje smo nakon večere imali zabavni susret kako bismo se bolje upoznali. Dan smo završili molitvom.

Drugi dan započeli smo posjetom Porcijunkule – originalne crkve koju je sagradio sam Sv. Franjo. Oko te crkve sagrađena je bazilika Sv. Marija Anđeoska. Tu smo slavili Sv. Misu koju je predvodio fra Robert Kavelj. Vidjeli smo vrt u kojem rastu

ruže bez trnja te mjesto gdje je Sv. Franjo umro okružen Svojom braćom. Nakon Porcijunkule zaputili smo se prema Rivortortu ili “Vijugavom potočiću” mjestu, u kojem se nalaze kolibe u kojima su živjela prva Franjina braća. Zatim smo krenuli prema dugo iščekivanom Asizu gdje smo posjetili crkvu Sv. Damjana u kojoj je Franjo čuo glas Raspetoga. Pored te crkve nalazi se i samostan u kojem je živjela Sv. Klara nakon ulaska u klarise. Posjetili smo i crkvu Sv. Klare u kojoj se nalazi grob Sv. Klare, originalni križ Sv. Damjana te mnoge druge relikvije. Zatim novu crkvu koja je sagrađena na temeljima kuće i trgovine Franjinih roditelja te katedralu Sv. Rufina koji je zaštitnik grada Asiza. Večer smo proveli u druženju i šetnji Asizom.

Treći dan posjetili smo baziliku Sv. Rite u Casciji gdje smo vidjeli njezino neraspadnuto tijelo i hostiju koja je prokrvarila. Zatim smo krenuli prema Grecciu – mjestu gdje je Franjo napravio prve žive jaslice. Tu smo slavili Svetu Misu te obišli galeriju u kojoj se nalaze jaslice iz cijelog Svijeta. Fonte Colombo bilo je naše sljedeće odredište, ondje smo vidjeli spilju u kojoj je Franjo pisao pravilo te znak *tau*. Uvečer smo imali klanjanje nakon kojeg je slijedio počinak.

Četvrti dan na red je došlo mjesto koje smo dugo iščekivali. Na rubu grada Asiza smjestila se

bazilika Sv. Franje u kojoj smo slavili Svetu Misu. Nakon Svete Mise kroz baziliku nas je proveo i pričao o njoj fra Zlatko Ćorić. Tu smo posjetili i Franjin grob te je svatko imao priliku pomoliti se na grobu i izreći Franji ono što mu se nalazi u srcu. Potom smo se pješice zaputili u Carcere. Ondje se nalaze: stablo s kojega je Franjo propovijedao pticama, spilje u kojima se molio i pronalazio mir te „vražju rupu“. Nakon Carcera zaputili smo se prema našem novom prenoćištu koje se nalazi u blizini Porcijunkule, a tu smo večer spavali u vrećama. Večer smo proveli u pjesmi i druženju ispred Porcijunkule.

Peti dan – ujedno i zadnji na našem hodočašću – prebrzo je došao. Započeli smo ga Svetom Misom u Porcijunkuli nakon koje smo imali slobodno vrijeme kako bismo se pozdravili s Asizom. U popodnevним satima zaputili smo se prema Hercegovini gdje smo stigli u jutarnjim satima. Teško je riječima opisati Sve ono što smo doživjeli, što osjećamo u srcu. Svatko je Asiz dožiao na svoj način koji će mu uvijek ostati u sjećanju. Svakako, ovo je jedno predivno iskustvo gdje smo još bolje upoznali Sv. Franju te stekli nova prijateljstva. Nadamo se da je ovo doviđenja, a ne zbogom Asizu.

PREMIJERNI NASTUPI FRAME POSUŠJE NA „SUDAMJA FESTU“ I „SVJETLOST DOLAZI“

SUDAMJA FEST

U subotu 4. svibnja 2019. u 13:30 se 21 framaš u pratnji fra Mladena Vukšića i voditeljice zbora, gospođe Josipe Jukić uputio na Sudamja fest gdje je nastupilo 10 naših framašica. U Split smo stigli oko 15 sati i uputili se u podrume Dioklecijanove palače kako bismo obavili tonsku probu i razgledali mjesto održavanja festivala.

Nakon toga smo imali slobodno vrijeme do 21 sat kako bismo se mogli osvježiti i spremili za festival. U 21 sat je započeo festival predstavljanjem prvog izvođača i voditelja. Prvi je nastupio Josip Čulumović iz Zagreba s pjesmom „Odvazi se, sine“ i tako probio led. Nakon što je izveo pjesmu, voditelji su uputili nekoliko riječi VIP gostima, otkrili nam nešto o Sudamja festu i Sv. Duji i najavili drugog i trećeg izvođača.

Drugi izvođač je bila grupa Anjel sa pjesmom „Krist je Gospodin“, a nakon njih su nastupili VIS „Stvoreni“ pjevajući pjesmu „Sjaj Uskrslog“. Četvrti je nastupio Tomislav Nosić iz Kanade s pjesmom „Moj Bog“, a peti Damir Topić s pjesmom „Ti si tu“. Ovaj festival je pjesmom uljepšao i Papa band pjevajući pjesmu „Žeđ za tobom“, a nakon njih i Branko Medak s pjesmom „Samo jedna kap“.

Nakon toga smo imali priliku slušati Bogoslovski Ben(d) Sirah, goste festivala, koji su nam izveli tri pjesme „Ja sam sretan“, „Sad te prepoznajem uskršli Isuse“ i „Krist na žalu“. Osmi je nastupio Davor Terzić s pjesmom „Bez pitanja“, a deveti Antonio Tkalec s pjesmom „Oprosti nam“. Deseti je bio zbor „Krstitelj“ koji je pjevao „Ostvariti sreću“. Tek jedanaesta nastupa naša Frama, Frama „Posušje“ s pjesmom „Tebe hvalit ću“ čiju glazbu potpisuje Đuro Ravenščak, tekst Eva Jukić i aranžman Mijo Mandurić i Jure Širić.

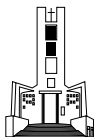
Naše framašice su pripremljenu pjesmu izvele odlično, ostavile dobar dojam i ostvarile mnoge kontakte s ostalim izvođačima. Nakon izvedbe su dobivale razne riječi hvale jer je nastup odrađen bez ijedne pogriješke, što im je dodatni poticaj za buduće nastupe. Iza nas su još nastupili VIS „Veritas aeterna“ s pjesmom „Blago čovjeku“ i VIS „Aurora“ s pjesmom „Želim biti tvoj“. Zatim su svi izvođači otpjevali pjesmu „Sva djela Gospodnja“ i tako pjesmom zatvorili festival. Nakon festivala svi izvođači i gosti su bili pozvani na domjenak.

Oko 23:30 smo se uputili prema Posušju sa srcima punim radosti i pjesme. U Posušje smo stigli oko 1 sat umorni, ali sretni zbog još jednoga predivnog iskustva.

SVJETLOST DOLAZI

U subotu, 18. svibnja 2019. godine, održan je 7. Festival duhovne glazbe „Svjetlost dolazi“ Zadar 2019. Na Festivalu duhovne glazbe izvodi se suvremena kršćanska glazba, različitih žanrova - pop, šansona, etno, klasika, gospel; na kojem nastupaju izvođači iz različitih krajeva Republike Hrvatske te Bosne i Hercegovine uz pratnju festivalskoga benda. Festival je natjecateljskoga karaktera. Na ovogodišnjemu Festivalu duhovne glazbe „Svjetlost dolazi“ nastupalo je 12 izvođača iz raznih krajeva Hrvatske te dvoje izvođača iz Bosne i

Hercegovine. U ranim jutarnjim satima, pod vodstvom fra Jozе Hrkaća i voditeljice zbora gospođe Josipe Jukić, 10 izvođača iz naše Frame se uputilo u Zadar, gdje smo stigli oko 12 sati. Nakon toga, uslijedila je našа tonska proba u HNK Zadar. Nakon probe imali smo slobodno vrijeme. Posjetili smo redovnike župe “Ivana Krstitelja” koji su nas lijepo ugostili. Ni kiša nas nije spriječila da prošetamo gradom i vidimo njegove znamenitosti. Festival je počeo u 19:30 sati. Naša Framа Posušje

prva je nastupila s pjesmom “Pripravi put Gospodinu”, za čiju su glazbu zaslužni Mijo Mandurić i Domagoj Mandurić, a tekst su napisali Ana Rezo i Mijo Mandurić. Aranžman su složili Mijo Mandurić i Jure Širić, a finalizirao ga je Josip Joca Vukoja. Naše framašice odlično su izvele nastup.

Nakon preostalih 11 nastupa uslijedila je dodjela nagrada. Nagradu za najbolji aranžman osvojio je Andrija Maltar s pjesmom “Isuse, živote moj”, nagradu za najbolji tekst dobila je Framа Posušje s pjesmom “Pripravi put Gospodinu”. Nagradu publike i stručnoga žirija dobila je Matia Čirjak s pjesmom “Najveći”, a nagradu za najbolju glazbu Ivica Bajtal s pjesmom “Uvijek kraj mene”. Ovogodišnji voditelji bili su Iva Rogić i Igor Jelenić Toto. Uz pozitivnu atmosferu izvođači su pjesmom “Krovovi” zatvorili Festival nakon čega je uslijedio domjenak. Naši framaši su krenuli nazad u Posušje oko 22 sata puni sreće i veselja. Stigli smo u 2 sata ujutro umorni, ali sretni s događajem koji će nam ostati u srcima.

OSVOJENO TREĆE I DRUGO MJESTO NA HOSANAFESTU I FRAMAFESTU

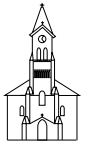
HOSANAFEST

Dok su naši framaši ove nedjelje 22. rujna 2019. godine slavili Primanja i Obećanja, nas osmero članova glazbene sekcije imalo je priliku sudjelovati na četrnaestom Festivalu duhovnih pjesama u Subotici “Hosanafestu”, čije je geslo glasilo “Na tragu vječnosti.” Krenuli smo već u rano subotnje jutro, kako bismo stigli na vrijeme odraditi sav program koji je bio isplaniran za sve izvođače. U Subotici su nas ljubazno dočekali domaćini zajedno sa župnikom vlč. Marinkom Stantićem. Vrlo lijepo su nas ugostili te nakon objeda odveli na tonsku probu u Halu sportova gdje se održavao ovaj festival. U nedjelju ujutro sudjelovali smo na svetoj Misi koju je predvodio naš župnik fra Mladen Vukšić. Nakon euharistijskoga slavlja domaćini su nas upoznali

sa Suboticom te nam pokazali mnoga znamenita mjesta i kulturne spomenike.

Festival je započeo već od 20:00 h te smo nestrpljivo čekali našu izvedbu koja je bila peta po

redu. Pripreme za nastup smo redovito obavljali uz pomoć voditeljice ove aktualne sekcije gđe. Josipe Jukić. Izveli smo pjesmu "Dopusti mi" koju je napisao Đuro Ravenščak, uredio Josip Vukoja, a otpjevala ju je Ivana Jukić. Nakon zbrojenih glasova pokazalo se da je naša Frama osvojila odlično treće mjesto od ukupno petnaest izvođača koji su sudjelovali na ovom festivalu. Bili smo jako zadovoljni našom izvedbom i večer smo proveli uz druženje s ostalim izvođačima od kojih smo dobili mnoge komplimente za našu pjesmu, kao i za njezinu izvedbu. U ponedjeljak smo krenuli doma, no na putu smo se ipak zaustavili u našem slavanskom Osijeku te prošetali njegovim ulicama. U Posušje smo stigli u večernjim satima. Ovo je bilo jedno predivno iskustvo za nas framaše te ovim putem iskazujemo veliko hvala svima onima koji su nam omogućili da po treći put odemo u Suboticu i tako predstavimo našu Framu. Također, zahvaljujemo i onima koji su nas srdačno primili u svoje domove.

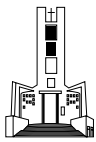
FRAMAFEST

Ovogodišnji Framafest pod nazivom "Moje će Te usne slaviti" održan je u subotu, 26. listopada, u Mostaru. Krenuli smo u 8:30 iz Posušja, a oko 9 sati su nam se pridružili framaši iz Kočerina. Kada smo stigli u Mostar, framaši koji su pjevali u zboru Frame Hercegovina zaputili su se na probu. Isto su učinili i framaši koji su nastupali na XXII. Framafestu. U 12 sati slavila se sveta Misa u crkvi sv. Petra i Pavla. Nakon svete Mise smo ručali i imali dva sata slobodnog vremena koje su frama-

ši iskoristili da razgledaju mostarske ulice, obave posljednju probu, sprema za nastup itd. U 4 sata u dvorani Hercega Stjepana Kosače krenuo je program Framafesta.

Prvo je nastupio prošlogodišnji pobjednik, Frama Međugorje, koja je osim svoje pobjedničke pjesme izvela i himnu franjevačke mladeži. Nakon njih nam se obratila nacionalna predsjednica Frame u BiH, Magdalena Musa, a nakon nje nacionalni duhovni asistent Frame u BiH, fra Marin Karačić s kojim smo izmolili molitvu franjevačke mladeži. Sve frame su uzbuđljivo čekale svoje kandidate i bodrili ih. Naša Frama je nastupila s pjesmom "Urezan u dlan tvoj". Tekst je napisala naša framašica, Ana Rezo, glazbu Đuro Ravenščak, a aranžman naš bivši framaš, Jure Širić u suradnji s Josipom Vukojom. Od naših framašica nastupile su Julija Bešlić, Ana Šušnjar, Anja Bakula, Ina Čamber, Antea Šušnjar, Ivana Jukić, Anđela Širić i Luca Senjak. Nakon nastupa svih frama nastupilo je glasovanje, a da se framaši ne dosađuju za to se pobrinuo Đuro Ravenščak u pratnji Marije Stričić i Luke Tripala. Oni su pjesmama održavali atmosferu i rasplesali framaše. Na kraju je slijedila dodjela nagrada. Svi su nestrpljivo iščekivali rezultate. Nagradu za najbolji scenski nastup dobila je Frama Sarajevo, nagradu za najbolji tekst Frama Široki Brijeg, nagradu za 3. mjesto dobio je domaćin, Frama Mostar, nagradu za 2. mjesto, naša Frama Posušje i pobjednik festivala je bila Frama Vitez. Nakon što su pobjednici završili ponovnu izvedbu svoje pjesme, framaši su se veselo s pjesmom i osmijehom na licima zaputili svojim kućama.

V. FESTIVAL HERCEGOVAČKIH FRAMÂ

U subotu, 25. svibnja 2019. godine u Gradskoj športskoj dvorani u Posušju održan je V. Festival hercegovačkih Framâ. Geslo ovoga festivala glasilolo je "Na tragu vječnosti". Festival je započeo misnim slavljem u 19 h koje je predvodio fra Marin Karačić, a zatim je glazbeni dio nastavljen u dvorani u 20 h. Na početku je fra Jozo uputio uvodni pozdrav, pa su na red došle Frame. Nastupilo je sedam Framama: Frama Drinovci, Frama Međugorje, Frama Široki Brijeg, Frama Mostar, Frama Gradnići, Frama Tomislavgrad te domaćini Frama Posušje. Kao gošće iznenađenja nastupile su sestre Ramljak koje su sa otpjevanje 4 pjesme uveličale ovaj festival. Vidjeti mnoštvo mladih kako pjeva i slavi Krista zaista je predivan prizor! Svim Framama su uručene prigodne uspomene, a zatim se

druženje nastavilo na domjenku u maloj dvorani. Zahvaljujemo svim Framama na dolasku u nadi da će se ovaj festival održati i iduće godine. Pax et bonum!

FRAMA POSUŠJE NA V. FESTIVALU KRŠĆANSKOGA KAZALIŠTA U ZAGREBU

Dramska sekcija Frame ove je godine marljivo radila na uprizorenju dramskog komada *Dvije majke*. Radi se o tekstu H. Estveza koje je objavilo Društvo svetoga Jeronima 1932. Riječ je o evanđeoskoj slici u jednom činu, koja nastoji približiti sudbinu Isusovih najbližih suradnica nakon njegove smrti. Mjesto radnje je grobnica blizu Kalvarije u kojoj je bilo sahranjeno tijelo Isusa Krista. Vrijeme radnje je jutro Kristova uskrsnuća. Vrhunac predstave događa se u susretu dviju majkâ, Marije – Isusove majke i Agare – Judine majke. Zaplet radnje naglašen je likom Rebeke žene uglednoga farizeja koja je uhodila žene koje su išle na grob i nastojala osporiti Isusovo uskrsnuće.

Premijera predstave bila je u kripti nove crkve u Posušju 4. ožujka 2019. Nakon premijere predstava je dočekala svoje drugo izvođenje 13. travnja 2019. u kino dvorani Borak u Širokom Brijegu. Kao nagrada za uloženi trud bio je nastup na V. Festivalu kršćanskoga kazališta u Zagrebu. Festival se održava od 2015. i do sada je ugostio brojne kazališne amaterske i profesionalne skupine. U nastavku slijedi izviješće s navedenog festivala:

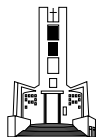
U nedjelju, 26. svibnja 2018., dramska sekcija Frame Posušje sudjelovala je na V. Festivalu kršćanskoga kazališta u Zagrebu s predstavom "Dvije majke". Ovo je jedini festival kršćanskoga kazališta u cijeloj Hrvatskoj. Iz Posušja smo krenuli u ranim jutarnjim satima, a u Zagreb smo došli oko podne. Odmah smo pošli na generalnu probu u dvoranu Svetoga Franje gdje smo bili jako ugodno dočekani. Nakon probe otišli smo u franjevački

Drama je puna zapleta i preokreta, pa ju nije jednostavno izvesti na pozornici, ali nakon čestih proba koje su se odvijale mjesecima, rezultat je i više nego uspješan. Predstava je prožeta simbolikom i brojnim poukama koje nikoga ne ostavljaju ravnodušnim.

samostan Hercegovačke franjevačke provincije u kojem smo i odsjeli. Tu smo slavili i svetu Misu koju je služio duhovni asistent Frame Posušje - fra Jozo Hrkać. Zatim smo uzeli malo slobodnoga vremena koje smo proveli odmarajući se i šetajući gradom. Poslije svega toga, u 20:00 sati uslijedilo je izvođenje predstave koja je ujedno bila i samo zatvaranje V. Festivala kršćanskoga kazališta. No, prije predstave gospodin Vladimir Gerić uveo nas je u kazališnu večer koja je bila u spomen na Vikija Glovackoga. Nakon izvođenja dramskoga komada publika nas je dočekala s gromoglasnim pljeskom. Također, htjeli bismo se zahvaliti jako gostoljubivim fratrima u samostanima Dubrava i Sveti Duh, svima koji su pomogli oko tehničke podrške i svima onima koji su nas podržali na bilo koji drugi način.

XIV. MOLITVENI IZLET

ČISTAČICA CRKVE I ODRASLIH ČITAČA

20., 21. i 22. IX. 2019.

I ove godine, kao i prošlih trinaest godina, organiziran je Molitveni izlet čistačica crkve i odraslih čitača. Organizator i voditelj izleta bio je fra Milan Lončar, koji brine o službi odraslih čitača kao i o zajednici žena koju naziva **Molitvena skupina Čisto srce stvori mi, Bože!** Riječ je o ženama koje čiste crkvu, odnosno kriptu u kojoj se slave sv. Mise.

Prvi dan, petak, 20. rujna. Putovanje od Posušja preko Imotskoga, Zagvozda, Maslenice, Gospića, Ogulina, Bosiljeva do cilja toga dana, a to je Rijeka, odnosno do Trsata, poznatoga marijanskoga svetište, proteklo je više nego ugodno. Svetište Majke Božje Trsatske je sedam-stoljetno mjesto vjerničkog okupljanja. Ono je najstarije hrvatsko marijansko svetište s kontinuiranim štovanjem Majke Božje. To je najveća i najslavnija zadužbina hrvatskih knezova Frankopana. Slavni Martin Frankopan pozvao je franjevce 1453. godine da služe hodočasnicima. U crkvi se čuva čudotvorna slika Majke Božje, koju je papa Urban V. 1367. godine darovao za utjehu hrvatskim hodočasnicima, koji su u Loretu plakali za Svetom Nazaretskom kućicom. Ta kućica bila je na Trsatu i na čudan način se našla na drugoj obali Jadrana, nedaleko od Recanatija, na imanju stanovite gospođe Laurette. Od tada se ta slika na oltaru svetišta sve do danas štuje kao Majka Milosti ili

Majka Božja Trsatska. Tu je i kapelica sa zavjetnim darovima i zahvalama za brojne uslišane molitve. U predvorju crkve je i spomenik sv. Ivana Pavla II. koji je za vrijeme svoga pohoda Hrvatskoj posjetio i ovo svetište. Nakon razgledanja bili smo na sv. Misi koju je predvodio domaći svećenik uz koncelebraciju našega fra Milana.

Drugi dan, subota, 21. rujna. Ustajanje i doručak u istoj blagovaonici. Tek ujutro se mogla vidjeti sva ljepota ovoga mjesta. Samo cesta nas dijeli od mora. Prekrasno sunčano jutro, mir, a tek more! Morali smo prekinuti kratko uživanje u ljepoti mora i krenuli smo u obilazak Istre.

Prva postaja je bila Svetvinčenat, rodno mjesto bl. Miroslava Bulešića. Najdirljiviji dio hodočašća bio je upravo posjeta crkvi u kojoj je pokopan ovaj naš blaženik. Slavimo svetu Misu koju je predvodio župnik vlč. Darko Zgrablić. U propovijedi se osvrnuo na život bl. Miroslava Bulešića. Nakon Mise razgledavanje tragova krvi i mučenja našega blaženika je nešto što se ne da opisati.

Morali smo krenuti dalje prema Puli. Prošli smo pokraj poznate pulske Arene, koja je svakako najpoznatiji pulski simbol, a radi se i o jednom od najbolje očuvanih rimskih amfiteatara na svijetu. Tu je i Slavoluk Sergijevaca, poznat i pod nazivom Zlatna vrata, jedan je od najznačajnijih spomenika u Puli, te Forum koji je još od antike središnji pulski trg i središte života u Puli.

Nakon Pule krenuli smo u Poreč. Nije čudo što je Poreč šampion turizma. Pogled privlači Okrugla kula sagrađena 1475. godine, a nalog za gradnju dao je tadašnji gradski načelnik Pietro de Mula. Tu je i gotička palača iz 1473. godine, raskošnoga kamenog pročelja, izgrađenog u stilu cvjetne gotike. Palača ima dva kata ukrašena jednostrukim i trostrukim prozorskim otvorima.

Najvrjednije kulturno dobro Poreča, Eufrazijska bazilika, 1997. godine uvrštena je na UNESCO-vu listu svjetske baštine. Ranokršćanski sklop jedini je cjeloviti sačuvani spomenik iz

toga vremena u svijetu. Posebno poznata je crkva sv. Eufemije u kojoj se nalazi sarkofag sv. Eufemije.

Treći dan, nedjelja, 22. rujna. Nedjelja je osvanula. Prvo odredište je Pazin, odnosno franjevački samostan u Pazinu. Nakon Mise u samostanu, koju je predvodio fra Darko Tepert, uz fra Milanovu koncelebraciju. Franjevački samostan Pohođenja Blažene Djevice Marije u Pazinu, samostan Male braće, utemeljen je bulom pape Siksta IV. 1481. godine na molbu „kapetana, njegova pomoćnika, sudaca i svih stanovnika grada Pazina u Istri“ i na preporuku cara Fridrika III. Crkva je izgrađena u kasnogotičkom stilu i posvećena Blaženoj Djevici Mariji od Milosti. Kompleks franjevačkoga samostana s crkvom Pohođenja Blažene Djevice Marije sagrađen je u 15. stoljeću, u razdoblju od 1463. do 1477. godine. Crkva ima kasnogotički prezbite-

rij. Tijekom minulih stoljeća pazinski su franjevci u samostanu držali ljekarnu i bolnicu. Od 1781. do 1834. godine u samostanu je djelovala pučka škola, a od 1836. do 1873. i gimnazija s nastavom na njemačkom jeziku. Podno zidina kaštela, nalazi se grotlo Pazinske jame, u kojoj rijeka Pazinčica završava svoj nadzemni tok. Tu je i Pazinski kaštel najveća i najbolje sačuvana srednjovjekovna utvrda u Istri. U pisanim se dokumentima spominje od 983. Od tog vremena Pazinski kaštel, zajedno s naseljem koje se polako širilo oko njega, mnogo puta bio je poklanjan, osvajan i pljačkan, rušen, pregrađivan i davan u zakup. Mijenjao je vlasnike i upravitelje i mijenjao je imena.

Nakon ručka napuštamo Istru, izlazimo na magistralu i preko Crikvenice, Senja do Karlobaga. U Karlobagu nas je dočekaao fra Ante Kukavica i dvojica njegove subraće kapucina. Uz topli prijem i osvježenje fra Ante je najprije govorio o povijesti samostana.

Nakon večere oprostili smo se s redovnicima i krenuli kući. Plan je bio nastaviti vožnju preko Maslenice, Dugopolja, Zagvozda, Imotskoga do Posušja. Redovito u svojim programima piše fra Milan: Bog dao da živi i zdravi stignemo u Posušje. Bilo je red molitve, red viceva, ne samo iz fra Milanovih usta, i red šutnje itd. Kako kaže pjesma: „Dođi da vidiš, dođi da se diviš“. Isplatilo se!

Zahvala organizatoru!

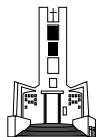
ZBOR IZ POSUŠJA U POSJETU ZAGREBU I VUKOVARU

Ove je godine, nakon mukotrpnoga rada Zbor s voditeljicom s. Marinom Ivanković odlučio obići bajkoviti Trakošćan, Zagreb i odati posebnu počast gradu heroju, Vukovaru.

PRVI DAN:

Iz Posušja smo krenuli točno u ponoć. Ujutro u 7 sati na Lučkom su nas čekali naši mladi članovi koji su u Zagrebu ili zbog studija ili zbog posla. Pridružili su nam se i svi smo skupa otišli do dvorca Trakošćan. To je jedan od 12 najljepših dvoraca

u Europi, a podignut je u 13. stoljeću. Nekoliko puta je bio proširivan i dograđivan. Mnogobrojni portreti svjedoče o velikaškim obiteljima koji su boravile u njemu. Poznati su grofovi Celjski i Draškovići. Zaista, nas je impresionirala unutrašnjost dvorca koja odiše starinama, a mnogima se najviše svidjela kuhinja koju su pomno proučavali. Nije ni začuđujuće kad u Zboru imamo izvrsnih kuharica. Osim interijerom, ostali smo zadivljeni šetnicom, šumom i bajkovitim krajolikom gdje je ureden park-šuma s rijetkim drvećem, umjetnim jezerom i vrtnim objektima. Naravno da smo svu ovu ljepotu iskoristili za fotografiranje. Kupili smo suvenire i popili kavu te se uputili u Zagreb. Zagreb je svatko iskoristio onako kako je htio. Neki su se našli sa svojim bližnjima, neki su popili kavu, a neki su obišli Stari grad i pomolili se na Kamenitim vratima. Za sve nas je najvažniji događaj sveta misa koju su nam održali naši fratri u Dubravi. Fra Ivan Landeka je služio Misu, a fra Josip Serđo Čavar nas je lijepo primio i ugostio. Treba spomenuti da su u Dubravi i naši mladi bogoslovi tako da se dio Posušja preselio u Zagreb. Napunjeni Duhom, rastali smo se od naših fratara i uputili za drugi dio puta, u Vukovar. Oko 8 sati smo stigli u Vukovar, gdje smo odsjeli i večerali.

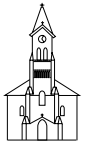
DRUGI DAN:

U 7 i pol sati smo imali doručak, a pridružio nam se i vodič Darko Rubčić, branitelj iz Vukovara. Prvo smo otišli u vojarnu gdje se nalazi memorijalni muzej sa slikama, isječcima iz novina, ali i dijelovima ratne odore koju je, kao naprimjer, nosio legendarni hrvatski branitelj Marko Babić. Nakon vojarne otišli smo na svetu Misu u 11 sati u crkvi sv. Filipa i Jakova. Na Misi smo pjevali, a

održano je i krštenje maloga Ilije. Lijepo je i ovdje bilo sresti poznata nam lica kao fra Marija Knezovića koji je s hodočasnici iz Kočerina došao s istom namjerom kao i mi, a to je da se još jedanput svi skupa poklonimo velikim mučenicima svih Hrvata. Poslije Mise otišli smo do bolnice, na groblje i naravno Ovčaru. Sve strahote rata koje su podnijeli ljudi u Vukovaru priča nam je vodič i puni sućuti smo palili svijeće i molili. Svijeće smo na Sajmištu zapalili i Velimiru Đereku – Sokolu, hrabrom Imoćaninu koji je život položio u Vukovaru. Zaista, nismo ni svjesni koliko je sveto tlo Vukovara natopljeno nevinom krvlju hrvatskih mučenika koji su svoj život položili za sve nas. Time smo dobili brojne svetce i zagovornike na Nebu, a koliko smo toga svjesni? Ni hvala, nije dovoljno Očenaš moliti, premalo je. Izbrisana prošlost njihovih života, uništene uspomene treba ponovno graditi. Izuti cipele, kleknuti i poljubiti zemlju jedino je što možemo. Obecavamo da niste sami i da ćemo se ponovno vratiti! Popili smo kavu u gradu, a posjet Vukovaru smo završili pjesmom *Stoji grad*.

Dug je put do kuće, a naše vrijedne domaćice su napravile puno kolača koje smo pojeli do završetka na povratku kući. Naša članica Željka Galić je proslavila rođendan uz domaću višnju, kolače, mezu, ali i nezaobilaznu pjesmu. Članovi su se izmjenjivali na sviranju gitare, a pjesma se orila sve do Posušja. Ovo je uistinu jedan od susreta koji ujedinjuje ljude. U Zboru su članovi različitih profila, dobi, karaktera, poslova, a svi dišemo kao jedan. Hvala dragom Bogu na još jednom lijepom izletu/hodočašću i s. Marini Ivanković koja je uvijek spremna obići nova mjesta. Do nekog drugog puta, svako dobro i srdačno!

HODOČAŠĆA U FRANCUSKA SVETIŠTA

(17. – 24. LIPNJA 2019.)

Župa Bezgrješnoga začeca BDM u Posušju organizirala je hodočašće u francuska svetišta. Hodočašće je pripremio gosp. Slavo Mandurić koji potječe iz Tomića briga, a živi u Zagrebu. Vodič na ovom hodočašću bio je gosp. Mijo Rak.

Pun autobus hodočasnika s duhovnikom fra Mladenom Vukšićem je krenuo na put u ponoć u noći 17. lipnja. Nakon duge vožnje stigli smo oko podne u Veronu, našu prvu stanicu. Slijedio je obilazak ovoga talijanskog grada na rijeci Adige, a samo neke od znamenitosti koje smo posjetili, talijanskim nazivima, su: Arena di Verona, Casa di Giulietta, Duomo - Cattedrale di Santa Maria Matricolare. Nakon razgledavanja jezgre grada, uputili smo se prema svetištu Madonna della Corona i smještaju. Pješačka tura po strmovitoj prirodi, uz postaje križnoga puta dovela nas je do prekrasne crkve sagrađene u stijeni, gdje smo slavili Euharistiju.

Već drugi dan putovanja, vozeći se od Verone do Lyona, osjetilo se zajedništvo kroz molitvu, pjesmu, razgovore, šale... Kada smo stigli u Lyon, imali smo razgled stare jezgre grada te smo posjetili crkvu Notre-Dame de Fourviere i katedralu svetog Ivana Krstitelja. Uslijedilo je slobodno vrijeme, nakon kojeg smo se uputili u hotel do obližnjeg grada Arsa.

Treći dan je bio posvećen životima svetaca, prvi grad je bio Ars, u kojem je živio i djelovao sveti Ivan Maria Vianney. Ivan Arški, kako ga nazivaju,

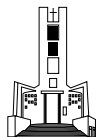

zaštitnik je župnika, a poblize smo ga upoznali razgledanjem crkve, župnoga stana i samoga mjesta te molitvom ispred groba u kojem se nalazi njegovo neraspadnuto tijelo. Sljedeće svetište je bilo Paray le Monial, koje je duboko povezano uz duhovnost posvećenu štovanju Srca Isusova. Mnogi su svetcu promicali štovanje Srca Isusova, a jedna od glavnih je bila svetica Margareta Marija Alacoque.

Nevers je naziv još jednog svetišta gdje smo imali priliku vidjeti grob odnosno neraspadnuto tijelo sv. Bernardice iz Lurda, koje se nalazi u staklenom sarkofagu. Put nas je dalje odveo do Orleansa, gdje smo vidjeli njegovu prekrasnu katedralu. Nakratko smo doživjeli znamenitosti grada, i neizostavan simbol francuskoga naroda, sveticu i junjakinju Ivanu Orleansku. Dinamičan, fizički iscrpljujući, ali duhovno plodonosan dan završavamo noćenjem u Lisieuxu.

Lisieux je poznato svetište Male Terezije, mjesto u kojem smo četvrti dan programa posjetili karmel gdje se nalazi tijelo svete Terezije. S 15 godina, dobivši od pape dozvolu, ulazi u samostan gdje su već bile njezine tri sestre. Mala Terezija dolazi iz obitelji Martin, a mnogo značajnih događaja vezano je uz ovu obitelj. Naime, prvi i jedini primjer svetoga braka do sada su Zelig i Louis odnosno roditelji Male Terezije, imali su devetero djece od kojih svih pet kćeriju (od kojih četiri u karmelu) je služilo Crkvi kroz posvećeni način

života, sveta Terezija je dostigla svetost sa samo 24 godine svog života. Posjet Lisieuxu smo završili svetom Misom.

Očarani ovim mjestom nastavili smo put prema Parizu, no stanku smo napravili u Chartresu gdje smo imali posjet i obilazak čuvene katedrale. Ova katedrala sve je očarala. Kasno poslijepodne smo proveli u Parizu gdje smo imali panoramski razgled grada, posjet Eiffelovom tornju te nezaboravnu vožnju brodom po rijeci Seinei.

Još jedan dan posvetili smo tzv. gradu svjetla, prva stanica bila je crkva u kojoj počiva tijelo svete Katarine Laboure, svete kojoj se u objavama Blažena Djevica Marija nekoliko puta obratila, njenim zalaganjem nastala je i proširila se čudotvorna medaljica. Tu smo slavili Euharistiju koju je predvodio don Stjepan Lončar voditelj hrvatske misije u Parizu. Posjetili smo kapelu sv. Vinka Paulskoga gdje se nalazi i njegovo neraspadnuto tijelo. Francuski svetac je osnivač katoličkih redova lazarista i Družbe sestara milosrdnica.

Ostatak dana posjetili smo latinsku četvrt, gdje smo imali ručak, crkvu svetoga Severina, katedralu Notre Dame te baziliku Srca Isusova. Montmartre je najljepši brežuljak Pariza, uz čuvenu baziliku ima predivan pogled na cijeli grad. Tamo smo proveli slobodno vrijeme uz šetnju i organiziranu večeru.

Arhitektonsko čudo, jedna od najposebnijih katedrala je u Reimsu, ljepotica iz XIII. stoljeća bila je sljedeće utočište hodočasnika. Nakon Reimsa uslijedio je Strasbourg, gdje smo uživali u obilasku grada i veličanstvene katedrale Notre Dame de Strasbourg.

U nedjelju smo se uputili prema Salzburgu, gradu u kojem Mozart kao da još uvijek živi. Bilo je prekrasno šetati Mozartovim trgom, gdje smo mogli uživati u koncertu klasične glazbe. Razgledavajući grad posjetili smo Mozartovu rodnu kuću, crkvu sv. Petra, Nadbiskupijsku palaču... Sv. Misu smo slavili u crkvi sv. Mihaela.

Zadnji dan hodočašća i dugi put prema kući osvježili smo stankom u Grazu. Graz je grad smješten na rijeci Muri i poznat je po svojoj povijesti, te je jako vezan s našim hrvatskim narodom. Imali smo kratki razgled grada i slobodno vrijeme. Sljedeću stanku smo imali u blizini Krapine, na Trškom vrhu gdje se slavila Misa zahvalnica. Zajedničku oproštajnu večeru imali smo u Zaboku.

Bilo je to zahtjevno putovanje, hodočašće s prijedehom oko 4.700 kilometara, imali smo svakodnevnim umor, ali smo bili duhovno okrijepljeni, obogaćeni i Božjim plodovima počašćeni. Vidjeli smo i obišli sveta mjesta francuskoga naroda. Bogu hvala za ovo hodočašće.

HODOČAŠĆE NAŠE ŽUPE U VARAŽDIN, ČAKOVEC, LEPOGLAVU I TRAKOŠĆAN

(26. – 27. LISTOPADA 2019.)

Župa Bezgrješnog začeca BDM u Posušju organizirala je dvodnevno hodočašće u Varaždin, Čakovec, Lepoglavu i Trakošćan. Nas 50 hodočasnika, pod vodstvom našega župnika fra Mladena Vukšića u ranojutarnjim satima krenuli smo prema našem odredištu.

Prvo odredište našega putovanja bio je stari grad **Čakovec**. Sjedište je, najsjevernije u Hrvatskoj, Međimurske županije. U samom središtu Međimurja nalazi se grad Čakovec, grad dobrih i marljivih ljudi. Još su Rimljani u ovaj prostor smjestili svoje odmorište *Aquamu*. U XIII. stoljeću spominje se drveni Čakov toranj, kao preteča današnjega grada i njegova imena. Obitelj Zrinjski u XVI. stoljeću pretvara ga u neosvojiv i raskošan *wasserburg*, dok hrvatski i europski pečat dobiva polovicom XIX. stoljeća, kada biva proglašen slobodnim kraljevskim gradom 1848. godine i kada dobiva prvu željezničku prugu u Hrvatskoj.

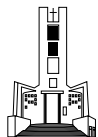
Obitelj Zrinjski svoj je ugled u europskim plemićkim krugovima njegovala punih tristo godina. Poznati po ratnim pohodima gradu su dali kulturnu i vjersku prepoznatljivost, doveli franjevce i oplemenili društveni život. Zelena oaza u središtu grada je *Perivoj Zrinjski*, zaštićen spomenik parkovne arhitekture. U središtu Perivoja nalazi se dvorac Stari grad čiji ulaz čuva Zrinska garda, povijesna vojna postrojba plemićke obitelji Zrinjski, na čijem imenu grad i danas gradi veliki dio svoje prepoznatljivosti, a u sklopu njega djeluje i Muzej Međimurja Čakovec.

Opijeni jesenskim bojama krajolika i svim čarima grada Čakovca polako se upućujemo prema sljedećoj destinaciji. Uživajući u jesenskim čarolijama polako se vozimo prema **Varaždinu**, baroknom gradu, gradu anđela. U povijesnoj ogrlici srednjoeuropskih gradova Varaždin se danas otkriva kao rijetki urbani biser – grad sklada i

prisnosti, grad koji svoj specifični urbani indetitet pokazuje ne samo postojanom ljepotom stare barokne arhitekture, nego i toplinom svojih ljupkih trgova, ulica i parkova, a nadasve bogatstvom sačuvanih muzejskih zbirka. Tako je Varaždin i do našega vremena sačuvao neka od bitnih obilježja “hrvatskoga Beča”, kao grada baroka, glazbe, cvijeća – ugodno odmorište svojim posjetiteljima.

Brojne današnje kulturno - povijesne znamenitosti grada svjedoče o njegovoj bogatoj povjesnici duljoj od osam stoljeća gdje su raskošno, poglavito kad je krajem XVIII. stoljeća u vrijeme svoga najvećeg procvata bio i glavni grad Hrvatske, živjeli mnogi hrvatski plemići i veleposjednici, obrtnici i umjetnici. Kao svojevrtni grad - muzej, ali i moderno sjedište današnje biskupije i Varaždinske županije i raskrižje putova iz srednje Europe prema Zagrebu i Jadranskom moru, Varaždin je privlačno turističko odredište. U samom srcu njegove starinske gradske jezgre svaki će posjetitelj moći osjetiti i duh prohuljalih stoljeća i ljepotu življenja našega doba.

Posebno se ističe *Stari grad*, najvrjedniji gradski kompleks u kojem su smještene zbirke Gradskog muzeja. Ostale su očuvane palače: palača Drašković, Oršić, Patačić, Patačić – Puttar, Prasinjski, Erdody, Herczer. Značajne javne zgrade kao Gradska vijećnica (najstarija u Europi), Biskupski dvor, HNK, Zgrada I. Gimnazije i dr., vrijedne kuće i vile u stilu baroka, rokokoja, klasicizma.

Varaždinsko groblje je biser vrtne arhitekture i park prirode najviše kategorije. Groblje stvarano vizionarskom dušom Hermana Hallera koje nije samo počivalište mrtvih već izvanredan primjer parkovne arhitekture i spomenik prirode. Jedan od najvrjednijih spomenika na varaždinskom groblju je *Anđeo smrti* djelo kipara Roberta Frangeša Mihanovića, koji simbolički prikazuje opraštanje živih od mrtvih.

I tako, pomalo već umorni, ali prepuni dojmova upućujemo se prema našem hotelu na večeru i spavanje. U jutarnjim satima napuštamo polako okupan maglom, grad Varaždin, a mi nekako spokojno opijeni mirnoćom grada idemo prema našem sljedećem odredištu **Lepoglavi**. Maleni gradić čije ime nas odmah asocira na najpoznatiju hrvatsku kaznionicu, međutim, uz objašnjenja našega vodiča Drageca, otkrili smo i mnoge druge detalje vezane za Lepoglavu. Maleni gradić u kojem je 1503. godine otvorena prva javna gimnazija u kontinentalnoj Hrvatskoj, prvo sveučilište s pravom dodjele akademskih titula, prva meteorološka postaja u Hrvatskom zagorju 1880. godine, hrvatski ban Ivaniš Korvin sahranjen u lepoglavskoj crkvi ispred glavnog oltara, lepoglavski čipka, koju su u Hrvatsku donijeli pavlini, kaznionica u obliku zvijezde izgrađena 1914. u kojoj

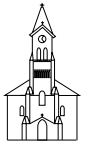
je bio utamničen i zagrebački nadbiskup kardinal Alojzije Stepinac te područje Kamenog vrha predstavlja fosilni vulkan nastao prije 22 milijuna godina.

U crkvi Bezgrešnog začeća Blažene Djevice Marije slavili smo s tamošnjim pukom svetu Misu. Unutrašnjost same crkve bogata je baroknim namještajem, drvorezbarijom i baroknim oltarima. Samostan su gradili pavlini. Premda je čitava crkva spomenik nulte kategorije, od posebne su vrijednosti orgulje iz 1649. godine, jedne od najstarijih u Hrvatskoj.

Iz Lepoglave, naravno prepuni dojmova, krećemo prema posljednjem našem odredištu. Bajkovito, prekrasno, gotovo nestvarno, jedno od najromantičnijih mjesta u Hrvatskom zagorju je **dvorac Trakošćan**. Kulturno - povijesni spomenik iznimne je važnosti i jedan od rijetkih objekata u Hrvatskoj sa sačuvanom vlastitom građom. U njemu se nalazi muzej s vrijednom zbirkom slika, namještaja, oružja, vrijednih predmeta od razdoblja renesanse do historicizma. Izloženi u originalnim prostornim cjelinama prezentiraju velikaški život Trakošćana i obitelji Drašković. Po dno dvorca Trakošćan nalazi se veliko umjetno jezero. Na stazi oko Trakošćanskoga jezera uređena je poučna staza koja pruža uvid u prirodne vrijednosti parka – šume Trakošćan i okolnih područja. Duljine je pet kilometara, a može se razgledati uz laganu šetnju.

I na kraju, prepuni dojmova, polako smo se uputili svojim kućama, zahvalni prije svega dragom Bogu na lijepu vremenu, na zajedništvu nas hodočasnika, fra Mladenu na organizaciji puta i duhovnoj okrjepi. Do nekoga drugog puta ...

TRIBINE U NAŠOJ ŽUPI

ŽUPA BEZGRJEŠNOG ZAČEĆA B.D.M. U POSUŠJU
ORGANIZIRA

TRIBINE

7.10.2019. | *Odgov u pubertetu*
Dr. Jozefina Škarica, Šibenik

14.10.2019. | *Srednja dob*
Gosp. Goran Kardum, Sveučilište u Splitu

21.10.2019. | *Učimo starjeti*
Don Ivica Raguž, Đakovo

28.10.2019. | *Školske sestre franjevke*
Časne sestre, Bijelo Polje

TRIBINE SE ODRŽAVAJU U VJERONALUČNOM CENTRU S
POČETKOM U 19,00 SATI

ODGOJ U PUBERTETU

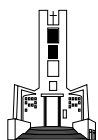
Posušje, 7. listopada 2019., dr. Jozefina Škarica

Što ću vam uspjeti reći u nekih sat vremena, ne znam. Neka vam Duh Sveti prosvijetli pamet i neka vam on dadne da vi razumijete i da vam još toga sine unutra. Jer tako je lijepo rekao župnik da je pubertetlija osoba. Bit će govora o osobi. Danas ćemo govoriti o osobi.

Osoba. Dijete. Čovjek. Vi ste prošle godine čuli da je vaše dijete čovjek. Da je čovjek od začeca do prirodne smrti čovjek. I što sad taj čovjek ima? Vidite, dođe vrijeme puberteta. Vi ste prošle godine čuli kako su važne prve tri, odnosno pet godina. Što sve i do deset godina, što kroz osnovnu školu, važan je uvijek bio nekakav odnos. Odnos. E pa sad ćemo vidjeti kako je taj odnos bitan i kroz pubertet. Jedan nekako poseban period čovjekova života. Ništa loše, sve dobro. Sve krasno. I Isus je kroz taj period prolazio. Ne treba ga se bojati. Ako smo do petnaeste godine bili povezani i udobni, budite bez brige, bit ćete vi i poslije. Bit će malo povuci potegni, ali bit će dobro. Bitan je dobar temelj. Vidite sad, bura puše. Da ova bura puše u mjestima gdje su lošije kuće, srušila bi skoro sve kuće, jer su te kuće bez temelja. A bura kod nas puše gdje su kuće dobroga temelja i sve kuće stoje. Znači bit je što ste vi dali dosada. Hajdemo vidjeti što pubertetlija ima? Sad nek svatko čuje što hoće, ja govorim nauku. A vi pokušajte čuti, neka svatko za sebe čuje. Ja bih to jako voljela. Da se roditelj nađe u ulozi roditelja, da se ti kao pubertetlija nađeš u svojoj ulozi. Što to ja kao pubertetlija imam sada, a o tome uopće još ne mislim.

Svaki čovjek ima tri svoja dijela. Ima tijelo, psihi i duh. Tijelo su svi organi. O tome ne ću ništa govoriti, to sve znamo. Psihički dio, e tu već malo zaostajemo. To nam malo teže ide. Ne da smo zaostali ili bolesni, ne dao Bog, nego ne razumijemo, u to ne ulazimo. Nego, kažu meni ljudi: Psihički sam zdrav, ne treba mi psihijatar, pa hvala ti Bože idemo dalje. E nije tako. Sve što je čovjek dobio, dobio je da se tim služi. Kako ću se služiti s nečim što ne razumijem. Nema logike. Psihički dio svakog čovjeka, tebe kao roditelja i tebe kao pubertetlije je razum, mašta, osjećaji, volja i izbor. To je pet osnovnih elemenata psihičkoga nekakvog zdanja čovjeka. Organ nam je mozak, ako je mozak u redu, više ili manje, mi smo psihički u redu. Mozgom učimo, gledamo, upijamo svijet oko sebe. Maštom idemo malo u sutra, prekosutra, mjesec, dva unaprijed. Nažalost, čuli smo lani kad smo govorili o braku i bračnim parovima, da često maštom idemo unazad i tražimo krivce. I to je na-

žalost. E a sad govorimo o pubertetlijama. Njihova mašta ne ide baš puno unazad. Ona ide dvije, tri klupe ispred njih, neka kikica na glavi, neke lijepe plave oči, nekoga su vidjeli, nekoga uočili, pa im je neko pisamce stiglo, nešto se dogodilo, stigla je nekakva poruka. Vidite, mašta ide. Bujna. Osjećaji. E osjećaji su jako važni u životu. Imamo ih pozitivnih i negativnih. Pozitivni su: radost, toplina, ona dobrodošlica. Ispunjen sam, lijepo se osjećam, sigurno stojim na svojim nogama... A imamo i one negativne osjećaje: tuga, žalost, jad, očaj, shrvanost, ostavljenost, nepovjerenje u sebi, depresija, srdžba, osveta, ljubomora... Vidite, pubertet je vrijeme koje buja i tim osjećajima raznoraznih vrsta. To se nekako budi, to su erupcije često puta i roditelji kažu meni: Ma lupa vratima, ide vamo ide tamo, ja vičem, oni viču, svi viču. Dovedi su mi jednog maloga, petnaest godina, kažu: znate šta, ne valja, više, ne možemo s njim. Kad sam ja malo ostala s njim sama, pitam ga: Sinko što je, o čemu se radi? Kaže on: Znate šta, u kući smo: tata, mama, baba, stric, teta i ja. I ja vama kažem da u kući svi viču. I oni viču. Sad vi meni recite tko je u pubertetu. Ajmo se svi tu naći. Viču pubertelije, više ćaća, mater, stric, baka, teta, svi su negdje napeti, svi su u stresu. Kažu da je to danas jako moderno. Ja živim danas, ali naši dragi svećenici nam svake nedjelje, svaki dan prezentiraju nekoga tko donosi mir. Tko je u svoje vrijeme, a i danas jednako tako kaže: Ja sam mir vaš. Ajmo biti dionici toga mira. Roditelji moraju biti dionici toga mira, da bi onaj nemir svoga pubertelije koji je tu, a vidjet ćemo zašto, doveo zapravo u smirenost. Ne da ga smire još svojom drekom, ne će ga smiriti, potjerat će ga. Svojim mirom, mir se prenosi. Sve što imaš prenosiš. Ako imaš mir prenosiš mir, ako imaš nemir, prenosiš nemir. E sad sve ono što bi roditelji najčešće htjeli da njihova djeca imaju, da su dobri, da su pametni, da ih slušaju, da je sve na svom mjestu, da su petice u školi... Idemo najprije vidjeti imam li ja to u sebi, što ja imam?! Što ja to prezentiram svom djetetu, kao bitno i važno. Da bi moje dijete moglo napraviti dobar izbor, jer vidite svi u životu radimo izbore, ali ja mogu izabrati ako ovdje imam tri jabuke, ali ako imam samo jednu, ne mogu napraviti nikakav izbor, to ne ide. Znači, mi roditelji smo oni koji sad trebamo znati još malo dalje. I pubertelije neka me čuju, neka dobro to sad kod sebe uvažuje.

Treći dio svakog čovjeka je područje duha i duhovnih vrijednosti. Vidite, imamo područje tijela i govorimo o tjelesnom zdravlju, imamo psihu i govorimo o psihičkim sposobnostima. E imamo sada i područje duha i govorimo o duhovnim vrijednostima koje čovjeka čine čovjekom. A to je onaj Božji dio u nama: savjest, moralnost, ljubav, vjera i povjerenje, dostojanstvo, pravda, opraštanje, sloboda, mir. Lijepih stvari. Dok ti govorim, mislim to odjekuje u vama, pa je, je, ja to imam. Ili, o Bože, da mi je toga. Negdje smo u tim raspoloženjima. Ali sve to imaš. Možda do sada nisi znao da to imaš. Što se u pubertetu događa? U pubertetu se na tjelesnom području događa da počnu hormoni, muški i ženski. To se vidi. Curica dobiva prvu menstruaciju, dečko dobiva prvu noćnu poluciju. Što se to sad izdogađalo?! Na sebi se raznim dodirima stvaraju razne ugone... Sad je to preplavilo zapravo puberteliju. Sad se on zatvara duže u kupatilu, sad su oni stalno gore u sobi, nešto uče, a u školi nisu više petice nego trojke. Roditelji se pitaju: Što se radi u sobi, gdje je, kako je moguće da uči, a tako slab rezultat, ništa nema. Vidite, na tom tjelesnom dijelu, on je toliko jak. Ti su hormoni toliko jaki da pubertelija ne čuje i ne vidi nikoga ni oca ni majku više nego vidi sebe, odnosno počinje vidjeti suprotni spol. Što se još tu događa, dobro zapamtite i pubertelije i roditelji. Prva spoznaja svoje vlastite spolnosti je jedan veliki, veliki upitnik, ali se to želi podijeliti s nekim. Često se ti razgovori prvo dijele međusobno, dečko s dečkima, curica s curicom. Pazite, nemojte misliti da su to još nastranosti. Nastranost može nastati poslije. Ali prvo su s njima malo razgovarali, pa će možda čak i neki dodiri tu biti, curice s curicom i dečka s dečkom, ali će vrlo brzo vidjeti da to nije u redu, pogotovo ako se ode na ispovijed, a u ispovijedi je šesta Božja zapovijed: Ne sagriješi bludno. A tu ima svega. Nema sa svojom seksualnosti se igrati, zafrkavati. To Bog nije stvorio za zafrkanciju. Niti je stvorio za pornografiju. Spolnost svoju kao muškarac i žena dobio si da ti danas-sutra služi u ljubavi i u stvaranju novih života.

Prekrasno i to treba poštivati. Sebe, svoje tijelo prvo treba poštovati, da bi ja poštivala i tuđe tijelo. Vidite, moram krenuti od sebe i ta curica i taj dečko treba poštivati svoje tijelo. Da bi sutra mogao poštovati svoju ženu odnosno svoga muža. Vi roditelji imate veliku zadaću. Očevi dragi, vi trebate

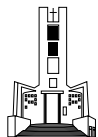

sa svojim dečkom već sa dvanaest, jedanaest, pa i deset godina, niste uranili pričati o njemu, pričati o muškarcu. Što znači biti muško?! Pogotovo evo i kad se noćna polucija pojavila. Došla masturbacija, došao je orgazam, svašta došlo. Pazite, ja kao liječnica imam pravo ovo govoriti. Ja stojim pred vama kao stručna osoba koja vam želi pomoći. Uputi svoga sina da postaje muškarac. Što znači biti muškarac? Kako je to lijepo! To je netko tko je već zaštitnički postavljen prema ženi. Koji ima pravo na sebe i svoje tijelo, ali paziti se sada treba: Kako sjedi sa svojom prijateljicom u školi, kako se ponaša prema svojoj kolegici, kako se ponaša prema ženi i ženskoj osobi na ulici. Kako se ponaša prema trudnici kad je sretne. Što znači ta trudnoća?! Što znači uopće sada ta prva noćna polucija? To znači: izbacivanje sjemena. Sinko, ti si sada fizički sposoban oploditi jajašce kod žene, ali nemoj slučajno sad pomišljati na to da si psihički za to spreman. Ti ne možeš odgovarati za svoje čine. Ajde malo smiri se. Polako gledaj. Raduj se sad sebi kao muškarcu. Odrastaj. Pitaj se što hoćeš, što želiš?! Šta bi volio biti u budućnosti. Vidite, vi majke svojoj curici kad dobije menstruaciju, tortu napravite. Napravite veselje u kući. To nije više ono djetesce što se igra s bebom. Imamo već ženu. Imamo curu. Djevojku. Jednu odraslu osobu. To trebamo zapravo tako doživjeti. Dati joj do znanja da je ona krasna. Da je to jedna velika njezina sposobnost. Da je to sposobno s kojom će sutra biti majka. Da se s tim isto ne igra ni zafrkava. Da je to nešto sveto. Bog je stvorio čovjeka svetim. A dapače, Isus poslije govori budite sveti kao što sam ja. E sad, ako vaša djeca vide i na vama dvoma kako vi zapravo živite jedno svoje bračno zajedništvo. Kako ste vas dvoje dvije osobe u dobrim odnosima. Kako vi zarađujete te odnose. Kako vi imate vremena jedno za drugoga.

E sad, tako bi tako trebali imati vrijeme za svoga pubertetliju malo više nego što ste ga imali do sada. S njim malo popričati, s njom malo popričati. Malo možda nasamo. Ne odmah vikati. Radi što ne valja. Stanite malo. Jel' mi radimo kao odrasli sve što valja?! Pitajmo svoje dijete: kako se osjeća?! Što misli?! Gdje je sad u ovom trenutku? A ne ono: Di si sada? O čemu sad misliš?! Sad treba učiti, a ti gdje si šta si?! On naime uči, a vi dođete u sobu, a on ispod bilježnice nešto skriva. Mobitel se brže gasi jer je nešto bilo na mobitelu. A što je to bilo,

srećo moja, na mobitelu? Hajde pitaj me. Nemojmo skrivati ništa. Hajmo otvoreno razgovarati. Ali, vi morate imati vremena za svoje dijete. To je prva namirnica. Sjećate se kad smo prošle godine govorili o braku i da ljubav bračnu treba hraniti s pet vrsta namirnica te su namirnice iste i za vaše dijete, samo ih treba dati na malo drugačiji način. Odvojiti vrijeme, to je namirnica. Vi morate imati vrijeme za svoga pubertetliju. A, ne sve živčano. Živčani jedni, živčani drugi. To ne vodi ničemu. Vrijeme nam leti, jučerašnji dan ne možete više vratiti ni vi ni ja. I ako smo se jučer iskalili nekako i nešto svašta napravili, kako danas imamo gorak okus. Zašto?! Zato što ja kao roditelj nisam bila spremna sa svojim djetetom provesti vrijeme. Ostavi, ne ću peglati danas. Ti ne ćeš danas posaditi krumpire. Sutra, prekosutra, možda ih ove godine i ne ćeš, kupit ćeš. Ali će tvoj pubertetlija imati tatu. Znae muški lako je biti otac, to možete pet puta u sat vremena, ali ne možete biti tata. E tvoje dijete treba tatu u pubertetu, treba toplu osobu, treba muškarca. Pogotovo muškom djetetu treba muškarac da se na njega osloni. Da se identificira s tobom. Da, kaže, moj tata je super, vidi kako on ovo ili ono, a vidi mene. Mene je primijetio, meni želi pomoći, ima strpljenja sa mnom. Strpljenja. Strpljenja.

Pitali su na jednom skupu jednog psihologa, kakvu knjigu nabavit za pubertet? Kaže on: Strpljenje. A dobro, ima li još koja? Kaže on: Ima. Strpljenje. Pa onda opet pitaju, a on opet odgovara: Ima, strpljenje. Tri puta je ovaj rekao roditeljima, strpljenje, strpljenje, dajte. Za strpljenje treba vrijeme. Vrijeme da se odvoji za svoje dijete, jer ga volim. Pogledajte kako našoj djeci dajemo jako krive informacije. Gradimo kuću za djecu, kopamo vinograde, krumpire, sve za djecu. Radimo za djecu 24 sata na dan, a djeca meni dođu i kažu: Doktorice, oni samo lažu. Nemojte se ljutiti. Ja svakome kažem što ga na neki način ide. Jer Isus je rekao da će vas istina osloboditi. Ma tebe tvoje dijete sad treba. Ne treba tvoje novce. Treba tvoje vrijeme, treba tebe kao osobu. Treba tebe možda da mu kažeš: Sinko moj, ja se uopće sad ne snalazim s tobom. Rekнем istinu. A šta bi ti, dušo? Ajmo malo skupa. Malo ti korak, malo ja korak. Nemojmo glumiti njima. Vidjet ćemo poslije što su meni srednjoškolci i djeca u pubertetu rekli da žele poručiti svojim roditeljima. Ali još malo,

da o ovome što sam sad nabrojila i rekla. Majke spremite svoju žensku djecu da danas sutra vole majčinstvo. Da vole djecu. Pogledajte ljudi se nit udaju nit žene. Niti tko ima djecu, niti vole djecu. To je tu, a mi stariji se samo zgražamo. A koliki je moj udio kao starije osobe u tome. Koliki je moj udio roditelja u tome. Vidite, često puta roditelj misli ovako: Majke: Ja bih jako voljela da moja kćer bude kao ja. Očevi znaju često isto reći: Bio bih jako zadovoljan da moj sin bude kao ja. Što još govorimo?! Kad netko od djeteta nešto napravi loše, onda kaže majka: Evo isti ćaća. Ili očevi, ista mater. A kad napravi dobro, oboje kažu: E tako i ja radim. To je na mene, a sve što je loše to je na onoga drugoga. Vidite kako neke stvari dijelimo. Nemojmo. Uči djecu strpljenju, smirenosti, prihvaćanju, uvažavanju.

Onaj treći stupac bi trebao biti jako zastupljen kod roditelja, a to je savjestan život. Savjesnost, moralnost, ne ukrasti, ne slagati, ne podmetnuti nogu nekome. Svašta tu ima. Mešetarenja svih vrsta. Djeca nas gledaju i gledaju. Ljubav, vidite gdje je ljubav. Nije ljubav ni u punom želudcu ni u pametnoj glavi. Uči, uči dušo da ne moraš raditi. Uči da ti bude dobro. Ajde dušo moja popričajmo malo da ti kažem da budeš čovjek. Pa kad si ti čovjek naučit ćeš ti. Biti čovjek. Osposobite dijete, zaintrigirajte ga da je život lijep. Da nije ništa teško. Da nije ništa strašno, da se sve može. Da ne postoji problem koji je nerješiv. To je nešto. Ako je onaj stupac, onaj stupac Božjih vrijednosti u nama tako jak. U tebi tako jak. Dostojanstvo. Tvoj pubertetlija je osoba, pa ne možeš mu reći: Ajd sram te bilo nevaljalac jedan, šta to tamo radiš. Nikad od tebe ništa. Magare jedno. Ta svašta se zna reći djeci, ja vam ne ću ni sve govorit. Cijeli život slušam. Kome to?! Oslobodi Bože! Ni magarcu ne govorimo da je magarac, a kamoli djetetu. Ili neke nebuloze. Zašto? Povrijedila sam osobu, dostojanstvo svog djeteta. Ma kako će mi on uzvratiti?! Sto puta gore. Ako ja kao osoba sa četrdesetak godina ne znam prići svome djetetu, zašto od njega tražim da on meni zna prići s puno poštovanja, s puno dostojanstva, da nam se još malo i ne klanjaju. Ne može tako. Ne treba se nitko nikome klanjat. Ali ajmo sjesti za stol. Nitko od vas kući nije pod stolom. Pod stolom je možda mačka ili pas. Dajte gledajte svoje dijete u oči dostojanstveno. Nemojte ga nikad povrijediti. Možeš mu reći: Ne slažem

se s ovim, ovo mi nekako nije izgledalo, nije bilo dobro, ali možemo li to popraviti. Znači, govorite o svemu, ali birajte riječi. Ne možeš svom djetetu reći svašta. Ne možeš reći ja radim cijeli dan i sad kad dođem navečer, sad ti mene dočekaš s tim. Radiš cijeli dan. A moramo i raditi. Nije dijete krivo što ja moram raditi. Znači ja nisam sa sobom ured. Znate koji vam je odgoj dobar?! Dok odgajam vlastitu djecu, preodgajam sebe. Nije to baš tako lako. Izvoli dušo, hvala dušo, molim. Ajme dušo oprosti. Izletjelo mi je, oprosti što sam te tako gledala. Oprosti što nisam imao vremena za tebe. Četiri te zlatne riječi. A njih smo dibrili od malena, od godine dvije kako se kaže: hvala, molim, oprosti i izvoli. Kažem li ja to svom pubertetliji i uopće djetetu od rođenja. Vidite, nešto što tražim mogu tražiti samo ono što sam dao/dala, svojem djetetu. Pravda. Ajme što su oni osjetljivi na nepravdu. Znate, jako su osjetljivi. Imate više djece. Nekome ste nakloniji, ili je neko dijete bolešnije ili nešto drugo. Ali djeca, netko je dobio dvije kockice čokolade, a ovaj jednu. Ili hajde odnesi smeće. Odmah ide: Zašto?! Ja sam odnio jučer?! Zato da se to ne dogodi napravi lijepo spisak kroz tjedan i rasporedi kroz tjedan njihove obveze. I unesite mir, red. Svaki čovjek stoji na ljubavi, redu, radu i blagoslovu. To su četiri stupa na kojima svaki čovjek stoji. Ako ti stojiš, odnosno vas dvoje kao muž i žena, ako ste to davali od malena djetetu, da ono već naučilo se redu, radu, taman da je donijelo salveticu na stol, nije važno.

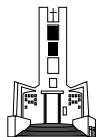
Sad od 15 godine, kad to tvoje dijete kreće biti odrasla osoba, sad će on na tim stupovima graditi i ići dalje. Blago tvome pubertetliji. Dobio je dobar temelj. A ti mu sada i dalje pomažeš izgrađivati to. Prestanite raditi i graditi previše jer ne će vam nitko u tim kućama stanovati. Djeca jedva čekaju otići od svojih roditelja. Nažalost, roditelji nemaju vremena. Današnji čovjek kaže stalno: On nema vremena. Najupotrebljivija rečenica je: nemam vremena. A šta dalje?! A imamo vremena za masu drugih stvari.

Moramo imati vremena za svoje dijete, jer je to dijete osoba, o osobi je riječ. To tvoje dijete je tebi darovao. Bog je darovao tebi to tvoje dijete. I dao ti je da ga čuvaš i u svijet usmjeriš. Pomozite mu. Opraštanje, oprostite djetetu. Nemojte se uvijek vraćati što je bilo lani, a što preklani. Što je bilo prošli što preprošli tjedan. „Isti si ili gori nego

prošli tjedan.“ Ma kakvi, niti je isti niti gori. Kako njemu prići? Kako treba izgledati topla riječ, kakva je ona. To ćemo poslije vidjeti, kako razgovarati. Govor. Govor. Govor. Komunikacije nam fali. Puni smo medija. Ja bih tako rekla. Komuniciramo preko medija, ali fali one ljudske komunikacije. Svi ste vi u kući, koliko vas ima, ljudi. Svatko je od vas čovjek i svatko od vas ima potrebu biti voljen, uvažen, pogledan, reći da ga voliš. Kad ste rekli svom pubertetliji: Volim te. „Ideš mi na živce, makni se samo da te ne vidim.“ Ili „Evo ti ženo, to si ti napravila tamo od njega, od nje, ajd sad se ti bakći. Meni ne treba više. Meni dosta.“ U školi je bila jedinica, e tko će sad na primanje. E ne će se nitko sramotiti. E ne će se otac sramotiti, ne će se mater sramotiti. Znaš šta ja pitam?! Nemojte se ljutiti. Kad god roditelje pitam, misle da ga je dijete osramotilo. Često smo mi napravili propuste iz neznanja ili grješke ili bilo šta. Ja sam najprije osramotila svoje dijete pa je ono reagiralo isto tako. Zašto mu ne pomognem da budu bolje ocjene. E pametan je, može on to sam ni meni nitko nije pomogao. Ma ostavi sebe na miru. Ne uspoređuj se sa svojim djetetom. Tvoje dijete nisi ti, tvoje dijete ima ime. Izaija je rekao: Bog kaže: Imenom sam te zazvao i u dlanove svoje urezao, ti si moj. Svaki je čovjek unikat. Tvoje je dijete unikat. Pomozi mu. Tebi nije trebalo, ali možda tvom djetetu treba. Imaš dvoje, troje, petero djece, ali jednom treba, nekom ne treba, nekom treba samo malo pa se čovjek pita kad ću ja raditi svoj posao?! A koji je moj i tvoj posao kad imam djecu?! Ma odgojiti ga u čovjeka. To je moj posao. Učiniti ga čovjekom, a za to treba vrijeme, za to trebaš čitavoga sebe dati djetetu. Za to trebaš osjećaje nježnost i pažnju dati svome djetetu. Za to trebaš razgovarati, zato ga trebaš čuti. Roditelji najčešće u pubertetu vode monolog. Samo oni govore nešto i to na brzinu, a ne slušamo odgovor. A najčešće se pubertetliji ne da ni dati odgovor, jer ih ne uvažavamo. Ili je jako često: E nije ti to tako, to ti misliš. Sad kad ti budeš imao još pet šest godina, vidjet ćeš ti kako to izgleda. I sad ispadne, da ovaj jako malo zna ili ne zna ništa i onda ako ne zna ništa, šta ću ti govorit više išta. Vidite kako zatvaramo vrata svojoj djeci s nekakvim stavljanjem uvijek sebe na prvo mjesto ili samo moje mišljenje je bitno. A bitno je viđenje tog mog djeteta. Kako će roditelj upoznati dijete ako ga ne sluša. Slušajte ga na način da probate sebi reći: Evo ne ću danas zucnuti ništa. Evo

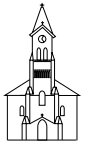
ne ću ništa kontrirati. Čim zine roditelj rekao to ti je ovako ili onako. Ajmo malo. Hajdemo se učiti malo strpljivosti. Šta ti misliš? Pusti dijete nek ti kaže. Djeca i roditelji se ne poznaju, evo reći ću vam nekoliko primjera sa svoga posla. Pa poslušaj što on misli neka je sto posto krivo. Ono krivo govori. Reci mu: Hajd dobro. Idemo dva dana malo razmisliti. Ti dva dana malo razmisli o tome, ja i tata ćemo isto promisliti, pa ćemo se sresti za dva tri dana pa možda opet o tom popričamo. Pa ćemo vidjeti kako to izgleda. Dajte mu prostora. Dijete će reći: Hvala ti Bože da će moja mama i moj otac misliti o tome što sam ja rekao. Ovo se čudo događa. Ali čuda su moguća. Bogu je sve moguće. Čuli smo danas kad je Djeвица začela. Bogu je sve moguće. I moguće je da svoje dijete fasciniram malo. Zašto bi uvijek morao mobitel i masa negacija iz mobitela fascinirati moje dijete, zašto ga ja ne fasciniram dobrim, onda ga loše poklopi. Vidite kako to ide. Preuzmimo svoju ulogu mame i tate. Ulogu odgajatelja. Prestanite vi muški biti ekonomski, a vi žene, velike mame koje samo kuhaju, peru, prave kolače... To djeci ne treba. Prijatelj. Biti nekome prijatelj. Znati nekoga čuti. Hajde pričaj, govori. Pa ćemo poslije. A ja šutim. Treba znati slušati. Ne moram se složiti, ali ja slušam. I vi pubertetlije slušajte svoje roditelje, a vi spustite ton. Neka dijete ima osjećaj, dušo volim te, stvarno te volim. Vidite, ostavite sad malo materijalno. Vidite pubertet je odrastanje moga djeteta u odraslu osobu. Ajme, koliko tu treba građevine. Ali one nevidljive koju ti je Bog dao. Trebaš ti imati dobar izbor, da živiš po savjesti da si ti moralna osoba, da ti voliš sebe, da voliš Boga, svoje dijete i druge jer roditelji koji sebe ne vole, preskaču se. Masu puta se žene i muškarci razmišljaju: Ma pusti mene na miru, idite vi. Jednog su dečka iz šestog razreda donijeli i rekli problem. Ajd dobro. Ja kažem dođite ti, tata i mama sljedeći put. I oni došli. Kažem za sedam dana se opet vidimo, a tata mi kaže: Čekajte, nismo doktorice mi problem, naše dijete je problem. Njega naručujte. A ja kažem vi ste roditelji toga djeteta i vi ćete ga odgajati, ja ću vama pomoći da vi neke stvari riješite radi kojih se vaše dijete počelo problematično ponašati. Nije problem, nego se počelo problematično ponašati, a dijete je osoba, divota. Zato vam hoću neke stvari reći. Dovedi su mi sina mater i ćaća, a njemu 19 godina. Ovisnik. Problem. Dolaze svi troje u ambulantu i ja pružam ruku. Otac kaže ime, ja se predstavim. Majka

kaže ime, ja se predstavim. Ja pružam ruku sinu, malom njihovom, a ćaća brzo kaže: E to je taj naš problem o kome ćemo sada razgovarati. Ja kažem: Šjor, oprostite niste u pravu. Ovo je vaš sin i vaše dijete koje ima problem. A nije on problem. Jel vi osjetite razliku, ljudi Božji?! A kad mi u braku jedni drugima kažemo: Ti si križ moj. Dobro kad to kažemo iz zafrkancije, ali često znamo reći: E ti si problem u kući, kad bi ti drukčiji/ja bio/bila sve bi bilo drugačije. Ajme, šta sad tu napraviti. Tako se prema djeci ponašamo. Dijete je osoba i ja bih voljela da vi to nekako shvatite. Da mu oprostite, da upoznate riječ sloboda.

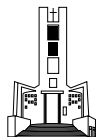
Pubertet i sloboda. Sloboda je zapravo kad mi odrasli, a vi pubertetlije polako ulazite u to, kad čovjek živi po savjesti kad živi moralno, kad ljubim sebe, Boga i drugoga. Kad sam dostojanstvena osoba i cijenim tvoje dostojanstvo. Kad sam pravedna osoba, kad mogu oprostiti. E onda sam slobodna osoba. Kako je to nekako lijepo. Zašto se poslije ispovijedi osjećamo prekrasno? Jer izbacili smo sve ono što ne valja i onda se naselio mir. E vidite gdje je sloboda. Sloboda je kad se služim vrijednosnim sistemom. Mladi to još u 15-16 godina teško shvaćaju. Jer kako će oni to shvatiti, jer radi tijelo, rade hormoni, rade emocije, mašta, radi svašta, a mi tražimo ovo sve divno i krasno. E da, tražit ćete, ali prvo vi to sve živite. Da vi i djetetu znate reći zašto je to tako. I nije sloboda, mladi u pubertetu misle da je sloboda otići i za tri dana se vratiti kući. Nije to sloboda, to je nered. To vi djetetu svom polako trebate znati reći. Čuj dušo, danas izlaziš van, za današnjeg dana ćeš se još vratiti. Ja te molim. Molim te da to tako bude. Ali to i može biti ako se vas dvoje negdje danas otišli i danas se vratili. Ima i nereda i u obiteljima gdje netko ode isto pa dođe u 3-4 ujutro. Šta će onda dijete?! Polako treba sad. Ako je dijete imalo malo reda odmalena, držat će se i toga reda. Danas izađi, danas se i vrati. Ako je nekakav koncert, doček Nove godine, dogovorite se gdje ćete doći po svoje dijete. Hoće li to biti sat ili dva po ponoći, ali da znate da je to 1 ili 2 puta u godinu dana. A vi mali ne mogu rođendani biti svaku večer ni svaki dan, jer noćarenje nikome ništa nije donijelo dobroga. Ja sam prošla dosta svijeta i nitko ovako ne živi kao mi. Otkaćeno bez ikakvog reda, bez ikakvog poretka, bez ičega. Ta Amerika o kojoj govorimo da iz nje svašta loše dolazi, tamo se svi lokali nor-

malni zatvaraju u ponoć. Noćni klubovi ne, ali u noćni klub može doći samo netko iznad 21 godinu. A vidi di je naš pubertetlija. Naš pubertetlija negdje između 13-18,19 godina pa ne može on baš biti noću van. Ne znam do koje doba. Kome pravo sad ovo kome krivo. Jer noć nikad nikome nije donijela nikakvog dobra. Možete se zabaviti dva tri sata prije, a ne 2-3 sata poslije ponoći. Može se isto zabaviti 2-3 sata prije ponoći. Roditelji se često bune, oni nešto kažu, a mladi uvijek kažu svi su takvi. E sad, nek me čuju i mladi i stari. Nikad nisu svi bili takvi. U naše doba, mi četvero djece imamo. I najstarija je krenula i pitala zašto još ne pola sata duže, zašto još ne ovoliko ili onoliko. I mi probamo reći: Postoji jedan red kojeg mi kao roditelji znamo da je dobar i dosada ste imali u nas povjerenje, probajte imati i dalje. E sad je to išlo. E ja govorim mužu, znaš šta, idemo u ponoći van da vidimo koga ima u gradu Šibeniku u ta doba. Koliko ima djece njihove dobi, 15-16 godina kad su naši krenuli u 1-2 srednje. Da vidimo ponoć? Lje to jasno, zimi se nema šta očekivati. Ima nešto. Ima ih možda negdje 1000-1500, ali Šibenik je u ono doba imao 24000 mladih od 16-23 godine, jer sam ja to kao školski liječnik znala. Znači nisu svi. Idemo vidjeti tko je u tri ure po ponoći. I nas dvoje jedne subote iziđemo van u tri ure. U tri ure tu i tamo. Možda nekih 200-300. I u pet, govorim ja mužu, da vidimo koga ima. I mi odemo i vidimo one koji su s pivama i koji su napušeni, ima ih. E sad, to smo mi rekli svojoj djeci. Bili smo tada i tada, tu i tu. I da nam više nikad niste rekli: SVI. Pitaj, bori se za svoje, ali nemoj mi reći svi. E sad vidite i vi roditelji između sebe neke stvari. Kćer moja živi u današnje vrijeme i ima sina osmaša. Slavit će se rođendan i svi će prespavati kod te male gdje će se slaviti rođendan. Znači, 13-14 godina idu slaviti rođendan. E sad gdje su ti roditelji?! Sreća Božja imali su roditeljski sastanak u školi i sad moja kćer pita ovu mamu od te male. Kaže: A gospođo, kako moj sin kaže da se u subotu kod vas slavi, da ostaje preko noći. Mislim djeca. Ja svome ne dopuštam, kako vi možete dopustiti toliko ljudi. A ona ne misli. Vidite mi roditelji ne mislimo. A mladi pored naše jedne nebrige što će se s njima duhovno dogoditi. To je onaj problem, nas je briga da imaju patike velikih cijena ili ne znam kakve marke. Što se dogodilo? Malo po malo se s ovom mamom izdogovaralo i išlo se u subotu po danu na Jarun. Tamo su nešto roštiljali, bili po

danu, po danu otišli i po danu se vratili. Ja tu govorim vama roditeljima, nemojte stati skrštenih ruku i uvijek recite svom djetetu: "Neke stvari ne dopuštamo jer te volimo, imamo iskustvo: Ja imam povjerenje u tebe, ali onih drugih 10-15 koji će s tobom biti ne znamo. Netko te može 5 puta ponuditi s nečim i ti ćeš odbiti, a ako te 6. put ponudi, hoćeš li smoći snage odbiti?!" Pogledajte i provjerite gdje su vaša djeca. Ali prvo im recite da ćete provjeriti. Ovo je nešto što trebaju čuti i jedni i drugi. Jer je meni stalo do mog djeteta. Ako moje dijete kaže da će večeras u kino ili negdje idu vani. Ajd dobro, moraju ići van. Ali ja sam znala reći: nemoj se iznenaditi da kad iziđete iz kina u 10 navečer, ispred nađeš tatu ili mene. Ja hoću vidjeti jesi li bila u kinu. Jer znam kakvi su drugi, ne kakva si ti. Sad pogledajte roditelji što tu možete napraviti. Rekli ste. Nije napravljeno iza leđa. E sad jel to neka druga stvar. Kad vaše dijete dođe u neku grupicu, negdje su se dogovorili ići. Znae šta, uvijek u toj grupi ima 2-3 koji ne bi to, oni bi išli na neko drugo mjesto. Jer na to mjesto gdje su rekli roditeljima, oni ne bi. To je malo sakriveno, oni bi neke druge stvarčice napravili. Ako je tvoje dijete reklo, čuj ja ne smijem jer će moji doći provjeriti, onda će spasiti ovu drugu trojicu, četvoricu, pa će svi ipak otići tamo gdje su se svi bili dogovorili. Ne će biti nekih neugodnosti, ali vi morate biti otvoreni. Sad vidite koliko vremena, koliko nekakvog znanja, koliko strpljenja. A ljubavi. A šta da vam kažem, nema druge, jer pogledajte, i vi mladi shvatite, nema bjanko mjenica na povjerenje. To je ono stavi na papir pa potpiši vjerujem ti. A što ćeš ti poslije na papiru napisati to nitko ne zna. Zašto vam to govorim?! Zato što baš okolina je takva, čim vaše dijete izađe izvan kuće, ono je već na vjetrometini svega i svačega. S obzirom na medije koje imamo, u kući nam je vjetrometina, i u vlastitoj sobi, ali ipak vani je puno više nego što je tu. I kad vaše dijete ima povjerenje u vas i kad ono zna da ga roditelji vole, onda je to nešto. Ja ću sada reći ovo: Morate, možda samo moja ružna riječ „morate“, prisile nema nikada, ali recimo nama odraslima, ipak neke stvari ipak trebamo znati. Da je za dobar jedan razgovor važna jedna ravnopravnost. O osobi govorimo, ispred vas je osoba. Vaše dijete je osoba. I vi razgovarate na razini dviju osoba. Vi više znate, imate iskustva, ali vaše je dijete osoba. I zato je to uvažavanje jako potrebno. Uvažite, vrednujte svoga sugovor-

nika, svoje dijete. Nemojte biti isključivi, nemojte stalno govoriti: Ne, ne, ne. To nije tako. To je ovako kako ja kažem. Ili ćeš mene slušati i tako napraviti ili ništa od toga. S tim niste napravili ništa. Suosjećajte sa svojom djecom. Nije njima lako. Mi smo otkrili već svijet pa koliko smo pogrešaka već napravili. A oni tek ulaze i otkrivaju i prestaju zapravo biti vaša djeca. Oni prelaze u svoje osobe. Često mi se roditelji tuže: Ne priča. Doktorice, do sada je sa mnom govorio, a sad ode u sobu i nema, zašutio. Ne govori više. Ma nisi im više interesantan, nije im više interesantno. Interesantan im je netko drugi. Vole te, ali na drugi način. Oni otvaraju novi svijet. Taj svijet je sad interesantan. Oni su za novi svijet. Vidite kako se tu pomalo odcjepljuju od vas. Zapravo, srednja škola je vrijeme kad bi oni trebali steći ispravne stavove. Stav o ponašanju, stav o ljubavi, prijateljstvu, braku, spolnosti. Oni bi trebali kroz to vrijeme napraviti jedan svoj životni stav, jer će poslije neki krenuti na posao, i na fakultet, otići će od kuće i živjet će sami. Pomozite im da se osamostale. Nemojte ih potezati. Pa sve servirate, sve govorite, sve činite. Otvarate hladnjak, doručak na stolu pa ima tvoje dijete ruke da uzme sebi ujutro doručak. Majke, niste kućne pomoćnice. Očevi, niste samo ekonomski koji trebaju donijeti novac. I još nešto. Dajte molim vas znate čuvati tajnu svoga djeteta. Tvoje dijete želi s tobom pričati u četiri oka i ako je to u 4 oka, onda je to u 4 oka. Onda to nije poslije njega bla bla bla susjedi, babi, strini, teti ili ovoj mlađoj djeci. Ili to što želiš reći svom djetetu na neki način govoriš ispred ostale djece. Nije dobro. Svatko želi svoju intimu. Pogotovo nažalost kad roditelj proziva. A često pubertetlije prozivamo. Ne valja to. I onda ih prozivamo za stolom, šta kažu najčešće: Da vi znate kakav nam je nedjeljni ručak. Za nedjeljnim ručkom smo svi. Cijela obitelj. I onda jedan, drugi, treći. Ma dođe mi se dignut već na početku, a moramo to istrpiti. Nedjeljni ručak. Vidite kako nas djeca doživljavaju. Jeste li ikad pitali svoga pubertetliju: Kako ti sinko doživljavaš mene?! Hajde napiši mi dvije riječi. Kako doživljavaš mene kao majku. Kako doživljavaš mene kao oca. I je li uopće imamo neku povratnu informaciju?! Stranci. Stranci smo. Ne ide to onda. Govorimo dva strana jezika. Dalje, s djecom trebamo biti do rečeni kad s njima razgovaramo. Često roditelj započne rečenicu i već on misli što bi dijete trebalo napraviti. To je jako loše što nam je u braku loše

– imamo pretpostavke. Ja mislim da je on već s toliko godina trebao to napraviti. Primjerice, digli se svi sa stola, otišli ste negdje i sad ste se vratili i sad mama kaže: Jao, suđe na stolu. Pa kako se nitko nije sjetio da ovo digne? Pa tko?! I onda solimo pamet nekima. E imate imena u kući: Mate, Šime, Jure... molim te raspredi stol i postavi danas ti.

Najčešće se u tim nastupima neke komunikacije koja je dvosmjerna ili jednosmjerna u biti ne zna ili pretpostavlja. A pretpostavke su vam iz pakla. Nemojte. Dalje, često govorimo na način da se naše dijete osjeća žrtvom. Često se osjeća žrtvom jer smo mi odozgo. Ili ako uvijek želimo dijeliti pravdu. Mi smo uvijek najpravedniji. Ili uvijek se traži tko je kriv. Po kući će neko dijete uvijek biti krivo. Zašto?! Vidite kako nosite neke stvari. Ako ste zlopamtilo i stalno se vrtimo u krugu kad idemo nešto govoriti, uvijek isto, ispočetka to je jako teško. Jel' de?? I kad roditelji uspoređuju sebe. U moje vrijeme.... E da si ti živio u moje vrijeme.... ili kako ja u svoje vrijeme nisam svojoj materi i ćaci odgovarao...Šta dijete briga kako je bilo kad sam ja bila dijete. Oni žive danas. Hajdemo biti roditelji danas. Vidimo da se stvarno vrijeme promijenilo. Moje godine govore da su se četiri generacije promijenile. Ja ne mogu nikome danas od svojih unuka reći nešto kako sam ja, nego ga probam pratiti. I pazite na riječi, riječi moraju biti tople, one moraju biti stvaralačke, iskrene, istinite i smirene. Riječ tvoja mora izliječiti tvoga pubertetliju. Ona mora biti razumljiva, birana, potpora, povjerljiva. A kakve riječi mi njima znamo sasuti. Inače, jedne drugima, oštro osuđujuće, uvredljivo, grubo, psotka, omalovažavanje, ubojite, tame, hladne riječi. Pohvali svoga pubertetliju. Svaki dan je on nešto dobro napravio. Kako pohvala čini ljepotu. Pa kad tebe netko pohvali, odmah narasteš 10 cm, a tek tvoj pubertetlija. Ja vam moram nešto reći iz vaše sredine. Jedan od ova dva tri puta kad sam bila, na kraju Mise ja čekam župnika. Ide jedan gospodin s dvoje djece. I sad župnik hvali onu stariju curicu, nešto hvali, a znate šta je otac rekao: Dosta je župniče, ne hvalite, ne hvali se djecu oni će se pokvariti. Nemojte vi to. Ostala sam zbunjena i mislim se: A Bože, u kojem vremenu ovaj živi. Pa hvalite svoju djecu, zašto ne pohvaliti?! Vidite koliko stvari napravimo loše. Puno stvari. Samo vas molim nešto još. Izišla je jedna knjiga. Zove se "5 stvari za kojima žale ljudi na kraju smrti". Ja

sam samo stavila tih 5 stvari, a vi to ponesite malo kući i u sebi i svom srcu. U Australiji je jedna medicinska sestra radila u hospiciju s onima koji su proživljavali zadnje sate života. I onda ona piše za čime ljudi žele:

1. Zašto sam cijeli život proveo radeći u obavezama.

2. Zašto nisam više vremena provodio s bračnim partnerom.

3. Zašto nisam više vremena provodio sa svojom djecom. Stranci smo jedni drugima.

4. Zašto nisam više njegovao prijateljstvo. Ostao sam sam/a.

5. Gdje sam ja bio u cijelom mom životu? Što sam radio za sebe?! Ili za što sam ja uopće živio?! Gledajte kako živimo da kasnije kad smo u krevetu i 24 sata mozak radi, počnemo misliti o najvrjednijim stvarima u životu. Pred smrt. Koliko smo toga propustili!

KRIZA SREDNJE DOBI U SVJETLU VJERE

Posušje, 14. listopada 2019., Goran Kardum

Pokušati ću ovo izlaganje predstaviti u nekoliko dimenzija iz područja razvojne psihologije, ali kao što je iz naslova vidljivo „kriza srednjih godina u svjetlu vjere“, pa ću se morati nekako dotaknuti teme psihologije religioznosti i duhovnosti. To je jedan od izbornih predmeta koji držim na sveučilištu uz upravne obveze na sveučilištu, koje je brojno i nije maleno. Imamo dosta i studenata. To je veliki sustav 20.000 studenata, 1.800 zaposlenih. Zato mi je drago da sam večeras tu. Vidim opću

populaciju, vidim i srednju dob, vidim i one koje su adolescenti i mlađe dobi, kasnije adolescencije, odrasle. Ima svega među vama.

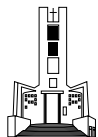
U nekim trenutcima našega života postoje interindividualne razlike u doživljavanju dobi, tako da za neke možemo reći da su došli u srednju dob. Pa kažemo imaju 40. A neki su došli u srednju dob kažemo imaju 50-60, kako se netko osjeća. A netko ne odraste ni do zrele dobi, ili starije dobi. Dobije unuke, a i dalje imaju „živoga duha“, kažemo ponašaju se kao djeca, nisu ozbiljni, nasmiješeni su. Tako da ne bi trebali uvijek razmišljati o dobi u nekim granicama, mada je čovjeku lakše kada nekoga stavimo u neke okvire, pa tako i u dobi. No, često na taj način možemo i pogriješiti, jer postoje velike interindividualne razlike. Nisam osobno pristalica tako nekakvih stupnjeva razvoja, pa kažemo u razvojnoj psihologiji postoje pristupi koji kažu: „prolazite određene stupnjeve razvoja“.

Znači imate, novorođenče, dojenče, rano djetinjstvo, srednje djetinjstvo, pa ulazite u adolescenciju, pa ranu, kasniju adolescenciju, pa u odraslu dob i to nižemo u nekakve okvire nekakve dobi, raspone, koji su se u posljednjih stotinjak godina često i mijenjali. I kultura se mijenja, društvo se naše mijenja, tako da i razmatranje raspona čovjekove dobi, što bi možda trebali napraviti u određenoj dobi, poneki put može biti smetnja u razvoju. Pa tako u razvojnoj psihologiji imamo nešto što se zove biološki sat, znači postoji nešto što naše tijelo, naša neurofiziološka struktura razvija i što nešto možemo očekivati u nekoj dobi, a postoji nešto što se zove socijalni sat, a to je ono što nam društvo, obitelj i šira okolina kaže, jesmo li nešto napravili na vrijeme ili nismo. I onda snujemo i razvijamo se i kažemo došli smo u 18.-u godinu, upisat ću fakultet, pa kad završim fakultet, onda ću osnovati obitelj, pa kad osnujem obitelj, onda ću to i to i tako. Međutim, često to ne biva tako. I naši snovi i kad očekujemo našu djecu, onda isto sanjamo i snujemo – onih devet mjeseci nije slučajno da traje – pa i to razvojno doba: To će biti dijete koje dođe najbolje, najljepše, najpametnije, bit će na mamu, bit će na tatu. Bit će jako inteligentno, veselo, bit će kao mama ili tata i tako. Kad se rodi i kad vidimo da dijete malo intenzivnije, malo više traži, onda neka naša očekivanja i baš nisu kako smo mi to snivali, predviđali kako će to biti.

Pa kad kažemo u naslovu u duhu vjere onda ću se dotaknuti, kao što sam rekao, psihologije religioznosti i duhovnosti, jer vjera je nužna neodređenost. Znači, vjera se gubi onda kad mi mislimo da treba upravo biti onako kako smo mi zamislili, upravo onako kako ja hoću itd. Onda se vjera gubi, zato ću posebno taj dio dotaknuti u kontekstu naše obitelji i u kontekstu ove teme kriza srednje dobi ili postoji li ona uopće.

Dakle, prvi pojam u svijetu „kriza srednje dobi“ nije toliko star. Pojavljuje se godine 1965. Izvjesni psiholog i psihoanalitičar Elion Jacques je među prvima, da se tako izrazimo kolokvijalno, stavio u eter pojam kriza srednje dobi. On je po vokaciji bio psihoanalitičar kao što je već bilo rašireno u ono doba, odnosno baštinimo već tada i druge psihoanalitičare nakon Sigmunda Freuda, Ane Freud, i drugih, a posebno je teorijski o tome pričao kasnije i Erik Erikson, o kojem ću nešto reći kratko. Dakle 1965.-a je vrijeme kad se pojavljuje pojam „kriza srednje dobi“ negdje na Zapadu, zapadnoj kulturi u kojoj baštinimo psihologiju i psihijatriju, anglosaksonsku, to znači iz SAD-a i Velike Britanije i literature koja je uglavnom bila na engleskome govornom području i nešto njemačkoga govornog područja, odnosno psihoanalize.

Pa što znači ta srednja dob po nekima, odnosno kad netko dođe u srednju dob?! Znači to je približno po nekima od 40.-e do 65.-e, pa kad kažemo u kontekstu Eriksona o kojem ću nešto reći, onda je to nešto ranije, negdje 25.-a – 30.-a pa nadalje 60.-a – 65.-a. To je vrlo širok dobní raspon, kao što sam rekao koji se znao u povijesti malo pomicati nazad, malo naprijed. I postoje neke razlike kod muškaraca i kod žena. Pa kaže da ćemo u krizi srednje dobi prepoznati neke simptome, ja ću ih pročitati, koje ljudi kažu, koji su prisutni u literaturi. Kaže da postanemo nekako potištení, zamišljeni, odsutni. Zatim se povećavaju neke ovisnosti. Zatim poremećaj seksualnosti, neki odu u nekakav izlet, posebno s onima mlađe životne dobi, pa onda nastaju ljubavnici, ljubavnice. Zatim su zamišljeni, dnevno sanjare o kojekakvim potphvatima, zatim dolazi do poremećaja navika, fiziološki dolazi do tjelesnih promjena. Zatim konfuzija, tko sam i kuda idem. Svakodnevno pitanje: tko sam ja, kuda ja to idem? S kim živim?! Tko je to oko mene?! Tko su mi djeca, ako imam djecu?! Ili ako nisam zasnovao brak, zašto nisam?! itd.

Jedan stadij preispitivanja, samorefleksije, gotovo svakodnevne.

A što kaže Erikson, pročitat ću izvornik koji imam na svojim prezentacijama: On kaže da je to psihološka kriza, koja se pojavljuje u dobi vrlo široka raspona, od 25. – 30.-e, pa sve do 65.-e godine, koju odlikuje s jedne strane produktivnost kod ljudi, a s druge pak strane kod nekih stagnacija, kao da stoje na mjestu. Ono što je važno, kaže Erikson, dakle govorimo o čovjeku koji je bio psihoanalitičar popularnog tipa, ova doba, razvojni period, treba biti završena s jednom vrlinom ili u drugom dijelu trebala bi biti začinjena jednom vrlinom, da čovjek ne uđe u krizu koja će se prenijeti u sljedeće razvojno doba, a to je služenje. Umjesto preokupacije sobom. Postavlja se pitanje: hoću li ikada učiniti nešto zaista vrijedno? To je inače pitanje kojeg ćemo se dotaknuti u kontekstu psihologije, religioznosti i duhovnosti.

Ta „kriza“, nazovimo je tako, protječe kroz roditeljstvo, obrazovanje, ili neki dio našega svakodnevnog života i rada, na radnome mjestu. Razvijanje produktivnosti obuhvaća stvaralaštvo, uspjeh i ostavljanje dobrog traga. Ostavljanje dobrog traga među obitelji, ostavljanje dobrog traga ili glasa, djela u našoj sredini. A što znači starenje i služenje?! Što znači starenje?! Starenje nije sad idemo, jabuka je zrela, pa ona se osuši i padne. Nego starost znači i briga i pružanje nesebične bezuvjetne ljubavi. Kaže, osobe koje to ne razviju, doživljavaju stagnaciju i preokupirani su sobom. Svoje sposobnosti koriste radi vlastitoga zadovoljstva. Znači sve svoje sposobnosti usmjerene su na svoje „ja“, na zadovoljavanje sebe – rekli bismo egocentričnosti, narcisoidnosti – a ne radi dobra drugih. Slaba povezanost s drugima i slab doprinos društvu dovodi konačno do gubitka osjećaja smisla. O smislu je posebno govorio Viktor Frankl u svojoj logoterapiji, nešto što je važno za svaku životnu dob. Da radimo nešto što je smisleno u kontekstu naše dobi. Dakle, slaba povezanost s drugima i slab doprinos društvu čovjeka kao društvenoga bića dovode do gubitka osjećaja smisla, odnosno svega onoga što smo rekli, odnosno do onoga što nazivamo kriza srednjih godina.

Dakle, iz ovoga dijela koje sam do sada rekao o onome o čemu je pisao svojedobno Erikson, ili ćemo biti produktivni ili ćemo stagnirati. Produktivnost, posebno u obitelji, u društvu, u jednom

trenutku nakon adolescencije, nakon razvijanja našega identiteta očekuje od nas davanje. A da bismo i mi nešto dali, vašoj ženi, vašem mužu, vašem djetetu, vašem ocu, majci, ili nekome oko sebe, onda morate nadići neke elemente, o kojima ću sada nešto reći.

U doba kada je nastajala ova teorija psihosocijalnog razvoja, psihoanalitičara kao što je Erikson, razvijao se u psihologiji jedan drugi pravac koji je ostavio jedan veliki trag u 20.-om stoljeću, a to je bila humanistička psihologija Abrahama Maslowa koja je počivala na jednoj hijerarhiji potreba, piramidi, koja je govorila o tome kako čovjek zadovoljava najniže potrebe, pa se penje do nekih drugih potreba. One najniže potrebe su potrebe za preživljavanjem, tjelesne potrebe. Znači zadovoljite: jelo, hranu, sigurnost, niste ugroženi, pa idite dalje, treba vam prijateljstvo, osjećaj važnosti i tako se polako penjemo da dođemo do nečega što su humanistički psiholozi druge polovice 20.-og stoljeća nazivali „samoaktualizacija“. Ta piramida i humanistička psihologija ostavila je nevjerojatnog traga na zapadnu kulturu, odnosno išlo se za tim da čovjek ide prema nečemu što je Maslow – utemeljitelj humanističke psihologije – nazivao vrhunskim osjećajima. Znači vi se izvrsno osjećate, osjećate se ispunjeno onda kada ste samoaktualizirali vlastite potencijale. Postali ste uspješni, produktivni, vještine ste aktualizirali, obrazovali ste se, usmjerili ste sve snage prema nečemu što se zove „samoaktualizacija“.

Međutim, u zapadnom društvu, posebno u SAD-u pojavili su se protivnici jednoga takvog pristupa, koje je ostavilo nevjerojatnog traga u području odgoja i obrazovanja djece i mladih u drugoj polovici 20.-og stoljeća. To se reflektiralo i u naše društvo, a to je da smo postali društvo koje razvija čovjeka nazovimo ga „osebenjaka“, koji je usmjeren prema vlastitim sposobnostima i kako će aktualizirati vlastite sposobnosti. Razvili smo nešto što se zove kompetitivno društvo. Znači, društvo – a to smo počeli odgajati negdje u osnovnoj i srednjoj školi i djecu da budu brži, bolji i jači od drugih – u kojem će pojedinac uvijek nastojati biti bolji i sposobniji od drugoga. A biti bolji, jači, sposobniji, to znači u velikoj mjeri i ne voditi brigu o drugome. To je dovelo do produljenja obrazovanja, tako znači poslije srednje škole visoko obrazovanje, nakon visokog obrazovanja, došao je

niz drugih škola ulaganja u sebe, u svoje potencijale, u cijeloživotno obrazovanje. To je jedan od faktora koji je utjecao na pomicanje i prvoga roditeljstva, to je jedan od čimbenika koji je utjecao na pomicanje osnivanja obitelji. Doveo je do većega stupnja obrazovanja, ali s druge strane doveo je do pomicanja dobne granice kada se ljudi osamostale i osnuju obitelj, a to traži određenu odgovornost i neke druge elemente koje moramo nadići.

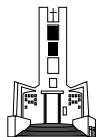

Zatim se pojavljuje jedan autor koji je s početka 21.-og stoljeća, baš u području obitelji i roditeljstva, a zove se Douglas Kenrick. 2009. godine objavljuje nešto što se zove revidirana hijerarhija potreba i kaže da ukoliko želimo biti u potpunosti produktivni da moramo nadići ego potrebe. Potreba ulaganja u sebe, u svoje potencijale, u svoje „ja, ja, ja“ i da postoje tri potrebe koje su iznad samoaktualizacije, one koje nas uči humanistička psihologija. To su: pronalaženje partnera (Partner - riječ koju inače ne volim u međuljudskim odnosima, a posebno u obitelji. Partner može biti tvrtka, partner u osnivanju poduzeća itd. op.a.), osnivanje obitelji i roditeljstvo. Pronalaženje životnoga partnera i roditeljstvo mora nadići ego potrebe. Kenrick govori na tragu onoga što je rekao Erikson, vrlina koja se traži od nas je služenje. Davanje u obitelj. Tu ću skrenuti pozornost na tri pojma vezana uz pojam davanja. Da biste vi davali svojoj supruzi, suprugu, djeci, vi morate pogledati u oči i biti ne samo empatični, suosjećajni nego i u mnogim slučajevima biti žrtva. Ja sam namjerno naveo ova tri stupnja: empatija, pa suosjećajnost pa žrtva. Ali ne žrtva u onom smislu da mi sada moramo ići na lomaču, kako imamo sliku kad spomenemo riječ žrtva. Od te riječi ne samo mi ovdje nazočni, nego i u općoj populaciji imamo zazor od te riječi. Ali bez toga u obitelji, odnosno funkcioniranja u obitelji, napose u kontekstu vje-

re, ne može biti. To ću malo razjasniti, jer vidim da je to važni element.

No prije toga, sâm pojam krize, ono što sam rekao na početku, po Eriksonu i drugima postoje i u različitoj životnoj dobi. Postoje krize u adolescenciji, krize u odrasloj dobi, u prelasku iz adolescencije u odraslu dob, recimo razvijate vlastiti identitet. Naravno da ste u krizi, koji ćete fakultet odabrati, koje zanimanje, jeste li za obitelj, niste, jeste za neko drugo zvanje... opet je neka kriza. Tako da je nekako u medijima i literaturi ova kriza srednje dobi nekako izoštrena. Ali, u osnovi kriza srednje dobi po nekim autorima i onome što smo do sada rekli, je produktivnost, to je daljnji razvoj. To je zrelost, a zrelost nije opadanje ploda sa stabla, već je zrelost na drugi način suočavanje sa stvarnostima oko nas. Dakle, vi ako ste u srednjoj dobi, imate obitelj, poput ovdje mnogih od vas, onda vi određene prioritete i vrijednosti su vam drugačije posložene nego kad ste u adolescenciji ili mlađoj odrasloj dobi. I da su drugačije krize. Krize su vam u donosu prema vlastitoj djeci, krize su vam roditeljstva: Jesam li dobar roditelj?! Jesam li ispunio misiju roditeljstva?! Ili kad sam sam sa sobom, mislim da sam neuspješan roditelj, da me djeca ne vole, da nisam dovoljno dao sebe... Kako me drugi vide?! Normalno da ćete biti u svojevrsnoj krizi.

Ova kriza srednje dobi u literaturi se naziva i vrijeme najveće produktivnosti, zrelosti ili vrijeme kad naviše možemo davati. To je ključna riječ. A da biste nešto dali, morate nadići ego potrebe. I zasigurno oni roditelji otac ili majka koje nisu nadišli određene krize prijašnjih godina i iz njih izvukli određene vrline, zasigurno će se reflektirati u srednjoj dobi. Ali to ne nastaje preko noći, baš kao što ni kod adolescenata neka ovisnost, ili depresija ili anksioznost ne nastaje preko noći, to ima svoj tijek. To je drugo što mi možda ne vidimo kod svoje djece, možda ih ne pratimo ili ne uočavamo neke signale, simptome koji su tjelesni, misaoni, svakojaki. To znači da smo opet usmjereni na sebe, na svoje misli, a ljubav je davanje i to se traži u obitelji. Znači sada smo u vremenu srednje dobi kad trebamo davati. Od nas svatko nešto očekuje. Očekuju djeca, a očekuju i stariji, tada smo u vremenu davanja. A davanje po Kenricku, je što sam sad rekao, nadići ego potrebe, samoaktualizaciju. Nemate više vremena toliko za ulaganje u

sebe, nego morate davati. I kroz to davanje, razvijamo vlastiti identitet. Sad je tu važno ono što sam maloprije rekao, stupnjevi: od empatije preko suosjećajnosti do žrtve.

Što znači empatija?! Empatija znači, na primjer, u razgovoru s nekim, kada nekoga razumiješ na intelektualnoj razini, kad on ima neke probleme ili ona. A onda razumijete zašto plače, zašto je nekome teško, zašto se pati i tako, ali vi ste i dalje svjesni da je to nečije drugo, da to nije vaše. Suosjećajnost je malo viša razina, zato i riječ kaže su-osjećati. To znači kad vi s nekim tko vam je drag, recimo ne mora biti to obitelj, može biti prijatelj, prijateljica i onda na neki način već polako, reklo bi se kollokvijalno, počinjete obuvati nečije druge cipele, da osjećate nečiju bol kao svoju vlastitu. To znači su-osjećati da bi se podigli na najviši stupanj, a to je žrtva.

A što žrtva znači?! To treba razlikovati nešto što u psihologiji i psihologiji religioznosti ističemo: aktivna i pasivna žrtva. Koja je razlika između aktivne i pasivne žrtve? Primjer pasivne žrtve. Sigurno mnogi od vas koriste taj pojam kada kažemo: „E ja sam se žrtvovao za tebe, a vidi kakav si prema meni?!“ Koliko puta možda svojoj djeci ili nekome kažemo: „Ja sam istinska žrtva“ i stalno to ističete. Ali, je li to istinska žrtva?! Na primjer, mladi u vezama: „Kaže momak curi: Evo večeras imam utakmicu s prijateljima. A kaže ona: E ne, ne! Večeras imamo dogovor s prijateljima da idemo u kino i na večeru. A kaže on: Kako si mogla večeras dogovoriti tu večeru, večeras je utakmica?! Kaže ona: Ma ti si zaboravio! I on kaže: Dobro, idemo. I on ode nezadovoljan. Dolazi na tu večeru i razmišlja kako bi rado bio s prijateljima i gledao utakmicu, igrao nogomet. I sjedi nemiran, neurozan i završi ta večer. I dođe drugi dan. Sad on njoj kaže: Slušaj, bi li išli na to i to mjesto? Kaže ona: Ne mogu! Već sam dogovorila nešto s prijateljicama. I onda on njoj kaže: Ja sam se za tebe žrtvovao. Ja sam zbog tebe jučer propustio utakmicu, ja zbog tebe nisam išao s prijateljima, a ti si takva prema meni i nastane svađa.“ Vrlo često imamo takve situacije u obitelji. Je li to primjer aktivne ili pasivne žrtve?! To je više pasivna žrtva. Zašto?! Zato što vi činite nešto iz razloga da se netko drugi ne naljuti u nekom trenutku i pristanete na nešto, a i dalje ste

nezadovoljni. Znači radite nešto što inače ne biste radili. I dalje ste ljuti, misli su vam negdje drugdje.

Za razliku od pasivne žrtve, kod aktivne žrtve vi pristajete na nešto što inače ne bi, što nije ugodno, ali smo to pristali napraviti iz ljubavi. Ili kad kažete jednostavno: odlučio sam se za to. I onda vi više nikada ne spominjete to. Koliko ste vas majka ili očeva imali neprospavanih noći sa djecom, bolesnom djecom i kojekakvim problemima, pa ipak nakon nekoliko godina zaboravite na to. A to se događa kad napravite nešto iz ljubavi. Za drugoga. Majka rodi dijete i brzo prođe porođajna bol. Zašto?! Iz ljubavi. Majka ne ide na posao, dijete je bolesno i to radi iz ljubavi. Dali biste sve za dijete kad je bolesno. I to je žrtva. Kad nešto radite što inače ne biste radili. Majka bi radije bila taj dan na poslu, ili otac, dijete je bolesno. Ne može. Išao bih na put, ali ne mogu, dijete mi je bolesno. Ali nije mi teško, jer radim to za dijete. Odlučio sam se za toga. To je žrtva. Aktivna žrtva iz ljubavi. To je davanje. To je nadilaženje onoga o čemu smo pričali, odnosno one piramide, onih ego potreba. I konačno što je u kršćanstvu i nas katolika najveći simbol žrtve?! Upravo križ. Žrtva u obitelji i kroz vjeru.

I da se opet vratimo naslovu, život u vjeri, kažemo u psihologiji religioznosti vjera ima 4 elementa. Ima neko znanje – kognitivni dio. Ima emocionalni dio. Treći element: motivacija. Ali, ni znanje, ni emocije, ni motivacija ne čine vjeru; da bi bila vjera, mora biti četvrti element: nadnaravni element. Vjera mora biti četvrti dio, to je ovaj nadnaravni element. To je onaj spoj s duhovnosti, kao duhovnih bića. U psihologiji duhovnosti i religioznosti nadnaravni element je neodređenost. Zato se kaže: dosta je današnjih zala, nemojmo razbijati glavu što će biti sutra, jer će se sutra samo pobrinuti za sebe. Sva ova četiri elementa padaju u vodu ako izgubimo iz vida ovu neodređenost, ako mislimo da znamo sve ili da jedan od ovih elementa nije drugi element, vjera se jednostavno gubi. Ona se gubi psihološki ako sva četiri ova elementa ne promatramo cjelovito i ako ih pomaknemo.

Znači kriza srednjih godina može biti kriza koja se pojavljuje u svim drugim razvojnim periodima, ali ima ove elemente o kojima smo večeras nekako otvorili prozorčice, jer svaki od ovih elemenata je kompleksan na svoj način i zahtijeva više vremena koje mi ovdje trenutno nemamo. Stoga ću ovdje stati. Hvala vam na pozornosti!

O STAROSTI

Posušje, 21. listopada 2019., don Ivica Raguž

Deset teza o starosti:

1. Svaki je čovjek u svojoj biti star čovjek, duhovno i tjelesno star čovjek, neovisno u kojoj se životnoj dobi nalazio. Svaki je čovjek star, raspada se starenjem jer je pogođen grijehom i jer je grješan.

2. Bog starenjem namjerno slabi čovjeka, slabi njegovo grješno tijelo, moć, snagu tijela kako bi čovjek manje griješio, kako bi lakše razapinjao svojega starog čovjeka, čovjeka grijeha, kako bi prestao robovati grijehu.

3. Isus Krist bio je također starac, starac na križu: razapet, onemoćao, oslabljen. Starac Isus Krist živio je križ starosti kao vrhunac umiranja sebi i življenja Bogu Ocu, starost križa za njega je bila potpuna predanost Bogu Ocu, predanost njegovih udova za «oružje pravednosti», da njime i za nas potpuno kraljuje milost pravednosti za život vječni.

4. Starost je raspadanje izvanjskoga čovjeka, kada bi se trebao obnavljati nutarnji čovjek. Raspadanje je obična malenkost spram budućega života. Koliko se više raspadamo, toliko bismo više trebali obnavljati nutarnjega čovjeka, više primati vječnu slavu u Isusu Kristu.

5. Starci bi trebali ponajprije stenjati, ne zbog toga što su stari, nego zbog toga što se još nisu potpuno zaodjenuli Kristom, što još nisu u potpunom zajedništvu s Isusom nakon smrti. Kršćani starci ne stenju za prošlim, nego stenju za budućim, za novim duhom i novim tijelom u Isusu Kristu, za «nebeskim obitavalištem».

6. Kršćani pate od svete nostalgije, oni žive u dvostrukom iseljeništvu. Prvo iseljeništvo: kršćani su iseljeni od Gospodina, daleko su još od njega i zato žude uvijek u velikom pouzdanju za povrat-

kom. Drugo iseljeništvo: kršćani su iseljeni također i od ovoga svijeta, iz svojega tijela, njihov način življenja jest polaženje, biti u polasku iz ovoga svijeta, biti hodočasnici.

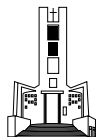
7. Starci pate od svete nostalgije, starci osobito žive u dvostrukom iseljeništvu. Prvo iseljeništvo: starenje, starost, kršćane starce podsjeća da su iseljenici u ovom svijetu, da će uskoro trebati poći iz ovoga svijeta i iz svojega tijela. Njihov stav treba biti stav polaženja, pakiranja životnih kovčega za susret s Gospodinom. Drugo iseljeništvo: starci su također iseljeni, daleko i od Gospodina te u velikom pouzdanju žude za Gospodinom, najradije bi što prije pošli Gospodinu.

8. Ideologija bjeline današnjega društva: sve mora biti bijelo, vidljivo, dostupno, a time podređeno grabežljivom gledanju čovjeka. Istinito je samo ono što je vidljivo, gledljivo. Kršćanska istina jest istina vjere, a to znači tame, nedostupnosti, zagonetke, posredništva. U tami, nedostupnosti krije se svjetlo istine, krije se Lice, Isus Krist. Mudrost starosti jest mudrost kuta, tame, odbačenosti. Mudrost starosti jest kršćanska mudrost: odreknuće od ideologije bjeline i predanost mudrosti tame u kojoj prebiva svjetlo Lica Isusa Krista.

9. Blagost kršćana, blagost staraca, sastoji se u otpuštenom, napuštenom i opuštenom ego, ego koji se de-centrirao i centrirao u drugom, u Isusu Kristu. Isus Krist ima blagi, opušteni, najblaži, najopušteniji ego, jer je njegov ego od svega otpušten u slobodi ljubavi, de-centriran-napušten od sebe i predan-centriran u Ocu.

10. Starosna dob nalikuje djetinjoj dobi: u starosti se događa izjednačivanje muškarca i žene, jedno slično sve više drugomu; spolnost i spolna razlika dobivaju sve manje na važnosti. Starost najavljuje stanje vječnoga života, kada se ljudi više ne će ženiti ni udavati, vrijeme u kojem će biti sporedno je li netko muško ili žensko, nego će jedino biti važni duhovni odnosi u Kristu. Starost – upravo u svojem slabljenju spolnosti i spolne razlike – jest priprava za vječni život. Zato bi kršćanski starci i starice trebali, kao u prvim stoljećima Crkve, nanovo otkriti važnost bračne čistoće, tj. prekida spolnoga odnosa.

Nakon što sam već u dva navrata promišljao o starosti, tj. pokušavao misaono kružiti oko te misteriozne životne dobi, učinilo mi se da sam ipak propustio spomenuti još neke ključne vidove za

razumijevanje starosne dobi u kršćanskom duhu. Stoga će ovo promišljanje biti nastavak mojeg misaona kruženja oko nikad do kraja iscrpive teme starosti. Onima koji se možda pitaju kako to da se pisac ovih redaka, koji još nije u starosnoj dobi, usuđuje pisati o starosti i starcima dijeliti «savjete», rado odgovaram riječima Propovjednika: «Bolje je mladić siromašan a mudar nego kralj star a lud, koji više ne zna za savjet.» (Prop 4, 13)

Svaki je čovjek starac - Isus Krist jest starac

Ovo znamo: naš je stari čovjek zajedno s njim raspet da onemoća ovo grješno tijelo te više ne robujemo grijehu. (...) Što umrije, umrije grijehu jednom zauvijek; a što živi, živi Bogu. Tako i vi: smatrajte sebe mrtvima grijehu, a živima Bogu u Kristu Isusu. (Rim 6, 6.10-11)

Pavao u ovom ulomku ne govori o starosti, nego o krštenju. No, kako se krštenje odnosi na cjelokupan kršćanski život, to također vrijedi i za starost. Radi se o tome da bi se na temelju Pavlova teksta starost mogla shvaćati kao osobit i radikaln način ostvarenja krštenja, krsnoga življenja vjere. Radi se o sljedećem.

Prvo, Pavao doziva u svijest kršćanima da u svakom čovjeku prije krštenja postoji tzv. «stari čovjek». Pavao s izrazom «stari čovjek» misli ponajprije na grješna čovjeka, na čovjeka koji ne vjeruje u Isusa Krista, koji robuje grijehu. To znači da je svaki čovjek duhovno «star», ukoliko je grješan. No, «stari čovjek», za Pavla, ne očituje se samo na duhovnoj razini, nego i na tjelesnoj jer je po grijehu smrt ušla u svijet (Rim 5, 12). To znači da je svaki čovjek i tjelesno star, raspada se upravo zato što je grješan. Taj duhovno «star čovjek» dakako nastavlja postojati i nakon krštenja, jer je čovjek i dalje izložen grijehu, napastima, i dalje se u njemu i izvan njega vodi borba protiv zakona grijeha koji čovjeka želi podjarmiti, učiniti svojim robom (nutarnja čovjekova sklonost grijesima osobito je tematizirana u Poslanici Galaćanima, a izvanjski grješan utjecaj na čovjeka u Poslanici Efežanima). Ali i tjelesno «star čovjek», unatoč krštenju, neodvojiv je od kršćanskoga života, jer je svaki kršćanin i dalje podložan smrtnomu tijelu, tijelu koje se raspada i koje će umrijeti.

U tom je smislu za Pavla svaki čovjek, a time i svaki kršćanin, nakon krštenja, bio on dijete, mlad ili star, „stari čovjek“. Dakle, svi su ljudi stari

samim time što postoje, tako da je starost stanje kršćanskoga načina življenja. Za razliku od prijašnjih i sadašnjih pogana, koji životna doba striktno odvajaju – djeca mogu biti samo djeca, odrasli samo odrasli ili starci samo starci – kršćanska vjera isprepliće sva životna doba (npr. «Ako ne budete kao djeca, ne ćete ući u kraljevstvo nebesko»), pa tako i starost. Svi su kršćani stari ljudi, a ne samo starci! Ili, drugim riječima, u svakom čovjeku, a time i u svakom kršćaninu, postoji «stari čovjek» kojega se trebamo osloboditi ili pak, opet Pavlovim riječima, svući ga (Ef 4, 22-24).

Ako Pavlove misli primijenimo na starost, onda bismo mogli reći da je uloga kršćanskih staraca - upravo zbog činjenice da im se tijelo počinje raspadati - da sebe i druge opominju (osobito danas, u vremenu ideologije mladizma) da je svaki čovjek u svojoj biti star čovjek, duhovno i tjelesno star, neovisno u kojoj se životnoj dobi nalazio. Takav je stav dijametralno suprotan čovjekovoj težnji da se smatra vječito mladim, a to znači da mu je mrška svaka pomisao na to da je «star», da je potrebit obraćenja, novoga početka, loma, a kamoli smrti i novoga rađanja, što je upravo svojstvo kršćanske vjere (smrt kao umiranje sebi, prijašnjemu životu i rađanje na novi život). Dakle, protivno tomu, kršćanski bi starci trebali, poput zvuka sirene, oglašavati svakomu čovjeku, zarobljenu ideologijom, vječne duhovno-tjelesne mladosti, da je on i tjelesno star, da se raspada, da će umrijeti, odnosno da je on također i duhovno star, da može duhovno raspadati se i duhovno umrijeti.

Time se podrazumijeva da se mladi ili odrasli kršćani, koji žive krsno, a to znači koji su svjesni svojega starog čovjeka, osjećaju bliski starcima jer sebe smatraju također starima, svjesni, kako ćemo kasnije pokazati, da čak mogu biti tjelesno mladi, ali duhom starci, robovi grijeha, dok starci mogu biti tjelesno stari, ali duhom mladi, nova stvorenja.

Drugo, Pavao tvrdi da je stari čovjek u krštenju raspet zajedno s Kristom. Svrha toga raspeća jest onemoćalost «grješnoga tijela». Naime, «grješno tijelo» staroga čovjeka jest tijelo u koje je utisnut duh «staroga čovjeka», a to su njegovi vlastiti grijesi, kao i tuđi grijesi (praroditelja). «Stari čovjek», dakle ima grješno tijelo, misli samo na tjelesno, zemaljsko, na svoje, nije mu na umu nebesko, duhovno, Božje. Budući da su u krštenju kršćani zajedno s Kristom razapeli staroga čovjeka, prestali

živjeti tjelesno, zemaljski, samo za sebe, te počeli živjeti za Isusa Krista, njihovo je «grješno» tijelo u Kristu onemoćalo, ono je izgubilo moć, snagu napastovanja, zlog utjecaja, privlačenja grijehu. Time se podrazumijeva da je to grješno tijelo osobito opasno kad je ono zdravo, moćno, snažno. Tada se ono uspijeva nametnuti, teže mu se čovjek može oduprijeti. Zato je za Pavla kršćanska vjera slabljenje toga grješnog tijela, pružanje otpora takvom grješnom tijelu vjerom u Isusa Krista koji daje snagu Duha Svetoga i koji čovjekovo tijelo pretvara u hram Duha Svetoga molitvom, krjeposnim životom, a također i askezom (mrtvljenjem): «Ja dakle tako trčim – ne kao besciljno, tako udaram šakom – ne kao da mlatim vjetar, nego krotim svoje tijelo i zarobljavam da sâm ne budem isključen pošto sam drugima propovijedao». (1 Kor 9, 26-27) Osobito je askeza (kroćenje i zarobljavanje tijela) važna jer je ona neka vrsta slabljenja moći grješnoga tijela, kako bi ono kao takvo, oslabljeno, moglo biti potom podložno, predano novomu životu u vjeri. Slabljenje dakako nije upereno protiv tijela kao takvoga, jer je tijelo dobro, ali je upereno protiv njegove grješne moći koja se jedino može slomiti tako da ju se učini nemoćnom: klin se klinom izbija, kako veli poslovica.

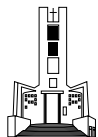
Sad i tu misao možemo primijeniti na starost. Starost je doba onemoćala, slaba tijela ili barem početak slabljenja tijela. Na neki način starost bi trebala pripomoći kršćaninu da lakše umre grijehu, umre svojem egoizmu, jer je grješno tijelo sada slabo, onemoćalo. Mogli bismo reći da čovjek više i nema snage činiti zlo kako je to prije mogao činiti. Zato su već filozofi isticali da je starost prigoda da se čovjek, upravo zbog tjelesne onemoćalosti, posveti duhovnom. Ili, rečeno s Pavlom, starost – baš zato što se stari čovjek počinje razapinjati, raspadati, slabjeti - jest vrijeme milosti, kada bi starci konačno, ako to već prije nisu činili, trebali razapinjati staroga čovjeka grijeha, konačno se odlučiti svojim oslabljenim tijelom prestati robovati grijehu. Ta se ista misao nalazi i kod sv. Petra: «Jer tko trpi u tijelu, okanio se grijeha – da vrijeme što vam u tijelu još preostaje proživite ne više po ljudskim požudama, nego po Božjoj volji.» (1 Pt 4, 1-2)

Rekao bih da Bog starenjem namjerno slabi čovjeka, slabi njegovu grješno tijelo, moć, snagu tijela kako bi čovjek manje griješio, kako bi lakše

razapinjao svojega starog čovjeka grijeha, kako bi prestao robovati grijehu, tj. svim onim požudama koje dolaze od egoizma. Jer, u starosti sve manje možeš i smiješ jesti, sve manje možeš i smiješ piti, spolno si sve manje aktivan, sve manje imaš snage za pohlepu, sve manje te zanima bogatstvo, sve više si nesiguran zbog bolesti i nemoći pa te sve manje zanima čast i slava itd. Sve su to načini kojima Bog oduzima snagu starcima kako bi prestali biti tjelesni, zemaljski, kako bi umirali grijehu, kako bi bili duhovni, nebeski. Dakle, u oba slučaja starost – starost kao stari, grješni čovjek i starost kao razapinjanje staroga, grješna čovjeka i slabljenje grješna tijela – može se shvatiti kao radikalna način ostvarenja krštenja, krsne vjere u Isusa Krista.

No, ovdje treba spomenuti još jednu važnu misao. Može se reći da je zapravo Isus Krist utjelovljenjem postao «star čovjek», jer je uzeo na sebe ovaj naš način postojanja staroga, grješna čovjeka, jer nama je u svemu jednak (tako i u starosti!), osim u grijehu (Heb 4, 15). Štoviše, moglo bi se reći da je Krist postao potpuno «star čovjek», starac, tako što je na križu bio potpuno slab i onemoćao. Na križu je razapeo tog «stara čovjeka», oslabio je čovjekovo grješno tijelo svojom smrću. Starac Isus Krist živio je križ starosti kao vrhunac umiranja sebi i življenja Bogu Ocu, starost je križa za nje ga bila potpuna predanost Bogu Ocu, predanost vlastitih udova za «oružje pravednosti», da njime i za nas potpuno kraljuje milost pravednosti za život vječni. Stoga se starci ne moraju bojati samoće u starosti, jer u njihovoj starosti, u njihovu križu starosti, s njima je i prati ih jedan Božji starac, a to je Isus Krist.

Krist je spremno prihvatio «stara čovjeka», svoju «starost» i poučio sve starce da također prihvaćaju sebe, stara čovjeka, svoju starost. Ali on je istodobno onemoćao staroga čovjeka potpunom predanošću Ocu, odnosno na križu je potpuno onemoćao tako što se predao svojem Ocu i svojim uskrsnućem stvorio novoga čovjeka, čovjeka novoga duha i novoga tijela u svojem uskrsnuću: «Jer ljubav nas Kristova obuzima kad promatramo ovo: jedan za sve umrije, svi dakle umriješe; i za sve umrije da oni koji žive ne žive više sebi, nego onomu koji za njih umrije i uskrsnu. (...) Dakle, je li tko u Kristu, nov je stvor. Staro uminu, novo, gle, nastaje.» (2 Kor 5, 14-17) Krist poučava, hrabri i

snaži sve starce da svoju staračku onemoćalost prihvaćaju kao razapinjanje staroga čovjeka, čovjeka grijeha, da svlače grješnoga čovjeka, da prestanu robovati grijehu, da postanu mrtvaci grijesima, da u njima mine ono staro, grješno te tako postanu već sada nova stvorenja u Isusu Kristu. Ta nas mi-sao dovodi do sljedećeg Pavlova teksta.

Starost kao obnavljanje nutarnjega čovjeka i stenjanje za nebeskim čovjekom

Ako se naš izvanjski čovjek i raspada, nutarnji se iz dana u dan obnavlja. Ta ova malenkost časovite nevolje donosi nam obilato, sve obilatije, breme vječne slave, jer nama nije do vidljivog, nego do nevidljivog: ta vidljivo je privremeno, a nevidljivo – vječno. Znamo doista: ako se razruši naš zemaljski dom, šator, imamo zdanje od Boga, dom nerukotvoren, vječan na nebesima. U ovome doista stenjemo i čeznemo da se povrhnjega zaodjenemo svojim nebeskim obitavalištem. (...) Da, i mi koji smo u ovom šatoru, stenjemo opterećeni, jer ne ćemo da budemo svučeni, nego da se još obučemo da život iskapi što je smrtno. A zato nas je sazdao Bog – on koji nam dade zalog Duha. (2 Kor 4, 16 -5, 5)

Starost je raspadanje izvanjskoga čovjeka, poseban doživljaj raspadanja izvanjskoga čovjeka iz dana u dan, kako to snažno opisuje Pavao. No, Pavao krajnje relativizira to (staračko) raspadanje tvrdeći da je to malenkost, odnosno, kako stoji u izvorniku, lakoća, nešto lagano (ἐλαφρόν)! Drugim riječima, kršćani se ne trebaju opterećivati raspadanjem izvanjskoga čovjeka, svojim starenjem, jer je to nešto sasvim lagano, obična malenkost, i to malenkost koja upravo u tom raspadanju obilato, obilatije, dakle, snažnije donosi nešto jako teško, važno, a to je «breme» vječne slave, tj. dovodi nas do budućega života u Isusu Kristu. Drugim riječima, koliko se više raspadamo, toliko bismo više trebali obnavljati nutarnjega čovjeka, koliko se više raspadamo, toliko bismo trebali postati «lakšima» i time više («obilato, obilnije») primati «breme» vječne slave u Isusu Kristu. Pavao podrazumijeva dakako da tako mogu živjeti svoje raspadanje samo oni kojima je stalo do nutarnjega čovjeka, koji žive za vidljivo, kako piše dalje u tekstu. Naime, onim kršćanima, onim starcima koji poznaju samo izvanjskoga čovjeka, koji žive samo za vidljivo, za njih će starost postati teško, težina,

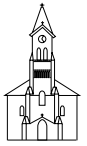
«breme raspadanja», da se poslužimo Pavlovim riječima. Starost im ne će biti malenkost, «lagana», nego dugotrajno teško stanje.

Pavao provocira svojim tekstom sve kršćane, a osobito starce. Očekivali bismo da će prvo naznačiti da kršćani starci trebaju stenjati zbog činjenice raspadanja izvanjskoga čovjeka. Ali ne! U svojem tjelesnom raspadanju kršćani starci trebali bi povrhnjega stenjati i čeznuti da se zaodjenu nebeskim obitavalištem, Isusom Kristom. Dakle, starci bi trebali stenjati ne zbog toga što su stari, nego zbog toga što se još nisu potpuno zaodjenu-li Kristom, što još nisu u potpunom zajedništvu s Isusom, koje će se dogoditi nakon smrti. U tom smislu za Pavla starci ne bi trebali stenjati za prošlim, patiti od narcisoidne melankolije, stenjati za prošlim vremenima, za mladošću i drugim stvarnostima iz prošlosti, nego stenjati za budućim, patiti što još nisu potpuno Kristovi. I ne samo to. Pavao piše: «Stenjemo opterećeni jer ne ćemo da budemo svučeni, nego da se još obučemo da život iskapi što je smrtno.» Starci ne stenju samo za duhovnim zajedništvom s Isusom Kristom, nego stenju i za budućim tijelom (ne žele svući tijelo, ne žele biti bestjelesni), za proslavljenim tijelom u Isusu Kristu (Pavao o tome piše u 1 Kor 15). Dakle, Pavao poručuje i danas: kršćani starci, ne stenjite za prošlim, nego stenjite za budućim, za novim duhom i novim tijelom u Isusu Kristu, za «nebeskim obitavalištem».

Starost kao dvostruko iseljeničtvo

Uvijek smo stoga puni pouzdanja makar i znamo: naseljeni u tijelu, iseljeni smo od Gospodina. Ta u vjeri hodimo, ne u gledanju. Da, puni smo pouzdanja i najradije bismo se iselili iz tijela i naselili kod Gospodina. Zato se i trsimo da mu omilimo, bilo naseljeni, bilo iseljeni. (2 Kor 5, 6-9)

Ovo je možda jedan od najljepših tekstova o kršćanskoj starosti. Pavao kazuje svim kršćanima, a u našoj interpretaciji osobito starcima, da su svi iseljenici, da svi žive u iseljeničtvu. To znači da je ovaj život za kršćane iseljeničtvo, egzil, tuđina, da je istinski kršćanski dom kuća na nebesima, kod Gospodina. Naime, tko vjeruje u Isusa Krista, postaje iseljenik, osjeća se iseljenim, tuđincem u ovom svijetu, odjednom ga počinje hvatati neka posve drukčija nostalgija od ovozemaljske, a to je sveta nostalgija, nostalgija za Isusom Kristom. Kao što

svi iseljenici jedva čekaju da se vrate kući, jer pate zbog odlaska u tuđinu, nedostaje im njihov jezik, običaji, miris zemlje, cvrkut ptica, krajolik ravnice i brda, tako i kršćani počinju patiti što su još iseljeni od Gospodina (ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ Κυρίου), i njima nedostaje jezik neba, nebeski običaju, miris neba, cvrkut nebeskih korova, krajolik nebeskih ravnica i brda te se žele svim silama što prije vratiti Gospodinu, biti konačno doma, u Gospodinovu domu (ἐνδημηῶσαι πρὸς τὸν Κύριον) postati potpuno Gospodinovi: «Zato se i trsimo da mu omilimo.»

Za Pavla, dakle, nema razloga za očajanje, nego život vjere u Isusa Krista daje kršćanima «uvijek» (ta je riječ osobito snažna u tekstu) veliko pouzdanje, hrabrost, odvažnost («stoga smo puni pouzdanja»). Zato dva puta spominje pouzdanje. To je pouzdanje koje dolazi od zaloga Duha Svetoga, a to je da će u Isusu Kristu život iskapiti, progutati smrt, smrtnoga, staroga čovjeka. Štoviše, to je pouzdanje tako snažno da bi se kršćani najradije trebali što prije iseliti iz tijela, o čemu će i sam Pavao pisati za sebe u Poslanici Filipljanima: «Želja mi je otići i s Kristom biti.» (Fil 1,23) Time dolazimo do drugoga vida iseljeničtva. Ne samo da su kršćani iseljenici, jer su daleko od Gospodina, nego su i iseljenici ovdje u svijetu, u svojem tijelu. Trebali bi poželjeti da se što prije i konačno ise le iz tijela kako bi bili Gospodinovi.

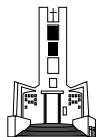
Upravo nas te misli o dvostrukom iseljeničtvu dovode do starosti. Ako ikoja životna dob, onda je to svakako starost vrijeme dvostrukoga iseljeničtva. Izvanjski se čovjek, šator, raspada, tijelo postaje sve slabije, kao da samim starenjem polagano napuštamo tijelo, iseljavamo se iz njega, postajemo sve više iseljenici tijela, a time i iseljenici iz ovoga svijeta. Za Pavla to što se događa u starosti, trebalo bi se događati u životu svakog kršćanina, bio on star ili mlad. Dakle, kršćane starce starenje podsjeća i upozorava da su iseljenici, da ovom svijetu uskoro ne će pripadati, da ih već staro i onemoćalo tijelo vuče prema zemlji i u zemlju, da će morati uskoro iseliti iz ovoga svijeta. Kršćani starci zato su u polasku, u stavu polaženja, poput izraelskoga naroda u Egiptu, opasanih bokova, s obućom na nogama, sa štapom u ruci, spremni za prijelaz, za susret s Gospodinom (Izl 12, 11). To iseljavanje za kršćane starce treba se događati u svakom trenutku («uvijek») u «velikom pouzdanju», jer se starci iseljuju ka Gospodinu.

Isto tako, kršćane starce starost podsjeća da su iseljeni od Gospodina, da su još i duhom i tijelom u tuđini te kako bi trebali stenjati, žudjeti, čeznuti za Gospodinom, toliko čeznuti da bi se najradije htjeli iseliti Gospodinu. U tom očekivanju polaska i povratka Gospodinu starcima preostaje najvažnije: «Zato se trsimo da mu omilimo, bilo naseljeni, bilo iseljeni. Jer svima nam se pojaviti pred sudištem Kristovim da svaki dobije što je kroz tijelo zaradio, bilo dobro, bilo zlo.» A Gospodinu se omiliti može i treba jedino ljubavlju prema bližnjima. Stoga starost treba biti do posljednjega trenutka ljubav prema bližnjemu. Starenje, staračko tijelo ne smije spriječiti kršćane starce da čine dobro. Možda će im preostati samo još krhka molitva, možda ponekad samo molitvena misao, ali i ona je ponekad moćnija od svih djela: «Mnogo može žarka molitva pravednikova.» (Jak 5, 16)

Starost kao mudrost tame protiv ideologije bjeline

On, blaženi i jedini Vladar, kralj kraljeva i Gospodar gospodara, koji jedini ima besmrtnost, пребива u svjetlu nedostupnu, koga nitko od ljudi ne vidje niti ga vidjeti može. Njemu čast i vlast i vlast vjekovječna. (1 Tim 6, 15-16)

Živimo u vremenu ideologije bjeline. Sve danas mora biti «bijelo», vidljivo, pokazano, stavljeno u medije, predstavljeno pred kamerama. Istinito je samo ono što je vidljivo, pokazano, ono što je dostupno našem gledanju. Kršćanska pak vjera jest hod u vjeri, u zagonetci, a ne u gledanju (2 Kor 5, 7; 1 Kor 13, 12). Vjera dakako jest već neko gledanje, ali uvijek gledanje, kako to opet Pavao nenadmašno izriče, «kroza zrcalo». Vidimo već Boga, ali ne njega samoga, još ne «licem u lice», nego uvijek posredništvom, «zrcalom»: Crkvom, sakramentima, bližnjima, dogmama. U konačnici, i u vječnosti ćemo gledati Boga zahvaljujući posredništvu, odnosno jednomu Posredniku, jednomu Licu, a to je lice Isusa Krista (Otk 22, 4), Posrednika (Heb 9, 15). Bog Otac i tada će ostati taman, nedostupan, ali njegova tama, nedostupnost, kako ističe Pavao, jest tama, nedostupnost svjetla. Na licu Isusa Krista sjat će to tamno, nedostupno svjetlo koje će u nama trajno buditi uvijek veću ljubav prema njemu. To je vidljivost koja uvijek ostaje nevidljiva, vidljivost koja se ne može ugrabiti i proždrijeti pogledom. To je vidljivost koja uvijek iznova uranja

i izranja iz nevidljivosti. Zapravo, na licima svih otkupljenih kršćana sjat će takvo nedostupno svjetlo. To Božje, Kristovo, nedostupno svjetlo drukčije je, dakle, od svjetla bjeline ovoga svijeta. Istina, Isus Krist kao Istina, manifestira se uvijek u toj vidljivosti nevidljivoga i nevidljivosti vidljivoga, uvijek kao svjetlo koje ostaje nedostupno. Istinito, dakle, nije ono što je vidljivo, gledljivo, dostupno, podređeno grabežljivu pogledu, nego ono što je tako vidljivo da uvijek ostaje nevidljivo, skriveno, što izmiče grabežljivu čovjekovu pogledu. Istina nije bjelina medija, nego nedostupno, tamno svjetlo jednoga Lica: «Noći više biti ne će i ne će trebati svjetla od svjetiljke ni svjetla sunčeva: obasjavat će ih Gospod Bog i oni će kraljevati u vijeke vjekova.» (Otk 22, 5)

Upravo nas ta oprječnost između istine bjeline i Istine Lica dovodi do starosti. U starosti se tijelo počinje raspadati, odjednom više ne funkcionira kao prije. Kao da tijelo u starosti postaje sve tamnije, nedostupnije, izmiče našoj kontroli. Štoviše, suočava nas s nečim što uopće nismo znali o tijelu, otkrivamo svoje tijelo i njegove organe. Obična bol u koljenu otkriva nam postojanje koljena, noge, važnost hoda. Ali, upravo ta tama tijela kao da nam donosi istodobno i neko svjetlo, svjetlo za razumijevanje toga istog tijela. Odjednom se počinjemo baviti tijelom, počinjemo ga bolje upoznavati. No, ovdje se ne radi samo o tijelu. Kao da nam ta tama staračkoga tijela donosi jedno sasvim novo svjetlo s kojim počinjemo bolje shvaćati sebe same i ovaj svijet. Odjednom nefunkcioniranjem tijela, zahvaljujući njegovim bolima i patnjama, počinjemo drukčije promatrati ovaj svijet, sebe, Boga. Odjednom se u nama pojavljuje neko novo svjetlo, i to drukčije svjetlo od bjeline, neko svjetlo koje dolazi upravo iz tame, iz skrivenosti, nedostupnosti, a recimo to i tako, iz neznatnosti i odbačenosti.

Stoga bi se pod tim vidom moglo reći da je kršćanska mudrost staračka mudrost. Kao što se starci često nalaze u tamnim kutovima svojih kuća, staračkih domova, po strani, često i odbačeni, kao običan škart obitelji, rodbine i društva, tako se i kršćanska mudrost nalazi i pronalazi u tamnim kutovima, po strani ovoga svijeta i Crkve, kao odbačena mudrost i kao škart. No, upravo se tu, baš tu krije Istina, istinska kršćanska mudrost, a ne u onoj bjelini. Za kršćane starce sta-

rost, ali još više starenje – početak doživljavanja raspadanja i nefunkcioniranja tijela - tako može biti prigoda za odreknuće od ideologije bjeline, predanost mudrosti tame u kojoj prebiva svjetlo, istinsko svjetlo, svjetlo Lica Isusa Krista. Trebaju nam danas, u ideologiji bjeline društva i Crkve, takvi starci, ali trebaju nam i takvi kršćani, bilo mladi, bilo stari, koji će biti slobodni od ideologije bjeline, oslobođeni za tamu svjetla, za vidljivost nevidljivoga, za nedostupno, tamno svjetlo Lica Isusa Krista.

Starost i blagost: otpuštenost, napuštenost, opuštenost

Sad otpuštaš slugu svojega, Gospodar, po riječi svojoj, u miru! (Lk 2, 29)

Već sam prije pokušao pokazati na koji bi način starac Šimun trebao biti uzor kršćanima starcima. Ovdje bih samo upozorio na jednu misao, a to je blagost. Naime, često starci, zbog bolesti, odbačenosti, beskorisnosti, padnu ne samo u bezvoljnost, nego i u gorčinu, ljutnju pa čak i srdžbu. Srde se na sve i svašta: na mlade, na odrasle, na državu, Crkvu, kulturu. Srce im postaje ljutito i srdito. Da se to ne dogodi, potrebno je da starci otkriju blagost. O blagosti se može na najrazličitije načine promišljati, a meni se čini zgodnim tumačiti ju riječima starca Šimuna: otpuštanje, napuštanje, opuštenost.

Kao prvo, blagost nije ništa drugo negoli otpuštanje vlastitoga ega od svega onoga što ga sapinje, ponajprije od grijeha i zlih navika, ali i stav slobode i ljubavi prema svim stvorenjima i stvarima ovoga svijeta, protiv grabežljiva posjedovanja. Kao drugo, blagost je još više napuštanje vlastitoga ega od njega samoga: prekid usredotočenosti, centriranja u sebi i početak usredotočenosti, centriranja u drugom, u Bogu, Isusu Kristu. Isus je zato blaga srca, najblaži čovjek, jer njegov je ego otpušten od svega, sa svime postoji u stavu slobode i ljubavi, ništa ne promatra grabežljivo kao svoj plijen, pa ni samo božanstvo (Fil 2, 6). Zato Isus Krist može «otpuštati» čovjekov ego, «vlastan je otpuštati grijeh» (Lk 5, 24). Isus Krist također je blaga osoba, jer ima napušteni ego, njegov je ego dvojni ego, on i Otac, on je usredotočen, centriran u Ocu: «Sve moje tvoje je i tvoje moje.» Kao treće, uz takav stav otpuštanja, napuštanja ega čovjek jedino može biti opušten, može zauzeti stav opuštenosti (Gelassenheit: Eckhart, Tauler), a time i blagosti:

blagost je na taj način opuštenost otpuštenoga i napuštenoga ega! Čovjek je srdit, ljutit, depresivan, potišten, nezadovoljan upravo zato što ne želi otpustiti, napustiti svoj ego, upravo zato što se grčevito drži svojega ega, što se ne želi de-centrirati od sebe i centrirati se u Isusu Kristu.

Ako išta, onda bi starost trebala biti doba – počinjemo se raspadanjem tijela iseljavati iz ovoga svijeta - kada bi se čovjek trebao de-centrirati, kada bi se trebao otpuštati (od grabežljivoga stava prema stvorenjima i stvarima ovoga svijeta, napuštati sebe te time zauzimati stav opuštenosti, blagosti, poput starca Šimuna. Neprocjenjiv je dar sreća s takvim starcima, staricama, na čijim licima sjaji blagost, sjaji otpušteni, napušteni i opušteni ego. Iz iskustva mogu reći da me najviše u staraca oduševljava njihova staračka blagost, ta unutarnja opuštenost, pomirenost sa sobom koja i mene uči takvoj blagosti. Kršćani starci zato bi trebali učiniti svojom molitvu Šimuna staraca, u svojem večerju života. Ali bi trebali i oni, i svi kršćani moliti te njegove riječi ne samo u večerje svakoga dana, nego tijekom cijeloga dana, često ih ponavljati i izgovarati: «Sad otpuštaš slugu svojega...» I blagost, Kristova blagost pojavit će se na licima staraca i svih kršćana.

Starost: onkraj spolnosti i spolne razlike

Starci s djecom zajedno: nek' svi hvale ime Gospodnje, jer jedino je njegovo ime uzvišeno. (Ps 148, 12-13)

Nema više: muško – žensko! Svi ste vi jedan u Kristu Isusu! (Gal 3, 28)

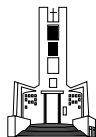
Ta o uskrsnuću niti se žene niti udaju nego su kao anđeli na nebu. (Mt 22, 30)

Starosna dob nalikuje djetinjoj dobi: u starosti se događa izjednačavanje muškarca i žene, jedno slično sve više drugomu; spolnost i spolna razlika dobivaju sve manje na važnosti. Starost najavljuje stanje vječnoga života, kada se ljudi više ne će ženiti ni udavati, vrijeme u kojem će biti sporedno je li netko muško ili žensko, nego će jedino biti važni duhovni odnosi u Kristu. Starost – upravo u svojem slabljenju spolnosti i spolne razlike – jest priprema za vječni život. Zato bi kršćanski starci i starice trebali, kao u prvim stoljećima Crkve, nanovo otkriti važnost bračne čistoće, tj. prekida spolnoga odnosa.

Mnogi će starci sami reći da se sada počinju ponašati kao djeca. Sve im više znači biti s drugima, ne vole osamljenost, ne vole tamu (pali se svjetlo po noći), vole posjete, vole razgovarati s drugima, a također, opet poput djece, sve su više svjesni kako su sada ovisni o drugima, upućeni na druge, na njihovu pomoć i potporu. A ne treba ni spominjati kako se često starci ponašaju kao djeca tako što se opušteno znaju nasmijati, katkad bez opterećenja reći izravno i koju neprimjerenu riječ, što im se prije nije događalo itd. No, mene ovdje zanima nešto sasvim drugo. Naime, starci sve više nalikuju djeci pod jednim drugim vidom. Ono što je zajedničko djeci jest beznačajnost spolnosti, a time i spolne razlike. To ne znači da ne postoji spolnost i spolna razlika – muško i žensko - ali ni jedno ni drugo nije toliko izraženo (djeca se ne razlikuju spolno tako vidljivo kao odrasli) i posve je sporedno. Djeci su daleko važnije druge stvari od vlastite spolnosti i spolne razlike, a to su igra, smijeh, zabava, iščekivanje, prijateljevanje.

Nešto slično može se primijetiti i u starosti. Ono što prvo upada u oči u starenju jest ne samo gubljenje spolne moći, spolnosti, nego i polagano nestajanje (gubitak hormona) spolne razlike: žene kao da počnu više nalikovati muškarcima i muškarci ženama. I ne samo to. Kao da u starosti i sve žene postaju iste, i svi muškarci isti, ružnoća se i ljepota izjednačavaju, tako da bi se u šali moglo reći da nije samo smrt jedina pravednost među ljudima, nego i starost (svi su starci jednaki, više ili manje lijepi ili ružni). Ali, vratimo se našoj temi. Dakle, spol i u starosti ostaje, ali spolnost prestaje igrati veliku ulogu, prestaje zapravo biti važno je li druga osoba muško ili žensko, kako imati ili nemati s njom spolni odnos, nego jedino postaje sve bitnije isključivo duhovni odnos. Dakako, kako sam upozorio, nažalost danas se i starci nalaze pod velikim pritiskom seksualiziranoga i erotiziranoga društva pa se i sami pretvaraju u smiješne karikature, uništavaju mogućnost mirne starosti, trudeći se svim silama da i dalje budu spolno aktivni pod svaku cijenu.

U tom smislu starost dovodi čovjeka pred ono o čemu govori Krist: «Ta o uskrsnuću niti se žene niti udaju nego su kao anđeli na nebu.» (Mt 22, 30) U vječnom životu više ne će biti ženidbe, odnosno odnosi muškarca i žena temeljit će se onkraj spolnosti, ne će više biti spolnih odnosa koji su u ovom

prolaznom životu usmjereni prema nastajanju novoga potomstva. Čovjek će, dakle, biti poput anđela, što ne znači da će prestati biti čovjek ili prestati biti muškarac ili žena, ali će biti lišen spolnih odnosa. Tijela će postati potpuno duhovno preobražena, ona više ne će trebati spolnoga odnosa zbog potomstva, kojega više ne će biti, a također ni zbog tjelesnog uzbuđenja, jer će tijela biti trajno duhovno uzbuđena, preobražena u Kristu. Također, spolna razlika između muškarca i žene, upravo zato što ne će više biti spolnosti, bit će krajnje sporedna. Muškarac više ne će biti ni glava ženi, a niti će se žena muškarcu trebati podvrđavati.

Upravo o tome govori i sv. Pavao u Poslanici Galaćanima: «Nema više: muško – žensko! Svi ste vi jedan u Kristu Isusu.» Za Pavla mesijanska vremena – kada se ljudi više ne će ni udavati ni ženiti – započinje već u Crkvi. U Crkvi, duhovnoj zajednici koja vjeruje u Isusa Krista, sasvim je sporedna spolnost i spolna razlika. Naravno, te stvarnosti i dalje postoje (Pavao zato vrlo jasno naznačuje razlike i uloge muškarca i žene u Crkvi u Poslanici Efežanima, Timoteju i Titu), ali one više ne predstavljaju najbitnije u Crkvi. U židovstvu, koje još iščekuje početak mesijanskih vremena, spolnost i spolna razlika imaju važnu, bitnu ulogu. U kršćanstvu, u kojem je s Isusom Kristom započelo mesijansko doba, spolnost i spolna razlika stavljene su pak u drugi plan: «Svi ste vi jedan u Kristu Isusu.» Zato Pavao može, sasvim suprot-

no židovstvu, stavljati svim kršćanima beženstvo kao ideal kršćanskoga života, beženstvo kao znak mesijanskih vremena. Djevice, Bogu posvećene osobe (redovnici, redovnice), u Crkvi imaju ulogu ostvarivanja već sada mesijanskih vremena. Zato Bogu posvećene osobe temelje svoje odnose jednih prema drugima i prema svim ljudima onkraj spolnosti i spolne razlike. Svojim djevičanskim življenjem najavljuju buduća vremena kada će svi ljudi živjeti kao anđeli, odnosno kada će svi biti «djeca», jer jedino kao djeca može se ući i ostati u Božjem kraljevstvu.

Iz svega navedenog moglo bi se reći da je starost životna dob kada se samom činjenicom starenja najavljuje vječni život, život onkraj spolne razlike i spolnosti, kao život u djetinjem duhu. Zato je bilo posve razumljivo da su se u prvim stoljećima mnogi kršćani u starosnoj dobi odlučivali živjeti i u braku u čistoći, bez spolnih odnosa, što bi danas nanovo trebalo oživjeti u bračnom pastoralu, protivno današnjemu poganskom vremenu erotizacije. Dakle, kršćanski starci ne trebaju se opterećivati što im spolnost slabi, što više ni spolna razlika nije tako izražena kao prije. Trebaju se radovati da sve više postaju poput djece, poput anđela, pripremajući se za potpuni susret s Gospodinom. Također bi i oni starci koji su u braku trebali otkriti važnost bračne čistoće upravo zbog Božjega kraljevstva.

ODRŽAN SEMINAR ZA BRAČNE PAROVE

Vikend, od 22. do 24. ožujka 2019., u našoj župi održan je „Seminar za bračne parove“. Tema je bila „Obitelj – komunikacija – odgoj“. Seminar je vodila gđa Jozefina Škarica.

Ovo je drugi seminar kojega je održala voditeljica u našoj župi. Bilo je preko 40 bračnih parova. Svi su s velikom pažnjom pratili izlaganje jer bilo je protkano konkretnim životnim situacijama, tako da se moglo mnogo naučiti. Bogu želimo zahvaliti za ovaj seminar.

SVETA KRIZMA U NAŠOJ ŽUPI

Dana 27. travnja 2019., u našoj župi se održalo slavlje svete potvrde. Pod svečanim misnim slavljem sakramentu svete krizme pristupilo je 103 potvrđenika. Slavljem je predsjedao mostarško-duvanjski biskup Ratko Perić.

Slavlje je započelo svečanim ulaskom u procesiji u kojoj su sudjelovali krizmanice i krizmanici, njihove kume i kumovi te ministranti i svećenici. Nakon ulazne procesije biskupa je u ime ovogodišnjih krizmanica i krizmanika pozdravila Petra Landeka. Posuški župnik i dekan fra Mladen Vukšić uputio je također pozdravne riječi našem biskupu i zamolio ga da započne misno slavlje.

Biskup Ratko Perić u svojoj propovijedi progovorio je prvenstveno o važnosti uskrsnuća za kršćanski život te istaknuo kako je uskrsnuće bilo polazišna točka za prenošenje pologa vjere, a to je dodatno potvrdio navodeći i naglašavajući prvi kršćanski pozdrav: Uskrsnuo je!

U nastavku propovijedi biskup je istaknuo primjer hrvatske blaženice Ozane Kotorske čiji spomendan Crkva slavi upravo 27. travnja. Pozvao

je krizmanice i krizmanike da slijede primjer ove naše blaženice u svome daljnjem hodu za Gospodinom.

Na koncu misnog slavlja posuški župnik je zahvalio biskupu Ratku Periću i pozvao potvrđenike da ovaj svečani događaj - primanja pečata dara Duha Svetoga - bude polazišna točka za iskreno i hrabro svjedočenje njihova kršćanskog poziva.

Svečano misno slavlje i ove godine je uveličao Veliki župni zbor „fra Grga Martića“ pod ravnanjem sestre Marine Ivanković.

PRVA SVETA PRIČEST

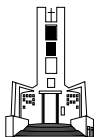
Nakon što su jučer, uz pratnju svojih roditelja, pristupili slavlju sakramenta svete ispovijedi, danas, na blagdan Duhova, 129-ero djece iz naše župe proslavilo je sakrament prve svete pričesti. Od ukupnog broja bilo je 68 dječaka i 61 djevojčica.

Svečano misno slavlje započelo je ulaznom procesijom u 11:30. Euharistijsko slavlje predslavio je fra Jozo Hrkać. Fra Jozo je u svojoj propovijedi nastojao, na djeci razumljiv način, predstaviti kolika je važnost ovoga sakramenta za vjernički život djece i njihovih roditelja te je pozvao sve okupljene da *raspiruju milosni Božji dar* skriven u srcima onih koji prvi put pristupaju primanju svete pričesti.

Prvopričesnice i prvopričesnici uzveličali su ovo misno slavlje, osim svojom prisutnošću, čitanjem liturgijskih misnih čitanja, pjevanjem psalma te recitiranjem molitve vjernika.

Kako bi ovo misno slavlje prošlo u još svečanijem tonu, pobrinuo se Dječji župni zbor pod ravnanjem sestre Marine Ivanković.

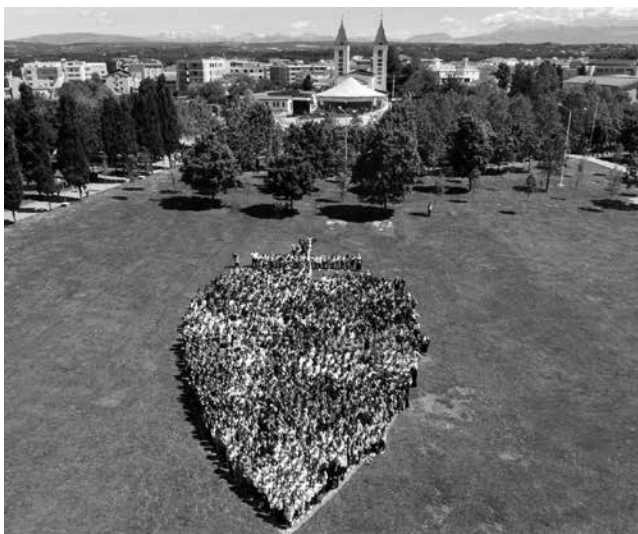
Na koncu slavlja svete Mise nazočnima se obratio župnik fra Mladen Vukšić koji je čestitao našim prvopričesnicama i prvopričesnicima te njihovim roditeljima. Zahvalio se na poseban način sestri Anki Kvesić što je uložila mnogo truda i vremena pripremajući djecu za ovo slavlje. Zahvalio se svim vjeroučiteljicama, Dječjem župnom zboru i svima ostalima koji su na bilo koji način doprinijeli svečanosti ovoga događaja.

U MEĐUGORJU PROSLAVLJENA 35. OBLJETNICA ZLATNE HARFE

U subotu, 11. svibnja 2019. godine, održana je 35. Zlatna harfa u Međugorju na kojoj je sudjelovalo oko 70 dječjih župnih zborova iz Bosne i Hercegovine i Hrvatske. Svečano misno slavlje predslavio je mons. Henryk Hoser u zajedništvu s dvadesetak svećenika, a prigodnu homiliju održao je međugorski župnik fra Marinko Šakota.

U svojoj propovijedi naglasio je da se danas slavi 35. godina velikoga Božjeg djela Zlatne harfe te je pozvao djecu na radosno naviještanje Božje Riječi u župnim zajednicama i u obitelji. Tijekom Euharistije, liturgijsko pjevanje animirao je fra Stipica Grgat, a složno je pjevalo oko 2000 djece

pod pratnjom puhačkog kvinteta iz Splita. Djeca iz brojnih župa u pratnji svojih voditelja pokazali su kako se kroz pjesmu može i svjedočiti i radovati. Zlatna harfa je usmjerena upravo radu s malim župnim zborovima te donosi uspješne rezultate u obnovi liturgijskoga pjevanja, poticanju suradnje među voditeljima crkvenoga pjevanja kao i poticanju stvaralačkoga duha skladatelja.

Na Zlatnoj harfi sudjelovao je i Mali dječji zbor fra Grga Martić iz Posušja s voditeljicom s. Marinom Ivanković. Nakon susreta zbor je posjetio kulu hercega Stjepana Kosače u Ljubuškom te vo-dopad Kravicu.

XI. FESTIVAL RELIGIOZNE DRAME

Župa Bezgrješnoga začeca BDM u Posušju, organizirala je XI. Festival religiozne drame. Ovaj jedinstveni Festival, zahvaljujući interesu publike i kvalitetnim predstavama, ide naprijed.

Na ovaj način župa potiče novu evangelizaciju. Istodobno potiče i usmjerava mlade da svoju energiju utroše u plemenite svrhe.

U ponedjeljak, 4. ožujka 2019. godine u kripti župne crkve u Posušju održana je premijera drame "Dvije majke", u izvedbi naše Frame. Radi se o evanđeoskoj slici u 1 činu. Brojna publika uživala je u performansima 7 framašica koje su publici približile sudbinu Isusovih najbližih suradnica nakon njegove smrti. Glumice su bile potpomognute

raznim glazbenim i svjetlosnim efektima koji su dodatno naglasili bitne dijelove predstave.

Drama je puna zapleta i preokreta, pa ju nije jednostavno izvesti na pozornici, ali nakon čestih proba koje su se odvijale proteklih mjeseci, rezultat je i više nego uspješan. Predstava je prožeta simbolikom i brodinu poukama koje nikoga ne ostavljaju ravnodušnim.

Druga večer održana je 11. ožujka. Uprizoren je dramski komad "Veronikin rubac". Predsatvu je izvelo KUD Proložac. Tekst drame djelo je našega fra Ante Marića, hercegovačkoga franjevca koji je trenutno na službi u Mostaru.

Šest glumaca i glumica zorno je prikazalo postuskrsne događaje koji su se odvijali u Jeruzalemu nakon Isusove smrti na križu. Veronikin rubac spona je koja je ispreplela sudbine naoko različitih i slučajnih poznanika te ih ujedinjuje oko Onoga čije je lice bilo utisnuto na taj komad platna. Predstava poručuje da je puno veći otisak od onoga na platnu, ovo Lice ostavilo na sve one koji su ga susreli na Kalvarijskom putu.

Taj dragocjeni dar dan Veroniki postao je sredstvo osvjedočenja snage Kristova uskrsnuća kako za Veroniku, tako i za njegove učenike, kao i za Šimuna Cirenca, ali i za ostale suvremenike Isusova vremena.

Treća večer održana je 18. ožujka. Franjevački bogoslovi Bosne Srebrne izveli su dramu „Korak do Bosne“. Ovaj dramski komad tako je doživio svoju treću izvedbu. Dramska skupina koja radi s gospođom Anelom Križanac ima veliki broj nastupa širom Bosne i Hercegovine, a bili su rado viđeni gosti i u drugim državama. Njihovo umijeće i kvaliteta doista su došli do izražaja i tijekom ovoga nastupa.

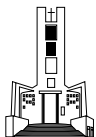
Dramski tekst napisala je poznata glumica Nada Đurevska prema romanu Ivana Lovrenovića Putovanje Ivana Frane Jukića, a dramski tekst za Studentski teatar Franjevačke teologije režirala Anela Križanac.

Radnja ove drame smještena je u 19. stoljeće, a glavni akter je Ivan fra Frano Jukić, suvremenik našega fra Grge Martića i jedan od najglasovitijih franjevaca Bosne Srebrne. Upravo je on možda ponajbolji primjer prisnog odnosa bosanskih franjevaca i Bosne.

U ponedjeljak 25. ožujka 2019., završen je XI. Festival religiozne drame – Posušje 2019. Festival je zaključila Frama iz Širokoga Brijega s dramom „Zašto se djeca ne smiju“? Drama je obradila jednu suvremenu temu ostavljene djece koja žive u jednom domu. Moderan pristup, na koji je izvedena drama, oduševio je brojnu posušku publiku.

Bogu hvala, na kraju možemo reći da su izvedbe opravdale održavanje Festivala. Svaka drama je imala određenu poruku. Ispunjena kriptična je dokaz da ovaj Festival treba nastaviti.

PROSLAVLJENA VELIKA GOSPA

U našoj župi tradicionalno je proslavljena svetkovina Uznesenja Blažene Djevice Marije na nebo - Velika Gospa. Kao i svake godine, i ove godine naša je župa organizirala slavlje devetnice na čast te svetkovine. Tijekom devetnice promišljali smo o Opomenama svetoga Franje koje su bila svojevrsna Franjina duhovna oporuka kako nasljedovati stope Gospodina našega Isusa Krista.

Svakoga dana devetnice vjernici su imali priliku izmoliti pobožnost krunice u 18.30 te nazočiti misnom slavlju u 19.00 sati. Prije početka misnoga slavlja molila se molitva devetnice na čast Velike Gospe koju su predmolili naši fratri iz župne kuće. Također, svaki dan misnim slavljem je predsjedao uvijek drugi svećenik koji bi bio pozvan u našu župu. Uočenica svetkovine svečano je obilježena procesijom i misnim slavljem. U 18.00h slavlje je započelo devetnicom na gradskom groblju „Martića križ“, odakle je krenula procesija kroz Ulicu fra Grge Martića i Ulicu kralja Tomislava do crkvenoga dvorišta. Tijekom procesije molila se Gospina krunica. Devetnicu je predmolio župnik fra Mladen Vukšić. Euharistijsko slavlje predslavio je don Mladen Parlov, profesor na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Splitu. Kao i prethodnih godina, vjernici su imali priliku za sakrament svete ispovijed i prije i tijekom svake devetnice. Tako su vjernici naše župe spremno i čistih srca dočekali blagdan Velike Gospe.

Don Mladen Parlov istaknuo je važnost molitve u obitelji i to po zagovoru naše nebeske majke Marije. Pozvao je da nam Gospa bude uzor u poniznosti i prihvaćanju volje našega Boga. Istaknuo je poniznost i njenu vjeru kao prvo Marijino blaženstvo. „Blažena ti što povjerova da će se ispuniti

što ti je rečeno od Gospodina”! (Lk 1,45) Pred kraj Mise blagoslovljena su brojna djeca koja su bila nazočna na Misi i koja se okupila pred oltarom.

Na dan svetkovine ispovijed je počela u 6.00h, a svete Mise su se slavile u 7.00, 9.00, 11.00 i 19.00 sati. Svečana sveta Misa slavljena je u 11.00h. Misu je, kao i na uočnicu, predslavio don Mladen Parlov. Don Mladen je uputio poučnu poruku koja je za cilj imala stvoriti bistrinu svijesti kod mladih i potaknuti ih na razmišljanje o iluzijama koje današnji svijet nudi te da si postave pitanje kako oni danas žive i koliko je Bog prisutan u njihovom životu. Zaključio je propovijed riječima blaženog Alojzija Stepinca. „Tko se Boga boji, nikoga se ne boji.“ Jer zna da je Božja zadnja. „Tko se Boga ne boji, svega se boji.“ Boji se za posao, zdravlje, život, financije. Zato vrati se na Božje strahopoštovanje i vidjet ćeš blagoslove“, kazao je don Mladen.

Na svečanom misnom slavlju nisu sudjelovali samo župljani, nego i ljudi iz drugih župa koji su došli na hodočašće. Na koncu euharistijskoga slavlja prisutnima se obratio župnik fra Mladen Vukšić. Nakon izrečene čestitke svim župljanima, zahvalio se svima koji su na bilo koji način pridonijeli organizaciji ovoga slavlja.

OPET SE U POSUŠJU OKUPILA DUHOVNA ZVANJA

U Posušju je 31. srpnja održan 22. Susret duhovnih zvanja posuškoga kraja. Misno slavlje je predvodio fra Ivan Landeka, st. Na početku susreta nazočne vjernike, časne sestre, sjemeništare, bogoslove, fratre i svećenike su pozdravili fra Mario Knezović, u ime organizacijskog odbora i fra Mladen Vukšić, posuški župnik.

Na Misi su pjevali članovi Frame iz Posušja. U svetoj Misi, na kojoj bijaše 43 duhovnih zvanja, su izrečene zahvale povodom 50 godina misništva fra

Ante Leke i 50 godina redovništva s. Dolores Landeka, s. Karle Vranjković i s. Filoteje Landeka. Nakon misnoga slavlja bilo je druženje s vjernicima. Potom su uslijedila prigodna izlaganja fra Milana Lončara i fra Marija Knezovića koji su govorili o aktualnim kretanjima u Crkvi.

Popodnevni dio programa uz ručak, pjesmu i šetnju bijaše na Vučipolju. Zanimljivo je da je prvi put na susretu bio i don Jozo Duspara, župnik u Zemunu, koji je podrijetlom iz posuškoga kraja.

VUKOVAR 2019.

Ni ove godine Posušje i njegovi framaši, zajedno sa župljanima, nisu zaboravili grad Vukovar. Grad koji je simbol ljubavi i odanosti prema Domovini, grad koji je tri mjeseca pružao otpor moćnom neprijatelju i koji je pao kada su gotovo svi resursi presušili.

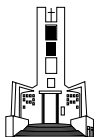
Obilježavanje je započelo euharistijskim slavljem koje je predslavio fra Robert Pejičić. Nakon misnoga slavlja nazočni su se uputili u procesiji prema središnjemu trgu.

Molitvom krunice, pjevanjem i paljenjem svijeća odali smo počast svima onima koji su dali živote za našu Domovinu.

Ove godine središnji motiv je bio broj 2717. Taj broj, od kojeg se mnogim majkama, očevima, bakama, sestrama ledi krv u žilama, brojka koja je ranila toliko obitelji i toliko djece ostavila bez očinskoga zagrljaja i bratskoga poljupca, broj koji je toliko majka ostavio same u kiši metaka koja su se slijevali nad gradom, jer u toj brojci je izgubljeno sve ono što je vrijedilo u životu, a to su njihova djeca i muževi. Taj broj nije konačan, moguće je povećanje u slučaju novih saznanja o nekim žrtvama. 18. studenoga, datum koji je promijenio toliko života, datum koji je uništio brojne mladenačke snove, jer su morali ići braniti svoj grad od neprijatelja, datum koji je osakatio toliko obitelji, datum koji ne će nikada biti zaboravljen u hrvatskoj povijesti, jer je to simbol Domovinskoga rata, ali i datum koji u nama ne smije umrijeti.

Ova brojka od 2717 ljudskih života može nam biti primjer kako se voli i štiti svoja obitelj, ognjište, Domovina, kako se ljubi ono najveće u čovjeku. Kao što neprijatelj nije mogao uništiti grad, jer je grad bio duboko u njima, neka i u nama gori plamen i sjećanje na žrtve Vukovara, ali i sve žrtve koje su položile život za Domovinu.

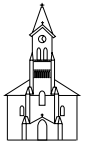
VOLONTIRANJE U AFRICI

U afričkoj državi Benin već 30 godina djeluju Marijine sestre čudotvorne medaljice. Sr. Dorotea Dunder, sr. Jacinta Petrović, te naše sr. Maristela Galić i pokojna sr. Natalija Bešlić su svoj život posvetile služenju u misijama. Iako je primarni cilj bio pomagati i služiti bolesnima i nemoćnima, uz rad u bolnicama, misionarke su brinule i o djeci kojima su bile izvor milosti nakon tragedija, neimaštine, gubitaka, bolesti. Spontano su na taj način došle na ideju otvaranja sirotišta, pa tako danas imaju dva ženska sirotišta na sjeveru i jugu zemlje. U jednom od tih sirotišta, onom na jugu, u mjestu Affame, prošlo ljeto su pet tjedana provele tri studentice Katarina Galić iz Širokog Brijega, Margareta Mandurić i Karla Petric iz Posušja. Njihovo iskustvo volontiranja bio je samo prolazak kroz njihovu svakodnevicu, život s djecom i sestrama uz rad i molitvu. Briga sestara uključuje i obrazovanje djece, ali u tom periodu su djeca bila na praznicima što je značilo više rada. Na početku i kraju svakog dana je bila misa ili molitva, ovisno

o uvjetima, a vrijeme između je bilo posvećeno brizi oko zemlje i životinja. Moli i radi je pojednostavljeno opis njihove svakodnevice. Ono što je drugačije je poveznica koju imaju između rada i molitve, jer su svjesni da bez Božjeg blagoslova ljudski naponi nisu dovoljni. Svaki rad se predaje Bogu npr. obavezna molitva prije sadnje biljaka. Djeca u sirotištu zrače zahvalnošću i radošću, koja unatoč teškim proživljenim djetinjstvima daju primjer i uče te punini života. Izvor radosti koju imaju je zahvala Bogu na svemu. Oni nemaju ništa, ali imaju sve.

Tužne životne priče nose djeca iza sebe. Najmlađa među djevojkama je trogodišnja Pipi koja je ostala bez majke, te zbog zanemarivanja oca sa 1,5 godinu i 3 kg završila je u rukama časnih sestara. Sa samo proživljene 3godine, ona je prošla već brojne bolne trenutke. Opis Pipi sada je ples, radost, slatki osmijeh.. To je samo jedan od znakova koliko časne sestre znače tamo i kako uspjevaju djelovati na tako ranjenu djecu. Taj način evangelizacije daje plodove nakon puno rada, molitve i

odricanja. Bez njih puno života i djece bi ostalo uskraćeno ljubavi.

Također, posvećeni život i usmjerenje duhovnih zvanja je još nešto oko čega se brinu. Tako su otvorile novicijat, koji sada broji oko 20 časnih sestara.

Kako to da u 21. stoljeću, postoji netko tko umire od gladi, da siromaštvo u tolikoj mjeri negdje postoji, da život djece u nekim obiteljima ima cijenu, te se djeca prodaju kao u trgovini ili žrtvuju za neke poganske običaje? Dok postavljaš sebi pitanje, vidiš da unatoč nepravdi njihov pogled na život je vedar, drugačiji i zavidiš im na tom. U prekrasnoj ulozi su se našle tri volonterke, koje su ga imale prilike doživjeti, učiti od njih i tom pogledu nastojati težiti.

BOŽIĆNI KONCERT U POSUŠJU

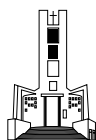
na koncertu sudjelovali Mali dječji zbor fra Grga Martić, ženska klapa Zvizdan, djeca Glazbenoga vrtića, Frama, dječji zbor Glazbene škole i Veliki zbor fra Grga Martić. Najmlađi su i pobrali najviše simpatija, a i naša Frama nas nije ostavila ravnodušnim. Koncert je zatvorio Veliki župni zbor fra Grge Martić, a svi smo skupa otpjevali *Svim na zemlji* za sretne Božićne blagdane.

Druženje se uz domjenak i pjesmu nastavilo u župnim prostorijama. Svima želimo sretne Božićne blagdane i svako dobro u novoj 2020. godini.

U petak je 27. prosinca 2019. godine na blagdan sv. Ivana, apostola i evanđelista održan još jedan Božićni koncert u Posušju. Božić je dan, kada se s puno radosti, nade i žara u svečanom, veselom raspoloženju slavi Isusovo rođenje. Posušje je rođenje svoga Spasitelja Isusa Krista proslavilo najljepšim Božićnim pjesmama.

Koncert je pozdravnim riječima otvorio župnik fra Mladen Vukšić, a koncert je vodila Kristina Milas. Koncertu su nazočile gotovo sve pje-sničke skupine koje djeluju u Posušju. Tako su

SLAVLJE MLADE MISE FRA NIKOLE JURIŠIĆA

U nedjelju, 14. srpnja 2019. u 11:00 sati, naš župljanin, fra Nikola Jurišić, proslavio je svoju Mladu Misu. Svečano euharistijsko slavlje zbilo se na vanjskom oltaru ispred župne crkve.

Slavlje je započelo ulaznom procesijom kroz crkveno dvorište do vanjskog oltara, ispred kojega su fra Nikolini roditelji, Frano i Mirela Jurišić, udijelili mladomisniku roditeljski blagoslov. Nakon udijeljenog blagoslova, fra Nikola je započeo euharistijsko slavlje. U koncelebraciji je sudjelovalo dvadeset svećenika, a među njima, provincijal fra Miljenko Šteko, propovjednik fra Marin Karačić, posuški župnik fra Mladen Vukšić, humački gvardijan fra Dario Dodig te ovogodišnji mladomisnici: don Domagoj Markić, fra Dragan Bolčić, don Petar Filipović i fra Robert Pejičić.

Misna čitanja pročitali su fra Nikolini prijatelji iz Zagreba. Čitanje iz Staroga zavjeta pročitao je Nikola Pašalić. Psalam je otpjevao hrvatski glazbenik Stjepan Lach, dok je drugo čitanje iz Poslanice Kološanima pročitala Marinela Mišić. Evanđelje je navijestio naš mladomisnik iz Međugorja, fra Dragan Bolčić.

Propovjednik fra Marin Karačić svoju je nadahnutu propovijed započeo ističući važnost odnosa u našim životima. Potom se dotaknuo mla-

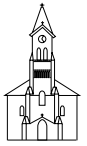
domisničkog gesla koje je fra Nikola izabrao: „Za Tobom ću Gospodine, kamo god ti pošao!“ Fra Marin je naglasio da je put koji svaki svećenik mora proći put Golgote, koji do jutra uskrsnuća vodi preko križa. Na koncu propovijedi ohrabrio je našega mladomisnika da ustrajno radi na žetvi na koju ga je Gospodin poslao.

Poslije homilije i ispovijesti vjere, slijedila je molitva vjernika koju su čitali Nikolin brat Bože te sestre Iva i Mirna. Potom je uslijedio prinos darova koje su na oltar prinijela ostala Nikolina braća i sestre: Ivan, Tomo, Marijan i Sara.

Na koncu euharistijskog slavlja nazočnima se obratio župnik fra Mladen Vukšić koji je čestitao mladomisniku te istaknuo kako je ovo veličanstveni dan, ne samo za fra Nikolu, Hercegovačku provinciju i fra Nikolinu obitelj, nego i za cijelu našu župnu zajednicu. Potaknuo je također prisutne da mole za nova duhovna zvanja, kao i za ustrajnost onih koji su već započeli ostvarivanje svoga duhovnog poziva.

Svoju je čestitku uputio i provincijal Hercegovačke franjevačke provincije, fra Miljenko Šteko, koji je u prvom redu naglasio darovanost svećeništva kroz povijest spasenja i pozvao na zahvalnost Trojedinom Bogu prema tom neizrecivom daru. Istaknuo je i radost cijele Hercegovačke franjevačke provincije koja je dobila novoga radnika na svojoj pastoralnoj njivi i poželio je našem mladomisniku ustrajnost na putu kojim je krenuo za Gospodinom.

Nakon župnika i provincijala nazočnima se obratio i sam mladomisnik fra Nikola. Riječi hvale uputio je prvenstveno svemogućemu Bogu bez kojega ništa ne bi imalo smisla i ne bi bilo moguće. Zahvalio Mu je, kako na daru života, tako i na svemu čime ga je obasipao tijekom cijeloga njegova života, pa sve do toga trenutka. Zahvalio se svojim roditeljima i svojoj braći i sestrama što su mu pomogli da se izgradi kao čovjek i kao vjernik te što su mu uvijek bili podrška u svim njegovim pothvatima. Riječi zahvale izrekao je i svojoj Hercegovačkoj franjevačkoj provinciji koja ga je majčinskom rukom pratila na njegovom redovničkom, a danas i svećeničkom putu. Fra Nikola je izrekao hvala i svoj rodbini, prijateljima, kao i svima onima koji su na bilo koji način pridonijeli da se ovaj dan dogodi, kao i onima koji su mu pomogli oko organizacije toga slavlja.

Svečanosti ovoga liturgijskoga slavlja doprinjela je i asistencija hercegovačkih bogoslova, na čelu

s ceremonijerom, fra Andrijom Majićem. Također, neizostavni element ove liturgijske svečanosti bio je Veliki župni crkveni zbor „fra Grga Martić“ pod ravnanjem sestre Marine Ivanković koji je izvedbom pjesama opet iznova pokazao svoju kvalitetu i uvježbanost.

Nakon euharistijskog slavlja, uslijedilo je slavlje u svadbenom salonu Bagušić.

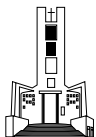
DON ANTE JUKIĆ ZAREĐEN ZA ĐAKONA

U subotu, 30. studenoga 2019. godine, u filijalnoj crkvi Duha Svetoga u Bobanovu Selu biskup mostarsko – duvanjski i apostolski upravitelj trebinjsko – mrkanski predslavio je euharistijsko slavlje, tijekom kojega je blagoslovio novu crkvu i

zaredio trojicu đakona. Sveti red đakonata primili su: Ante Jukić iz župe Bezgrješnog začeca BDM - Posušje, Antonio Krešić iz župe Bezgrješnog začeca BDM - Hrasno i Mate Pehar iz župe Marije Majke Crkve - Mostar.

U svojoj propovijedi biskup je povezo sva tri današnja slavlja: blagoslov crkve, đakonsko ređenje i blagdan Sv. Andrije. Dok je govorio o Sv. Andriji posebno je naglasio da je on bio apostol koji je dovodio ljude Isusu. Najprije svoga brata Petra, a onda nekoliko dana neposredno prije Isusove smrti i hodočasnike Grke koji su tražili Isusa. U tom smislu biskup je pozvao novoređenike i sve nazočne svećenike da i oni budu ljudi koje će u današnje vrijeme dovoditi ljude k Isusu. Obraćajući se ređenima, biskup je rekao da je svatko imao svoju povijest poziva i odaziva na Božji poziv da ga izbliza slijede.

SVEČANI ZAVJETI U MEĐUGORJU

“Da zavjetujući Pravilo i život u Redu manje braće možemo slijediti nauk i stope Gospodina našega Isusa Krista sveto djelujući do smrti”, od Boga i Crkve zatražila su u Međugorju šestorica fratarara Hercegovačke franjevačke provincije.

Svečane zavjete položili su: fra Marko Bandić (župa Ružići), fra Tomislav Crnogorac (župa Posušje), fra Zlatko Ćorić (župa Mostar), fra Emanuel Mihael Letica (župa Bukovica), fra Andrija Majić (župa Drinovci) i fra Antonio Primorac (župa Humac).

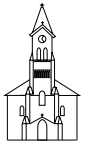
Misno slavlje na vanjskom oltaru crkve sv. Jakova predslavio je provincijal Hercegovačke franjevačke provincije dr. fra Miljenko Šteko uz koncelebraciju 132 svećenika među kojima je bio i njihov odgojitelj fra Ivan Landeka ml., međugorski župnik fra Marinko Šakota, generalni defnitor Franjevačkoga reda fra Ivan Sesar...

Provincijal je u svojoj homiliji, između ostaloga, kazao: „Braćo i sestre, poziv ove mlade braće Božje je djelo, kao i svaki drugi duhovni poziv. Božji dar izliven je u njihova srca, negdje na obali njihova života u zbilji one Pavlove teologije iz poslanice Rimljanima“, te je nastavio: „Drago mi je da su kao svoj velikodušan odgovor na taj dar naša mlada braća poželjela izreći večeras ovdje u Međugorju. U župi koja slavi Uzvišenje svetoga Križa, uz 85-tu obljetnicu izgradnje križa na Križevcu.

Drago mi je, jer nigdje tako zorno, kao uz ovu stazu križnoga puta uz Križevac, ne možete osjetiti bol suvremenog čovječanstva, njegovu patnju, izgubljenost, traženje i čežnju. U njegov kamen godinama se urezuje ljudski krik, vapaj, znoj i suze. Ucertane staze uz Križevac svjedoče o tolikim traženjima i pronalascima. O očišćenju mnogih srdaca koja su s Križevca otišla noseći svu milinu novoga života i svekolikoga blagoslova.“

Na kraju homilije fra Miljenko Šteko je zavjetovanicima poručio: „Predajući svoj život po zavjetima poslušnosti, siromaštva i čistoće pred križem Gospodinovim, nastavite živjeti pod sjenom njegovom. Često pogledajte u križ i ispričajte mu svoju priču života. Recite pred Križem svetim sve ono što vam bude teško, što vas bude boljelo. Ali i radost svoju stavite pred križ. I hodite u novosti do kraja života.“

SLAVO I ANA BAGO PROSLAVILI 60 GODINA BRAKA

U današnje vrijeme kada se propituje opstojnost bračne institucije, proslaviti 60. obljetnicu zajedničkoga života više je negoli vrijedno spomena ali i divljenja.

Supružnici Ana i Slavo Bago, nakon 60 godina sretnoga braka po treći su se put našli pred oltarom i svećenikom fra Mladenom Vukšićem koji je 4. svibnja 2019. godine pred mnogobrojnom djecom, unucima i praunucima, povodom njihove 60. obljetnice zajedničkoga života još jednom blagoslovio njihov brak i obitelj.

Ana i Slavo Bago vjenčani su 1. svibnja 1959. te ih je Bog blagoslovio s petero djece, devetnaestero unučadi i dvije praunuke koji su nazočili njihovoj slavlju.

Slaveći ovaj značajan datum, ponosni supružnici su iskazali sreću i zadovoljstvo što su nakon šest desetljeća živi i zdravi te su u dobrom raspoloženju pozvali sve nazočne da se okupe u još većem broju i za deset godina na proslavu njihove sedamdesete obljetnice braka.

DOMINIK I LJUBA ČULJAK PROSLAVILI 50 GODINA BRAKA

U veljači davne 1969. godine, u crkvi Bezgrješnoga začeća Blažene Djevice Marije, vjenčani su Ljubica r. Bešlić i Dominik Čuljak.

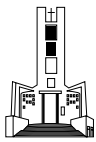
Danas, 10. veljače proslaviše 50 godina zajedničkoga života koja je započela sv. Misom zahvalnicom u 10:00 sati, zajedno s obitelji i prijateljima koju je predslavio župnik fra Mladen Vukšić.

Domina i Ljubu Bog je podario s tri sina: Mario, Frano i Tomo koji slavjenike obogatiše s četvero unučadi.

Dragi naši roditelji, od srca vam hvala na svakoj žrtvi za nas učinjenoj, neka vas Gospodin još dugo poživi u dobru zdravlju i veselju.

Zahvalna djeca s obiteljima.

RADOVI NA CRKVI U 2019. GODINI

1. skidanje starih otvora te zamjena sa novim
2. izrada hidro izolacije na pred ulaznim terasama, kao i ulaznih stuba prema kripti
3. ugradnja vodonepropusnog betona preko izolacije (terase, stubišta za ulaz u kriptu)
4. bušenje rupa za odvod vode sa podrumskih terasa
5. spajanje odvodnih cijevi sa postojećom oborinskom odvodnjom
6. iskop na mjestima spajanja sa vanjskom odvodnjom te ponovno zatrpavanje
7. propilavanje zidova na mjestima gdje će doći kanali od grijanja
8. bušenje rupa za odvod ventilacije iz vanjskih WC-a, te za provođenje kablova struje, u sakristiji, te na dijelu ispod stubišta gdje se ostavlja mogućnost priključaka za vanjsko oređenje okoliša
9. Postavljanje cijevi za ventilaciju iz vanjskih WC-a i njihovo izvođenje na krov
10. farbanje fasade na istočnom dijelu, sjevernom i južnom do visine 24 m, (uračunata i ugradnja skele za taj rad)
11. iskop rova od župnog ureda do Crkve za postavljanje novog elektro priključka, te zatrpavanje i ravnanje terena nakon obavljanja ovoga posla
12. ponovno slaganje Betonske kocke na sjevernom dijelu gdje je kopan rov za ulaz strujnog kablova u Crkvu
12. limarska obrada oko prozora iza oltarišta(oko okruglih prozora), te postavljanje bodlji za goblubove na sve vanjske otvore
13. izrada i ugradnja prozora u tornjevima crkve
14. ugradnja novih vrata na ulazu ispod stubišta
15. ugradnja novih vrata na ulazu gdje je ormar od struje
16. skidanje otvora gdje su bili vitraji, te nova izrada AL okvira za iste, te popravci svih vitraja gdje je bilo slomljeno staklo zbog potresa ili nekakvih drugih anomalija.
17. izrada elektro instalacija u Crkvi, kao i nova instalacija rasvjete u tornju.
18. asfaltiranje prilaznog puta prema Župnom uredu
19. nabavka nove kupole u tornju, koja ima opremu za automatsko otvaranje i zatvaranje

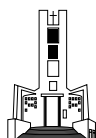

KRŠTENI U NAŠOJ ŽUPI

od 1. 1. 2019. do 1. 1. 2020.

Prezime	Ime	Roditelji
Bago	Andela	Ivan i Katarina r. Crnogorac
Bago	Ines	Vlado i Ružica r. Kovač
Bakula	Petra	Petar i Vinka r. Karamatić
Bakula	Karlo	Zvonimir i Ivana r. Penava
Bakula	Martin	Damir i Valentina r. Čutura
Bakula	Lana	Marko i Lolita r. Penava
Bakula	Petra	Marin i Ružica r. Markić
Bakula	Tamara	Ante i Monika r. Knezović
Banušić	Ivano	Petar i Antonija r. Ćorić
Barišić	Marko	Josip i Danijela r. Pavković
Barišić	Kata	Josip i Danijela r. Pavković
Bašić	Ivan	Tomislav i Marina r. Stjepanović
Bašić	Mihael	Petar i Vesna r. Pavković
Begić	Elena	Velimir i Željka r. Lončar
Begić	Karlo	Petar i Anja r. Budimir
Begić	Ante	Josip i Antonela r. Lončar
Bešlić	Luka	Zvonimir i Magdalena r. Šarić
Bešlić	Ivan	Ivica i Ljiljana r. Žakman
Bešlić	Gabrijela	Tomislav i Kristina r. Bekavac
Bešlić	Iva	Petar i Nikolina r. Sičaja
Bešlić	Mladen	Tomislav i Mirna r. Jurišić
Bešlić	Mateo	Mario i Branka r. Dragoja
Bešlić	Karlo	Marinko i Iva r. Mandurić
Bilopavlović	Vladimir	Ante i Anela r. Ramljak
Bošnjak	Ana	Mate i Ivana r. Martić
Budimir	Marko	Valentin i Martina r. Kovač
Crnogorac	Marko	Miroslav i Ljubica r. Galić
Crnogorac	Petra	Božidar i Nediljka r. Gudelj
Crnogorac	Rita	Stipe i Ivana r. Galić
Crnogorac	Nika	Ivan i Marta r. Ćesić
Čuić	Marta	Mario i Jelena r. Šiljeg
Čutura	David	Dražen i Danica r. Oreč
Čutura	Emanuel	Ante i Ivana Katarina r. Luburić
Čutura	Noa	Ante i Matea r. Lovrić
Čuk	Mia	Josip i Ivana r. Penava

Dolić	Karlo	Josip i Petra r. Mandurić
Dragoja	Jakov	Robert i Marija r. Ramljak
Filipović	Kata	Mario i Sandra r. Gilja
Filipović	Andela	Hrvoje i Ana r. Mikulić
Galić	Ana	Eugen i Blaženka r. Barišić
Galić	Gabrijel	Zoran i Anita r. Martić
Galić	Anja	Antonio i Josipa r. Bakula
Galić	Petar	Krunoslav i Lucija r. Naletilić
Galić	Ivan	Marko i Marija r. Mandurić
Galić	Lea	Josip i Ružica r. Jukić
Galić	Lucija	Goran i Rafaela r. Kovač
Galić	Rita	Josip i Nikolina r. Bakula
Gavran	Marija	Miroslav i Draženka r. Jukić
Gavran	Karlo	Jerko i Josipa r. Kolobarić
Gavran	Ivan	Petar i Marijana r. Jukić
Grabovac	Ante	Robert i Silvija r. Vranješ
Grubišić	Mihaela	Mate i Tonija r. Alilović
Grubišić	Matea	Ante i Marija r. Šimunović
Gudelj	Marko	Ivan i Monika r. Ćesić
Hrkać	Mirna	Tomislav i Ana r. Mihalj
Ivanković	Anja	Toni i Antonela r. Tomić
Jukić	Lucija	Mate i Iva r. Maras
Jukić	Andela	Stjepan i Ivana r. Žulj
Jukić	Lana	Ivan i Ana r. Galić
Jukić	Ivan	Petar i Ana r. Rebić
Jukić	Cvitan	Jakov i Jelena r. Kovač
Jukić	Tena	Krešimir i Marijana r. Landeka
Jukić	Marko	Andrija i Marijana r. Penava
Jukić	Ana	Ivan i Morana r. Bakula
Jukić	Filipa	Slavko i Marija r. Matković
Jukić	Jakov	Ivan i Anna Maria r. Vranjković
Jurišić	Petar	Ante i Ivana r. Polunić
Jurišić	Ivna	Filip i Ružica r. Šarić
Karamatić	Gordan	Nedjeljko i Mateja r. Bakula
Karamatić	Ivana	Ante i Marijane r. Šego
Karamatić	Ana	Željko i Gordana Đula
Karamatić	Tomislav	Ante i Rosanda r. Boras
Kelava	Jakov	Kristijan i Marija r. Kelava

Kevilj	Andrej	Pero i Matea r. Romić
Kevilj	Ivano	Mario i Tina r. Bazina
Knezović	Karlo	Petar i Martina r. Tolić
Kovač	Manuela	Damir i Zorica r. Bešlić
Kovač	Marta	Eugen i Marina r. Mandurić
Krišto	Josip	Ivan i Jadranka r. Galić
Krsmanović	Andrea	Milan i Ivana r. Budimir
Landeka	Ani	Marko i Ivana r. Nogalo
Landeka	Lucija	Josip i Marta r. Mihalj
Lebo	Marta	Vlado i Ružica r. Logara
Lončar	Marita	Jerko i Anita r. Zlomislčić
Lončar	Lovro	Anđelko i Helena r. Gadže
Lončar	Iva	Danijel i Antonija r. Tomić
Lukić	Mihaela	Marko i Mirela r. Galić
Mandurić	Ivna	Miroslav i Sanja r. Galić
Mandurić	Marko	Damir i Pamela r. Žilić
Mandurić	Danijel	Petar i Marijana r. Lončar
Mandurić	Filip	Josip i Iva r. Topić
Mandurić	Lara	Petar i Nikolina r. Crnogorac
Mandurić	Jakov	Ivica i Monika r. Ljubić
Maras	Nediljka	Petar i Ružica r. Jažo
Maras	Valentina	Mario i Josipa r. Budimir
Maras	Petra	Karlo i Marija r. Tomić
Maras	Ivan	Josip i Drago r. Bošnjak
Maras	Ana	Zvonimir i Željka r. Miličević
Marić	Križan	Veselko i Ana r. Ramljak
Marić	Toni	Dalibor i Ankica r. Soldo
Marić	Nikola	Ivan i Kristina r. Aračić
Marić	Niko	Bože i Ivana r. Ramljak
Markota	Matej	Vinko i Dijana r. Pavković
Markota	Jerko	Mario i Ivana r. Kraljević
Martić	Šime	Pero i Blagica r. Knezović
Milas	Mirko	Miroslav i Kristina r. Penava
Miličević	Mia	Zvonimir i Kristina r. Vranjković
Mitar	Dominik	Marinko i Marta r. Joskić
Mitar	Ivan	Mate i Kata r. Galić
Mrvelj	Sara	Mario i Maja r. Leko
Pavković	Josipa Marija	Josip i Ivana Marija r. Polić

Penava	David	Josip i Anna r. Martić
Penava	Marko	Nikola i Ivona r. Mandurić
Penava	Jakov	Zvonimir i Ružica r. Lončar
Penava	Marijana	Damir i Marija r. Begić
Penava	Marta	Nikola i Dajana r. Marić
Penava	Ante	Slaven i Mijana r. Dodik
Penava	Matej	Mate i Iva r. Bagarić
Penava	Rita	Stanko i Anja r. Galić
Petric	Iva	Krešimir i Ivana r. Mandurić
Petric	Lara	Ante i Anđela r. Bošnjak
Petric	Karlo	Mario i Ružica r. Petric
Petric	Karlo	Mario i Helena r. Budimir
Pole	Ante	Milan i Marina r. Tule
Polić	Josip	Ante i Anita r. Marušić
Protrka	Nika	Augustin i Jelena r. Bago
Ramljak	Nikola	Željko i Dajana r. Puljić
Ramljak	Manuel	Josip i Magdalena r. Čolak
Ramljak	Lorena	Mirna Ramljak
Rezo	Antonela	Damir i Katarina r. Topić
Senjak	Petar	Josip i Milenka r. Jurišić
Senjak	Lana	Tihomir i Zrinka r. Dodig
Soldo	Toma	Ante i Mira r. Mandurić
Šego	Luka	Tomislav i Andrijana r. Čutura
Šego	Paola	Ivica i Lidija r. Zeljko
Širić	Luka Manuel	Josip i Marijana r. Galić
Šušnjar	Ante	Pero i Ela r. Čuljak
Šušnjar	Laura	Mario i Martina r. Penava
Šušnjar	Nikola	Ivan i Lidija r. Budimir
Tokić	Matej	Mate i Marijana r. Bešlić
Tokić	Lana	Damir i Marina r. Hrkać
Tomić	Matej	Ante i Nikolina r. Kvesić
Tomić	Mislav	Milan i Jelena r. Pezer
Tomić	Marko	Pero i Ivana r. Širić
Topić	Danijel	Vlado i Željka r. Dumančić
Vidović	Petar	Ante i Željka r. Topić
Visković	Iva	Tomislav i Serafina r. Livajušić
Vranjković	Marija	Vlado i Ružica r. Bakula
Vukadin	Ana	Nedjeljko i Marina r. Galić
Žulj	Klara	Ivan i Marija r. Šimić

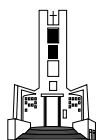

UMRLI U ŽUPI

od 1. 1. 2019. do 1. 1. 2020.

Prezime	Ime	Godište
Bago	Šima	1930.
Bago	Damir	1966.
Bakula	Ljubica	1940.
Bakula	Ivan	1925.
Bakula	Anđa	1926.
Bakula	Branko	1956.
Bakula	Kata	1933.
Bešlić	Iva	1941.
Bešlić	Zdravko	1964.
Bešlić	Kata	1931.
Biško	Ivica	1971.
Biško	Dragica	1930.
Biško	Ivan	1961.
Boban	Jerko	1936.
Bošnjak	Ante	1954.
Bošnjak	Jela	1935.
Bradarić	Slavka	1935.
Budimir	Pero	1946.
Budimir	Vlado	1957.
Crnogorac	Zorka	1929.
Čuljak	Toma	1929.
Čuljak	Nikola	1949.
Čutura	Iva	1949.
Čutura	Matija	1939.
Čorić	Mate	1936.
Čuk	Kata	1937.
Delić	Manda	1934.
Galić	Ante	1958.
Galić	Milan	1964.
Galić	Ante	1928.
Gavran	Anica	1926.
Grubišić	Zorka	1950.
Jukić	Zorka	1937.
Jukić	Marko	1999.
Katura	Ivana	1992.
Kovač	Anđa	1935.

Kovač	Ivan	1939.
Kovač	Ante	1967.
Kovač	Ante	1946.
Kovač	Koleta	1933.
Kovač	Ante	1934.
Kovač	Ante	1955.
Kovač	Frano	1935.
Kraljević	Mladen	1940.
Landeka	Marinko	1950.
Lebo	Ana	1948.
Lebo	Mara	1928.
Mandurić	Vinko	1948.
Mandurić	Milan	1931.
Maras	Joza	1928.
Marić	Milan	1950.
Marić	Kata	1928.
Marić	Vinko	1955.
Marić	Jerko	1941.
Martić	Branko	1957.
Martić	Zorka	1937.
Mitar	Vinko	1936.
Mitar	Vlado	1954.
Mitar	Manda	1934.
Mrvelj	Anđa	1926.
Mrvelj	Ivan	1939.
Oreč	Vinko	1950.
Penava	Vinko	1964.
Penava	Anđa	1941.
Penava	Ljubo	1963.
Ramljak	Žarko	1944.
Ramljak	Darinko	1966.
Senjak	Mila	1938.
Šego	Anđa	1935.
Šušnjar	Tihomir	1968.
Šušnjar	Miro	1963.
Šušnjar	Vinko	1945.
Tomić	Petar	1946.
Tomić	Marinko	1965.
Zlopaša	Eva	1931.
Zlopaša	Ruža	1939.

VJENČANI U ŽUPI

od 1. 1. 2019. do 1. 1. 2020.

Prezime	Supružnici
Alpeza	Grgo i Lucija r. Vučur
Andrijanić	Ante i Andrea r. Čorić
Bakula	Jerko i Monika r. Karamatić
Bakula	Dario i Petra r. Bedeniković
Bakula	Darko i Matea r. Petric
Bandić	Mario i Martina r. Karamatić
Bašić	Josip i Mateja r. Biško
Bašić	Ante i Zdravka r. Bošnjak
Bašić	Jure i Kristina r. Lebo
Bašić	David i Danka r. Bakula
Bašić	Mario i Anela r. Jukić
Beck	Sacha i Ivana r. Bašić
Begić	Velimir i Ivana r. Šilić
Begić	Dalibor i Josipa r. Bešlić
Begić	Ljubo i Antonija r. Penava
Begić	Vinko i Štefica r. Antolić
Begić	Ante i Jelena r. Zorić
Bešlić	Ivan i Marijana r. Jukić
Bešlić	Dario i Zrinka r. Jukić
Bitanga	Marko i Martina r. Grubišić
Boban	Petar i Martina r. Kovač
Bonić	Ante i Mila r. Jukić
Bradarić	Tomislav i Danijela r. Matijaš
Brkić	Ivica i Jelena r. Hrkać
Bubalo	Josip i Josipa – Lana r. Kovač
Budimir	Stipe i Jelena r. Bago
Bukmir	Mate i Kristina r. Čutura
Čuić	Ante i Viktorija r. Markota
Čutura	Franjo i Ivana r. Vrpka
Ćesić	Mate i Dominika r. Mitar
Ćosić	Ante i Matea r. Markota
Dumančić	Dario i Ljubica r. Martić
Galić	Ivan i Ivana r. Petric
Galić	Josip i Nikolina r. Bakula
Grubišić	Ante i Ružica r. Grubišić
Gugić	Ivan i Barbara r. Bakula
Jukić	Julijan i Ivana r. Bašić

Jurić	Dražen i Nikolina r. Arapović
Jurišić	Ivan i Lucija r. Karamatić
Jurišić	Albert i Josipa r. Vukoja
Jurišić	Mijo i Draženka r. Galić
Karamatić	Ivan i Silvija r. Kovač
Kokeza	Ante i Ivan r. Boras
Kordić	Stipe i Adrianna Iva r. Marić
Kovač	Denis i Ana r. Crnogorac
Kožul	Ivan i Katarina r. Bešlić
Kukić	Ivan i Kristina r. Bešlić
Landeka	Jerko i Ivana r. Kovač
Landeka	Mario i Iva r. Jukić
Leventić	Josip i Mihaela Benjamina r. Mandurić
Lončar	Daniel i Đurđica r. Kovač
Lovrić	Grgo i Ana r. Zlopaša
Marović	Dario i Ivona r. Čamber
Mikulić	Mario i Mariana r. Crnogorac
Mitar	Damir i Sabina r. Maras
Nuždić	Igor i Diana r. Tomić
Pavković	Ivica i Ivana r. Crnogorac
Penava	Ivan i Antonia r. Miloš
Penava	Ivan i Žana r. Krnjić
Penava	Damir i Iva r. Ramljak
Penava	Ljubo i Marta r. Šušnjar
Petrović	Antonio i Leonarda r. Đurišić
Primorac	Ivan i Anđela r. Čutura
Primorac	Jozo i Kristina r. Čamber
Puljić	Marko i Anka r. Galić
Ravlić	Miroslav i Maja r. Crnogorac
Rezo	Ivan i Željana r. Miloš
Sučić	Mario i Barbara r. Zlopaša
Šarić	Pero i Anđela r. Jukić
Šarić	Matej i Mateja r. Bago
Širić	Petar i Lana r. Pavković
Šušak	Franjo i Marijana r. Budimir
Šušnjar	Ivan i Ivana r. Begić
Tadić	Marko i Ivana r. Bošnjak
Tolić	Mate i Josipa r. Begić
Vasilj	Toni i Lucija r. Šušnjar
Višić	Mario i Blaženka r. Vican
Znaor	Ivan i Ivana r. Knežević

POPIS DAROVATELJA

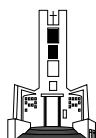
ZA IZGRADNJU NOVE CRKVE od 1. 1. 2019. do 1. 1. 2020.

Darovatelji su doneseni po mjestima i abecednim redom. Posebno smo izdvojili darovatelje prigodom vjenčanja, krštenja i sprovoda, te darovatelje u ime organizacija i poduzeća. Ako je bilo što krivo napisano, ili ste možda izostavljeni, svakako nam to javite!

DAROVATELJI IZ POSUŠJA

Prezime	Ime	Otac / majka	Nadimak	Iznos
Anić	Željko	+ Mladena		100KM
Aračić	Ivana	+ Luke		100KM
Arapović	Nikola	+ Frane		200KM
Arapović	Boro	+ Frane		100KM
Arapović	Frano			100KM
Arapović	Mara	ud. Ljube		100KM
Bagarić	Slavko	Jozin		100KM
Bagarić	Ivan	+ Jerke		100 €
Bago	Drago	+ Branka	Ivačević	200KM
Bago	Slaven	Matin		50 €
Bago	Branko	+ Jerke		100KM
Bago	Drago	+ Vinka		100KM
Bago	Slavica	ud. Milana		50EUR
Bago	Stjepan	+ Ivana		100KM
Bago	Mate	+ Joze		100KM
Bago	Vedran	Matin		100KM
Bago	Šima	ud. Jerke		100KM
Bakula	Milan	+ Stipana		200KM
Bakula	Blago	Petrov		100KM
Bakula	Ivan	+ Mirka	Ićo	100 €
Bakula	Ante	Franjin		100KM
Bakula	Ivan	Veljkin		200KM
Bakula	Josip	Franin		100KM
Bakula	Petar	+ Mate		100 €
Bakula	Milan	+ Slave		100KM
Bakula	Miro	+ Stjepana		100KM
Bakula	Tomislav	+ Slave		100KM
Bakula	Pero	Vinkov	Jukušić	200KM

Bakula	Vinko	+ Pere		100KM
Bakula	Jerko	+ Mate		100KM
Bakula	Blago	+ Petra		500KM
Bakula	Ljubo	+ Marinka		200KM
Bakula	Miro	+ Milana		100KM
Bakula	Dalibor	+ Ante		100KM
Bakula	Slava	ud. Ante		100KM
Bakula	Anda	ud. Stanislava		100KM
Bakula	Zoran	+ Ante		300KM
Barišić	Josip	+ Mate		100KM
Barišić	Stipe	Stankov		50 €
Bašić	Oliver			100KM
Bašić	Ljubica	ud. Jerke		50KM
Bašić	Mario	+ Jakova		100KM
Bašić	Dražen	Veljkov		100 €
Bašić	Veljko	+ Cvitana		500KM
Bašić	Ivica	Vjekoslavov		50 €
Bašić	Ante	+ Ivana		100KM
Bašić	Radoslav	+ Petra	Pešić	300KM
Bašić	Ivan	+ Ljube		200 €
Begić	Miroslav	Tomislavov	Đudanović	100KM
Begić	Jozo	+ Veselka		50 €
Begić	Oliver	Jurin		1000KM
Begić	Marin	Veselkov		50 €
Begić	Jerko	+ Ljube		100KM
Begić	Jure	+ Petra		200KM
Begić	Ivan	+ Joze		100KM
Begić	Ivan	+ Ljube	Ćićo	100KM
Begić	Mate	+ Petra	Stipić	200KM
Begić	Vinko	Franin		100KM
Begić	Dragica	ud. Ljube		100KM
Begić	Ante	+ Ljube		200KM
Begić	Ivan	Matin		50 €
Begić	Petar	Jurin		100 €
Begić	Milan	+ Mate		100KM
Begić	Mijo	+ Marijana		500 €
Begić	Branko	Ivanov	Žarić	100KM

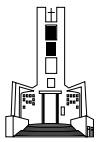
Begić	Nada	ud. Ivice		50 €
Begić	Ljubo	Ivanov		100KM
Begić	Tomislav	Antin		100KM
Begić	Vinko	+ Ljube		100KM
Begić	Zvonko	Ivanov		100KM
Bešlić	Milan	+ Joze	Bokić	100KM
Bešlić	Ivan	Franjin		100KM
Bešlić	Damir	Petrov		100KM
Bešlić	Ivan	Franin		100KM
Bešlić	Vinka	ud. Ljube		100KM
Bešlić	Ivan	+ Maćana		100KM
Bešlić	Željko	Jurin		200KM
Bešlić	Ivan	Jurin		100KM
Bešlić	Vinka	ud. Mirka		100KM
Bešlić	Mario	Jozin		100 €
Bešlić	Jozo	+ Joze	Ćorušić	100 €
Bešlić	Tomislav			100KM
Bešlić	Ivan	+ Joze	Ćorušić	100KM
Bešlić	Ana	ud. Periše		50 €
Bešlić	Petar	Jurin		100KM
Bešlić	Jozo	+ Joze	Ćorušić	100 €
Bešlić	Zoran	Brankin	Ćorušić	200KM
Bešlić	Vlado		Amenović	300KM
Bešlić	Jerko		Amenović	200KM
Bešlić	Marinko	+ Pere	Domić	100KM
Bešlić	Jozo	+ Ante		200KM
Bešlić	Ivan	Antin	Martinović	150 €
Bešlić	Vinko	+ Slavka	Pandžić	50 €
Bešlić	Stipe	+ Petra		100KM
Bešlić	Nediljko	Antin	Pandžić	100KM
Bešlić	Ivan	+ Ljube	Šimetović	100KM
Bešlić	Frano	Kaplarov		100KM
Bešlić	Vinka	+ Mirka		100KM
Biočić	Jakov	+ Ante		100KM
Biško	Krunoslav			100EUR
Biško	Petar	+ Mate		200KM
Biško	Blago	+ Mate		200KM
Biško	Darijo	Matin		100KM
Bogut	Branko	+ Petra		100KM
Boras	Iva	+ Stjepana	Boškanović	100KM
Boras	Željko	+ Stipe	Boškanović	100KM
Boras	Branko	+ Vlade		100KM

Bošnjak	Mate	+ Ante	Jovušić	50 €
Bošnjak	Ante	+ Jure	Snigić	100KM
Bošnjak	Tomislav	+ Mate		100KM
Budimir	Darko	+ Stjepana		100KM
Budimir	Radoslav	+ Branka		100KM
Budimir	Ivica	+ Mirka		50EUR
Budimir	Ivanka	+ Janje		50 €
Budimir	Zvonko	+ Stjepana		100KM
Budimir	Željko	Vjenceslavov		100KM
Budimir	Ante	+ Marijana		100 €
Budimir	Igor	Zvonkin		100 €
Budimir	Mirko	+ Joze		50 €
Budimir	Ljubo	+ Mirka		100KM
Budimir	Ivan	+ Mirka		100KM
Budimir	Ljiljanka	ud. Ivana		100KM
Budimir	Veselko	+ Marijana		50 €
Budimir	Nediljko	Milanov		50 €
Budimir	Mara	ud. Milana		50 €
Buntić	Mario	+ Josipa		200KM
Bušić	Ljuba	ud. Ivana		100KM
Crnogorac	Tomislav	+ Milana		100KM
Crnogorac	Ivica	+ Petra		300KM
Crnogorac	Ikan	+ Mate	Matiošić	50KM
Crnogorac	Draga	+ Ante		50 €
Crnogorac	Slobodan	+ Ivana	Marićušić	100KM
Crnogorac	Mario	+ Petra		100KM
Crnogorac	Ante	+ Martina		200KM
Crnogorac	Ljubo	+ Joze	Dević	50 €
Crnogorac	Ljubo	+ Mate		100KM
Crnogorac	Želimir	+ Petra		100KM
Čamber	Damir			130KM
Čamber	Blanka			100 €
Čamber	Žarko	+ Vatroslava		200KM
Čamber	Milan	Vladin		100 €
Čamber	Vlado	+ Milana		50 €
Čamber	Ivan	+ Vatroslava		300KM
Čamber	Branko	+ Joze		150 €
Čamber	Želimir	Mirkov		100KM
Čamber	Zdenko	Dragin		50 €
Čujčić	Ante	Marijanov		50 €
Čuljak	Frano	Dominov		100KM
Čuljak	Ivan	+ Josipa		100KM

Čuljak	Domin	+ Tome		100KM
Čuljak	Mario	Dominov		100KM
Čuljak	Marija	ud. Dane		100KM
Čuljak	Zdravko	Tomin		100KM
Čuljak	Tomo	Ljubin		50 €
Čutura	Milena	ud. Jure		50KM
Čutura	Stjepan	+ Ivana	Ćipura	100KM
Čutura	Iva	ud. Jerke		300KM
Čutura	Blago	+ Pere		400HRK
Čutura	Andelko	Stjepanov		100KM
Čutura	Dinka	ud. Mate		100KM
Čutura	Vladimir	Blagin		100KM
Čutura	Ivan		Šitić	100 €
Čutura	Ivan	+ Zvonke		100KM + 100E
Čutura	Vinko	+ Pere	Gajtanović	800HRK
Čutura	Iva			50EUR + 50KM
Čutura	Mila	ud. Ljube		100KM
Čutura	Ivica	Vinkov	Gajtanović	100KM
Čutura	Zdravko	+ Ivaća		100 €
Čutura	Petar	Janjin	Beban	100KM
Čutura	Zoran	+ Šimuna		200KM
Čutura	Mate	+ Martina		50 €
Česić	Mario	+ Marinka		100KM
Česić	Dominik	+ Mate		150KM
Čočkal	Janja	ud. Slavka		200KM
Čorić	Mara	+ Ivana		100KM
Dragoja	Srećko	Perin		100KM
Duspara	Slavo	+ Vlade		100KM
Duspara	Josip	+ Frane		500KM
Duspara	Stanko	+ Šimuna		200KM
Đerek	Veljko	+ Ante		100 €
Đurišić	Milan	+ Slavka		100KM
Đurišić	Stana	ud. Slavka		100KM
Filipović	Jakov	+ Ante		100KM
Galić	Nediljko		Gujić	100KM
Galić	Marijan	Mirin		100KM
Galić	Milan	Bonin		100 €
Galić	Ante	+ Mirka		100KM
Galić	Ante	+ Joze		200KM
Galić	Ante	+ Grge		100KM
Galić	Dragica	ud. Mate		100KM

Galić	Ante	+ Stjepana	Bajić	200KM
Galić	Vlado	+ Ivana		100KM
Galić	Ante	+ Petra	Gujić	100KM
Galić	Radoslav	+ Ante		50 €
Galić	Miro	+ Vinka		100KM
Galić	Stjepan	+ Ante	Bajić	100KM
Galić	Ivan	+ Ante		100 €
Galić	Zdravka	ud. Ivana		300KM
Galić	Ante		Aće	200KM
Galić	Ante		Aće	100 €
Galić	Jozo	+ Grge		100KM
Galić	Radoslav	+ Mate	Sokolović	100KM
Galić	Mario	+ Stipe		100KM
Galić	Mirko	+ Ante		100KM
Galić	Ivan	+ Mije		50 €
Galić	Tonka	ud. Milana		100KM
Galić	Vinka	ud. Mirka		400HRK
Galić	Božena	Božina		100KM
Galić	Zvonko	+ Ante		200KM
Galić	Stipe	+ Mirka		100KM
Galić	Ante	+ Marka		100KM
Galić	Zoran		Bobić	400KM
Galić	Jadranka	+ Mirka		100KM
Galić	Zdravka	+ Ante		100KM+-100KM
Galić	Petar	+ Marka	Pepa	200KM
Gašpar	Anđa	+ Slavka		100KM
Gavran	Petar	+ Jerke		50 €
Gavran	Petar	+ Jerke		100KM
Grabovac	Vladimir	+ Vinka		50 €
Grubišić	Obitelj			200KM
Grubišić	Jozo	Antin		50 €
Grubišić	Jozo	Antin		100KM
Grubišić	Marinko	+ Ivana		100KM
Grubišić	Jerko	+ Ivana		200 €
Grubišić	Dražan	+ Ljube		200KM
Grubišić	Rajko	Marijanov		100 KM
Grubišić	Petar	Marijanov		100KM
Hrkać	Miro	+ Ivana		100KM
Hrkać	Slavka	ud. Branka		100KM
Ivanković	Branko	+ Dragutina		50 €
Jakovljević	Blaženko	Ivanov		100KM

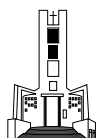
Jakovljević	Branko	+ Žarka		100KM
Jakovljević	Josip	Petrov		50 €
Jažo	Petar	+ Mije		100KM
Jažo	Toma	+ Bože		100 CHF
Jažo	Marko	+ Stipana		100KM
Jović	Mijo	Ivanov		50 EUR
Jukić	Slobodan	Jerkin	Vranjkić	100KM
Jukić	Mario		Dukšić	100KM
Jukić	Jerko		Vrankić	150KM
Jukić	Mate	+ Joze		100KM
Jukić	Ivan	Zvonkin		100KM
Jukić	Stjepan	+ Ivana	Kapetanić	100 KM
Jukić	Frano	+ Stjepana		100KM
Jukić	Ljubo	+ Šite		100KM
Jukić	Miro	+ Cvitana	Zokanović	300KM
Jukić	Stanko	+ Kreše	Tomičić	100KM
Jukić	Marinko		Tomičić	100KM
Jukić	Pero	+ Cvitana	Zokanović	200KM
Jukić	Domagoj	+ Ivana	Bilin	100KM
Jukić	Ivan	Jozin	Đolin	100KM
Jukić	Ljilja	ud. Ikele		100KM
Jukić	Ante	+ Pere	Stipukić	50 €
Jukić	Iva	ud. Slave		100KM
Jukić	Ante		Janković	100KM
Jukić	Tomislav	Cvitanov	Zokanović	100KM
Jukić	Marko	Brankov	Dušić	100KM
Jukić	Branko	+ Ivana	Dušić	100KM
Jukić	Petar	+ Jakova		100KM
Jukić	Petar	+ Jakova		100 €
Jukić	Željko	+ Tome		150KM
Jukić	Grgo	+ Petra	Vrankić	200KM
Jukić	Nedjeljka	ud. Vlade		100KM
Jukić	Ante	+ Domina		100KM
Jukić	Marinko	+ Milana		100KM
Jukić	Vlado	Milanov	Toljkić	100KM
Jukić	Ivan	+ Mate	Zokanović	300KM
Jukić	Jerko	+ Ivana	Matišić	100KM
Jukić	Jerko	+ Petra	Blažinović	200KM
Jukić	Milan		Blažinović	100KM
Jukić	Ljubo	Stipijin		100KM
Jukić	Branko	Jozin		100KM
Jukić	Matko			200 €

Jukić	Iva	ud. Pere	Tomičić	400KM
Jukić	Zora	ud. Ivana	Đania	100KM
Jukić	Danica	ud. Zvonke		100KM
Jukić	Mate	Brankov	Dušić	100KM
Jukić	Jerko	+ Joze		100KM
Jukić	Jakov	Vinkov	Cvitanović	100KM
Jukić	Željko	Vinkov	Cvitanović	100KM
Jukić	Ljubo	+ Andrije		100KM
Jukić	Mate	Cvitanov	Zokanović	200KM
Jukić	Joka	ud. Ivana	Dukešića	50 €
Jukić	Antun	+Grge		100KM
Jukić	Ante	+ Grge		100KM
Jukić	Dragica	ud. Grge		100 €
Jukić	Zvonimir	+ Grge		400HRK
Jukić	Ivan	+ Ante	Ustašev	100KM
Jukić	Slavo	+ Ivana	Itana	100 €
Jukić	Ruža	+ Tomislava		100KM
Jukić	Ljubo	+ Petra	Brašnarević	100KM
Jukić	Mate	Brankov	Dušić	200KM
Jukić	Stjepan	Ljubin		200KM
Jukić	Zvonko	+ Jerke		100KM
Jukić	Stjepan	Ljubin		100KM
Jukić	Ante	+ Franje		100KM
Jukić	Anđelko	+ Stjepana		100KM
Jukić	Ante	+ Branka		50 €
Jukić	Slavo	+ Frane	Jukasović	100KM
Jukić	Ivan	Zvonkin		100KM
Jukić	Branko	+ Jerke	Stankić	100KM
Jukić	Marija	ud. Jerke	Blažinović	100KM
Jukić	Ivan	+ Petra	Vrankić	100KM
Jurišić	Jerko	+ Branka	Šušajević	100KM
Jurišić	Frano	+ Jure		100 EUR
Jurišić	Ante	+ Mije		150KM
Jurišić	Ivan	+ Joze	Barišić	50 €
Jurišić	Ljubica	ud. Žarka		100KM
Jurišić	Jozo	+ Bože		200 €
Jurišić	Zvonko	+ Mirka		500KM
Jurišić	Jozo	+ Luke		100CHF
Jurišić	Ivan	Slavkov		100KM
Jurišić	Andrija		Čikanović	50KM
Jurišić	Nediljko	+ Jakova		100 EUR
Jurišić	Nediljko	Jakovljev		100KM

Jurišić	Zoran	+ Mije		100KM
Jurišić	Karlo	+ Stjepana		50 €
Jurišić	Jozo	+ Ićana		100KM
Jurišić	Mira	ud. Milana		100KM
Jurišić	Robert	+ Ivana		100KM
Jurišić	Nediljko	+ Ante		100 €
Jurišić	Ante	Vinkov		100KM
Jurišić	Zdravka	ud. Ivana		100KM
Jurišić	Jerko	Karlov		200 €
Karamatić	Ljubo	+ Petra		100KM
Karamatić	Darko	Svetin		100KM
Karamatić	Sveto	+ Slave		200KM
Karamatić	Gordana	Perina		50 €
Karamatić	Janja	ud. Ante		50 €
Karamatić	Milan	+ Petra		100KM
Karamatić	Mate	Željkov		100KM
Karamatić	Ante		Tairović	100KM
Karamatić	Mira	ud. Marija		50 €
Karamatić	Miro	+ Mate		100KM
Karamatić	Ivan	Željkov		100KM
Karamatić	Ante		Šukić	50 €
Karamatić	Blago	+ Ante		100KM
Karamatić	Mladen	+ Ivana		100KM
Karamatić	Ante	+ Ivana	Aračušić	200KM
Karamatić	Igor	+ Iće		100 €
Karamatić	Mara	+ Ante		50 €
Karamatić	Tomislav	+ Ante		100KM
Karamatić	Robert	+ Ivana		100KM
Kelava	Marko	+ Joze		100KM
Kevilj	Jure	+ Ivana		100KM
Klarić	Jako	+ Ive		100KM
Knezović	Jerko	+ Stanka		100KM
Knezović	Pero	+ Ivana		100KM
Knezović	Jerko	+ Petra		100KM
Knezović	Anđa	+ Ivana		100KM
Knežević	Ana	ud. Mirka		50 €
Knežević	Miljenko	+ Mirka		100KM
Kolobarić	Hrvoje	+ Joze		100KM
Koštro	Darko	+ Ilije		500KM
Kovač	Tihomir	Ljubin		100KM
Kovač	Frano	Stjepanov		100EUR
Kovač	Stjepan	+ Frane	Jukasović	100 €

Kovač	Zlatko	+ Ćire		100KM
Kovač	Anđa	ud. Stanka		50 €
Kovač	Frano		Barić	100KM
Kovač	Marinko	+ Mate	Barić	100 KM
Kovač	Nada	ud. Mate		50 €
Kovač	Ljubo	+ Stjepana		100KM
Kovač	Ante	+ Petra	Jukasović	150KM
Kovač	Miro	+ Mate	Barić	100KM
Kovač	Ana	ud. Marinka		100KM
Kovač	Mate	+ Ante	Jukasović	100 €
Kovač	Ante		Centić	100KM
Kovač	Ljubo	+ Joze		200KM
Kovač	Albina			50 €
Kovač	Ivan	+ Mate	Barić	100 €
Kovač	Nediljko	+ Mate		100KM
Kovač	Joka	ud. Petra		100KM
Kovač	Danica	ud. Branka		100KM
Kovač	Ljuba	ud. Slave	Bilošević	100KM
Kovač	Blago	+ Stanka		100KM
Kovač	Marija	+ Slave	Ikasović	100KM
Kovač	Iva	ud. Jerke	Strukić	100KM
Kovač	Ante	+ Ivana		100KM
Kovač	Branko	+ Mate		150KM
Kovač	Željko	+ Mate		500KM
Kovač	Ljuba	+ Dominika		50KM
Kovač	Milica	ud. Ivana		100KM
Kraljević	Josip	Antin		50 €
Krsmanović	Vladimir	Čedin		150KM
Kukić	Slavko	+ Milana		100KM
Kutleša	Kata	ud. Vice		100KM
Kutleša	Joza	ž. Antina		50 €
Landeka	Petar	+ Ivana		150KM
Landeka	Ivica	+ Mate		50 €
Landeka	Jozo	+ Ivana		50 €
Lebo	Branko	+ Pere		200EUR
Lebo	Darko	Jozin		100KM
lebo	Andelko	+ Mirka		100KM
Lebo	Jozo	+ Petra		100KM
Lebo	Jerko	+ Nikole		100KM
Lebo	Mate	+ Stipana		100KM
Leko	Domin	+ Cvitana		200KM

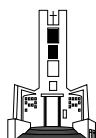
Leko	Ante	+ Mate		100KM
Leko	Branko	+ Mate		150KM
Leko	Petar	+ Ivana		100KM
Leko	Veselko	+ Petra		100 €
Leko	Anđa	+ Petra		100 €
Leko	Miro	Ivanov		100KM
Leventić	Alen	Franjin	Cajin	100KM
Leventić	Frano		Caja	100 €
Lončar	Damir	+ Jerke	Jozarić	300KM
Lončar	Mirjana			100EUR
Lončar	Veljko	+ Dominika		500 €
Lončar	Josip	Danin		300KM
Lončar	Milan	+ Mije	Bilić	50 €
Lončar	Cvita	ud. Jerke		100KM
Lončar	Pero	+ Jerke	Bazinović	400KM
Lončar	Tonka	ud. Ante	Bazinović	100KM
Lončar	Oliver	Petrov	Juketinović	500KM
Lončar	Drago	+ Dane		100KM
Lončar	Damir	+ Dane		100KM
Lončar	Robert	Antin	Bilić	200KM
Lončar	Bože	+ Mate		100KM
Lončar	Mate	+ Ivana		100KM
Lončar	Miro	+ Petra		50 €
Lončar	Mario	+ Joze		200KM
Lončar	Venka	ud. Dominika		100KM
Lončar	Branko			50 €
Lončar	Željko	Pavin		50 €
Lovrić	Milan	+ Ante		100KM
Lovrić	Ante	+ Bože		100KM
Mandurić	Ljubo	+ Stanka		100KM
Mandurić	Mario	+ Ante		100 €
Mandurić	Miljenko	+ Stjepana		100KM
Mandurić	Zvonko	+ Marinka		50 €
Mandurić	Milica	+ Zvonke		100KM
Mandurić	Ivan	+ Stanka	Špičić	200KM
Mandurić	Ivan	+ Stjepana		100KM
Maras	Dragica	+ Petra		200KM
Maras	Petar	+ Karla		100 €
Maras	Ana	ud. Tomislava		200 KM
Maras	Karlo	+ Rajka		100KM
Marić	Jeronim	+ Jerke		100 €
Marić	Jakov	+ Rajka		300KM

Marić	Slavka	ud. Viktora		100KM
Marić	Veselka	ud. Ljube		100KM
Markota	Ivan	+ Vinka		100KM
Markota	Stjepan	+ Križana		100 €
Markota	Blago	+ Mate		300KM
Markota	Jerko	+ Ivana		100KM
Martić	Petar	+ Stjepana	Spajusić	100 €
Martić	Iva	ud. Petra		100KM
Martić	Branko	+ Branka		100KM
Martić	Miro	Jozin		100 €
Martić	Ante		Baja	100 €
Martić	Darko	Alojzije		100KM
Martić	Ivica	+ Filipa		100KM
Marušić	Andrija	+ Konstantina		100KM
Mihalj	Mario	+ Ivana		200KM
Mihalj	Franjo	+ Jure		100KM
Mihalj	Tomislav	Ivanov		100KM
Mikulić	Petar	Žarkov		100KM
Mikulić	Ljuba	ud. Mije		50 €
Mikulić	Milan	+ Stjepana		100KM
Mikulić	Dragomir	+ Tomislava		100 €
Milas	Slobodan	+ Izaka		100KM
Milas	Ana	ud. Milana		50 €
Milićević	Marinko	Ivanov		200KM
Milićević	Tomislav	Jerkin		100KM
Milićević	Tomislav	+ Jerke		200KM
Milićević	Ante	+ Ivana		100KM
Milićević	Milan	Perin		100KM
Milićević	Slobodan	+ Bože		150KM
Milićević	Veselko	+ Frane		100KM
Miloš	Nevenko	Matin		100KM
Miloš	Zoran	+ Jerke		100KM
Miloš	Jerko	Matin		100KM
Mišetić	Vlatko	+ Mate		100KM
Mitar	Ana	ud. Jerke		100KM
Mitar	Mario	+ Stipe		50 €
Mitar	Milan	+ Danijela	Dankić	100KM
Mitar	Ivan	+ Bože		100KM
Mitar	Dario	+ Domina		100KM
Mitar	Vinka	ud. Dominika		100KM
Mitar	Dražan	+ Domina		100KM
Mitar	Krešo		Pipanović	100KM

Mrvelj	Željko	+ Ivana		100KM
N. N.				200 KM + 100KM
Nenadić	Vjekoslav	+ Ante		200KM
Oreč	Darko	Jerkin		300KM
Oreč	Branko		Miračević	100KM
Oreč	Ivan	+ Andrije		100KM
Oreč	Jozo	+ Andrije		100 €
Oreč	Slavko	+ Mate		100KM
Oreč	Ljubo	Jozin		100KM
Oreč	Jerko	+ Ante		100KM
Oreč	Mladen	+ Ferdinanda		100KM
Oreč	Branka	ud. Damjana		100KM
Oreč	Bosiljko	Jozin		100KM
Paponja	Jozo	+ Marka		100KM
Paponja	Zoran	Jozin		100KM
Parović	Boro	+ Mitra		100KM
Pašalić	Marko	Vinkov		100KM
Pavković	Željko	+ Pere	Begović	100KM
Pavković	Robert	Matin		200KM
Pavković	Stipe	+ Stojana		100KM
Pavković	Jozo	Ljubin		100KM
Pavković	Damir	Matin		100KM
Pavković	Ruža	ud. Pere		200KM
Pavković	Miro	+ Pere		500KM
Pavković	Mate	+ Pere		100KM
Pavković	Ivica	Stipin		200KM
Pavković	Stipe	+ Slavka		400KM
Pavković	Ljubo	+ Jure		100KM
Pavković	Željko	Stipin		100KM
Pavlović	Ilija	+ Pere		50 €
Penava	Branko i Divna			1000KM
Penava	Branko	+ Stjepana		300KM
Penava	Nikola	Ljubin		50E
Penava	Nikola	+ Ljube		100KM
Penava	Branko	+ Martina		100KM
Penava	Ivan	+ Slavka		100KM
Penava	Ante		Krunica	400HRK
Penava	Ivan		Jakinović	100 €
Penava	Frano	+ Petra	Kargić	100KM
Penava	Petar	+ Ante		200KM

Penava	Pero	+ Ante	Šimić	100KM
Petric	Marinka	+ Petra		100KM
Petric	Cmiljan	+ Marinka		200KM
Petric	Petar	+ Željka		100 €
Petric	Ljuba	ud. Željka		100 €
Petric	Ante	+ Željka		100 €
Petric	Mate	+ Ike	Bagušić	200KM
Petric	Davor	+ Branka		100 €
Petric	Boro	+ Jakova		100KM
Petričušić	Ivan	+ Ljube		100KM
Petričušić	Marica	ud. Jerke		100KM
Petričušić	Dinko	+ Ante		100KM
Petričušić	Veronika	ud. Stjepana		50 €
Petrović	Ljuba	+ Mirka		50KM
Pirić	Stanko	+ Joze		100KM
Pišković	Blagica	+ Jure		100KM
Pišković	Ivan	+ Petra		100KM
Polić	Zoran	+ Mate		50 €
Polić	Drago	+ Mate		100KM
Prlić	Nevenko	+ Stjepana		100KM
Protrka	Petar i Lidija			100KM
Protrka	Ante	Petrov		300KM
Protrka	Augustin			100 €
Protrka	Ante	+ Leona	Zečo	100KM
Ramljak	Anđelko	Svetin		50 €
Ramljak	Vinko	+ Domina	Perčinović	100KM
Ramljak	Mladen	+ Ante		100KM
Ramljak	Marinko	+ Juke		100KM
Ramljak	Miroslav	+ Juke	Čarli	200KM
Ramljak	Branko	Jakova		50 €
Ramljak	Slava	ud. Petra		100KM
Ramljak	Branko	+ Jakova		100KM
Ramljak	Anica	ud. Frane		100KM
Ramljak	Zdravka	+ Ivana		100KM
Ramljak	Zoran	+ Ike	Perčinović	100KM
Ramljak	Dinko	+ Stanka		100KM
Rezo	Zoran	+ Jerke		200KM
Rezo	Nevenko	+ Vladimira		100KM
Rezo	Veselko	Stipin		50 €
Rezo	Branko	+ Stjepana		100KM
Rezo	Ivan	+ Joze		100KM

Rezo	Dalibor	Jurin		100KM
Rezo	Ivan	+ Stjepana	Vranić	100KM
Rezo	Šimun	+ Dragutina	Blažević	100KM
Rezo	Pere	Mirkov		50 €
Rezo	Ilija	+ Mirka		150KM
Rezo	Stanko	+ Stjepana		100KM
Rezo	Ivica	Ilarijev		500HRK
Rezo	Jure	+ Stipe		100KM
Rezo	Ilarije	+ Mirka		100KM
Ripić	Stipo	+ Ivana		100KM
Sabljo	Andrija	Jerkin		100 €
Sabljo	Ivan	+ Šimuna		150KM
Sabljo	Branko	+ Šimuna		100KM
Senjak	Milan	+ Marijana		150KM
Senjak	Radica	ud. Ivana		100 €
Senjak	Ljubica			50EUR
Senjak	Vinko	+ Slavka		100KM
Serdarušić	Ante	+ Mirka		100KM
Sesar	Dario	Adamov		100KM
Sitarski	Milan	Petrov		100KM
Slišković	Radica	ud. Marka		100KM
Soldo	Bože	+ Stjepana		100 €
Soldo	Jure	+ Bože	Čović	100 €
Soldo	Marinko	+ Stanka		100KM
Spajić	Stjepan	+ Ivana		150KM
Srebrović	Miroslav	+ Josipa		100KM
Srebrović	Miljenko	+ Josipa		100KM
Stipić	Ivan		Ivić	100KM
Suton	Franjo	+ Ante		100 €
Suton	Filip	+ Mate		200 KM
Šarić	Bože	+ Josipa		100 €
Šego	Iva	ud. Ivana		100KM
Šego	Miroslav	+ Ivana		100KM
Šego	Miro	+ Ivana		50 €
Šimić	Anda			100 KM
Širić	Mijo	+ Ivana		100KM
Širić	Franjo	+ Jure		1000KM
Širić	Branko	+ Ante		100KM
Širić	Iva	ud. Mirka		100KM
Širić	Franjo	+ Jure		50 €
Širić	Branko		Ljubičić	100KM

Širić	Marinko	+ Ivana		100KM
Širić	Petar	Franin		400KM
Širić	Ivan	+ Joze		100KM
Širić	Mario	Stankov		100KM
Širić	Iva	ud. Mirka		100KM
Škrobo	Jozo	+ Stanka		100KM
Šušnjar	Anda	ž. Zvonimira	Posušje	100EUR
Šušnjar	Goran	Ivanov		100 €
Šušnjar	Jagoda	ud. Ivana		50 €
Šušnjar	Ivan	+ Pere		300KM
Šušnjar	Mario	+ Ivana		50 €
Šušnjar	Luca	ud. Vlade		100KM
Tokić	Ante	+ Krešimira		50KM
Tokić	Vinko	+ Mate		50 €
Tolić	Dino	Nedjeljkov		1000KM
Tolić	Nedjeljko	+ Mate		100KM
Tolo	Ivica	Božin		200KM
Tolušić	Zdenko	+ Jure		100 €
Tolušić	Damir	+ Stipe		50 €
Tolušić	Ante	+ Jure		100KM
Tomasović	Ljeposava	ž. Ivanova		100KM
Tomić	Miro	Antin		100 €
Tomić	Ivica	+ Petra		200KM
Tomić	Slavko	Zvonkin		400HRK
Tomić	Edmond	Zvonkin		100KM
Tomić	Šima	ud. Joze		50 €
Tustonjić	Dragica	ud. Filipa		100 EUR
Topić	Pere	Franin		100KM
Vican	Darko	+ Vinka		200KM
Vican	Dalibor	+ Vinka		300KM
Vican	Damir	+ Vinka		500 €
Vican	Željko			200KM
Vila	Gordan	+ Vase		100KM
Vila	Gordan			50 €
Vila	Valentin	+ Vase		100KM
Vlašić	Mila	ud. Vinka		100KM
Vlašić	Iva	+ Stjepana		100KM
Vranjković	Gabro	+ Ivana		200KM
Vranjković	Slobodan	+ Vinka		200KM
Vranjković	Mario	+ Joze		150 €
Vranjković	Vlado	+ Frane	Zelin	200KM
Vranjković	Frano	+ Ivana		100KM

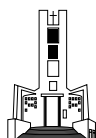

Vranjković	Matija	ud. Joze		100KM
Vranjković	Mladen	+ Joze		1000HRK
Vukadin	Mario	Petrov		100KM
Vukoja	Blago	Ljubin		200KM
Vukoja	Vinko	+ Grge		100 €
Vukoja	Slavko	+ Vida		50 €
Vukoja	Stanko	Joze		100KM
Zakrajšek	Goran			50 €
Zelić	Ivan	Draganov		50KM
Zlomislić	Ivan	Markov		100KM
Zlomislić	Vinka		Bajić	100KM
Zlomislić	Ivan	+ Tome		100KM
Zlopaša	Ljubo	+ Pere		100 €
Zlopaša	Damir	Stipin		50 €
Zlopaša	Andelko	+ Ike		100 €
Zlopaša	Ante	+ Petra		200KM
Zlopaša	Josip	Mirin		100KM
Zlopaša	Slobodan	+ Pere		100KM
Zlopaša	Rade	+ Jerke		100KM
Zlopaša	Ivan	+ Pere		500HRK
Zlopaša	Mila	ud. Zvonke		100KM

DAROVATELJI IZ RASTOVAČE

Prezime	Ime	Otac / majka	Nadimak	Iznos
Bakula	Ivan	+ Pere	Šiva	100KM
Bakula	Marinko	+ Mićana		100KM
Bakula	Zorka	ud. Nikole		100KM
Bakula	Ivan	+ Joze		100KM
Bakula	Ivan	+ Milivoja		100KM
Bakula	Branko	+ Petra		100KM
Bakula	Zdenko	Markov		100KM
Bakula	Marko	+ Joze		100KM
Bašić	Jerko	+ Marinka		100KM
Bešlić	Ružica	ž. Tomislava		500KM
Bešlić	Marinko	+ Jerke		100KM
Bešlić	Ferdo	+ Ante		100KM
Bešlić	Vinko		Biličić	100KM
Bešlić	Obitelj + Joze			100KM

Bešlić	Petar	+ Mate	Šušović	100KM
Bešlić	Zdravka	Ikarina		100KM
Bešlić	Jozo	+ Ivana	Božić	100KM
Bešlić	Jozo	+ Jure	Dulkić	100KM
Bešlić	Ivan	+ Mirka	Bedi	100KM
Bešlić	Jerko	+ Zdravka	Šimetović	100KM
Bešlić	Ivan	+ Mate	Juragić	100KM
Bešlić	Slobodan	+ Petra		100KM
Bešlić	Ljubo	+ Ante	Šimetović	100KM
Bešlić	Jozo	+ Jure		100 €
Bešlić	Ivan		Stević	300KM
Bešlić	Marinko	+ Blage		100KM
Bešlić	Jozo	+ Ante	Martinović	300KM
Bešlić	Tomislav	+ Joze	Mutić	100 €
Bešlić	Jure	+ Mate		200KM
Bešlić	Ante	Velimirov	Vidić	100KM
Bešlić	Ivan	+ Ante	Bajević	200KM
Bešlić	Filip	+ Jure		100KM
Bešlić	Ljubo	+ Ante	Martinović	100KM
Bešlić	Petar	+ Maćana		200KM
Bešlić	Branko	Ivšin		100KM
Bešlić	Marinko	+ Maćana		500KM
Bešlić	Jozo		Šušović	100KM
Bešlić	Vlado	+ Ante		100EUR
Bešlić	Ante		Šušović	100KM
Bešlić	Nevenka	ud. Stjepana		100KM
Bešlić	Andrija		Šušović	100KM
Bešlić	Ljubica	ud. Ivana	Božić	200KM
Bešlić	Nikola	+ Ivana	Begušić	50 €
Bešlić	Željko	Filipov		100KM
Bešlić	Marija	+ Joze	Močić	100KM
Čamber	Željka	ud. Tonke		100KM
Čuljak	Marija	ud. Luke		100KM
Čutura	Mate	+ Stjepana		100KM
Čutura	Dražena	ud. Ivana		100KM
Čutura	Vinko	+ Nikole	Božićić	100KM
Čutura	Ivan	+ Nikole	Božićić	100KM
Čutura	Jerko	+ Vinka		1000KM
Čutura	Tihomir	+ Mate	Ikičić	50 €
Čutura	Petar	+ Ivana	Iće	500KM
Čutura	Mate	+ Joze		100KM
Čutura	Nikola	+ Joze		200KM

Čutura	Slobodan	+ Jerke		100KM
Čutura	Miro	Ivanov		100KM
Čutura	Ante	Nikole		100KM
Čutura	Petar	+ Franje		100KM
Čutura	Milan	+ Stjepana		100 €
Čutura	Ivan	+ Ilije		100 €
Čutura	Mila	ud. Ljube		50 €
Čutura	Zoran	+ Jerke		300 €
Čutura	Iva	+ Mate		100KM
Čutura	Iva	+ Mate		50 €
Dragoja	Ljubo	+ Mate		100KM
Dragoja	Ante	+ Marka		200KM
Dragoja	Ivan	+ Pere	Srečković	100KM
Dragoja	Slavo			100KM
Duspara	Vjekoslav	+ Frane		400HRK
Galić	Ante	Božin	Tošo	100KM
Gavran	Jozo	+ Jerke	Jole	100KM
Gavran	Iko	+ Jerke		200KM
Gavran	Darko	Jozin		100KM
Gavran	Branko	+ Joze		100KM
Gavran	Jozo	+ Ante		100 €
Gavran	Tihomir	+ Ivana		200KM
Gavran	Miroslav	+ Ljube		100KM
Gavran	Ivan	Antin		100KM
Gavran	Ante	Ivanov		100KM
Grubišić	Mate	Ivanov		100KM
Grubišić	Domin	+ Petra		200KM
Jukić	Ivan	+ Mate		100KM
Jukić	Marin	+ Stjepana		500HRK
Jukić	Velimir	+ Ivana		150KM
Jukić	Ivan	Velimirov		100KM
Kovač	Mara	+ Milana		100KM
Kovač	Željko	+ Milana	Mostić	100 €
Kovač	Mirko	+ Zvonke		100KM
Landeka	Zvonko	+ Jure		200KM
Landeka	Marija	+ Joze		300KM
Landeka	Krešo	+ Petra		100KM
Landeka	Branko	+ Jerke		50 €
Landeka	Mario	+ Frane		100KM
Landeka	Milan	+ Ikula		100KM
Landeka	Jozo	+ Mate		100KM
Landeka	Marija	+ Filipa		100KM

Landeka	Ferdo	+ Križana		100KM
Landeka	Miro	+ Stjepana		400HRK
Landeka	Ante	+ Frane		200KM
Landeka	Ante	+ Jure		100KM
Landeka	Ivan	+ Križana		100KM
Landeka	Ante	+ Joze		100KM
Landeka	Borislav	+ Mate		150KM
Landeka	Ivica	+ Jerke		200KM
Landeka	Ivan	+ Joze		100KM
Landeka	Ivan	+ Jure		200KM
Landeka	Vinko	+ Mate		200KM
Lebo	Branko	+ Jure		300KM
Lebo	Zoran	Vinkov		200KM
Lebo	Stanislav	+ Ivana		100KM
Ločar	Andelko	Perin		100 KM
Maras	Zvonko	+ Ivana		200KM
Maras	Ivica	Zvonkin		100KM
Maras	Milan		Danić	100 €
Marić	Ana	ud. Vinka		100KM
Marić	Stipe			100 €
Marić	Miro	+ Stjepana		200KM
Martić	Dinko	Matin	Spajušić	100KM
Martić	Vinko	+ Marka		100KM
Martić	Tomislav	Milin		100KM
Martić	Jerko	+ Petra		200KM
Martić	Jozo	+ Mate		100KM
Martić	Ruža	+ Mate	Zelić	50 €
Martić	Ivan	+ Marka		100KM
Martić	Mario	Jerkin		50 €
Martić	Jozo	+ Marka		100KM
Martić	Ante	+ Ivana		100KM
Martić	Jerko	+ Mate		100KM
Martić	Vinko	+ Stjepana	Spajušić	100KM
Martić	Petar	+ Stjepana	Spajušić	150EUR
Martić	Milan	+ Stipana		100KM
Martić	Ljuba	ud. Marinka		100KM
Martić	Slobodan	+ Joze		100KM
Penava	Jerko	+ Nikole		100 €
Penava	Marinko	+ Nikole		100 €
Soldo	Marinko	+ Stanka		100KM
Šilić	Berislav	+ Ivana		100KM
Širić	Josip	Brankov		100KM

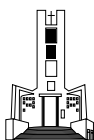

Širić	Branko	+ Stjepana		100KM
Tomić	Slava	ud. Vinka		50 €
Tomić	Luka	+ Ante		100 €
Tomić	Ivan	+ Vinka		100EUR

DAROVATELJI IZ ČITLUKA

Prezime	Ime	Otac / majka	Nadimak	Iznos
Bago	Slobodan			50 €
Bago	Ante	+ Filipa	Jozarić	100KM
Bago	Slavo	+ Ivana		50 €
Bago	Ivica	Slavin	Šukanović	100KM
Bago	Branko	Slavin	Šukanović	250KM
Bago	Željko		Krunić	100KM
Bago	Vida	+ Slavka		100KM
Bago	Filip	Antin		100KM
Biško	Ivica	+ Joze		100KM
Biško	Iva	+ Ante	Ica	100KM
Biško	Branko	+ Joze		300KM
Biško	Ivan		Katarić	100KM
Biško	Ivan	+ Zvonke		100KM
Biško	Zoran	Jurin		100KM
Biško	Ljubo	+ Ante		100KM
Biško	Petar	+ Ante	Pećo	100KM
Biško	Antonio	Ljubin		100KM
Biško	Jerko	+ Mate		100KM
Brkan	Miroslav	Mirkov		100KM
Crnogorac	Ivan			100KM
Crnogorac	Domagoj	Antin	Pečić	50 €
Crnogorac	Zdravko	+ Ivana	Paškić	100KM
Crnogorac	Mario	+ Petra	Ivišić	50 €
Crnogorac	Kata	ud. Joze		50 €
Crnogorac	Mate	+ Domina		100 €
Crnogorac	Blago		Paškić	100KM
Crnogorac	Bruno	Ivanov		100KM
Crnogorac	Ante	+ Petra	Pecić	100KM
Crnogorac	Vlado	+ Bože		100KM
Crnogorac	Zoran	+ Slave		100KM
Crnogorac	Branimir	+ Stjepana		1000KM
Crnogorac	Frano	Ikicin		100KM
Crnogorac	Frano	Ivanov		150KM
Crnogorac	Zdravko	+ Marinka		100KM

Crnogorac	Mladen	Alojzijev		250KM
Čorić	Jerko	+ Bože		100KM
Čorić	Ivica	Jerkin		100KM
Čorić	Damir	Jerkin		100KM
Čuk	Mario	+ Milana		50 €
Čuk	Katica	ud. Tomislava		100KM
Galić	Denis	Vinkov		100KM
Galić	Matija	+ Berislava		100KM
Galić	Mila	ud. Peće		100KM
Galić	Vinko	+ Petra		50 €
Gašpar	Josip	+ Ante		100KM
Hrkać	Branko	+ Jerke		100KM
Hrkać	Stjepan		Šimširović	100KM
Hrkać	Frano	+ Jerke		200KM
Karamatić	Gordana	Perina		50 EUR
Karamatić	Tomislav	+ Ivana		400KM
Mandurić	Damir	Ljubin		100KM
Mandurić	Luka	+ Jakova		100KM
Mandurić	Matija	ud. Stipe		50 €
Mandurić	Ante		Draganović	50 €
Mandurić	Slava	ud. Jerke		100KM
Mandurić	Anđa	+ Pere		50 €
Mandurić	Zoran	+ Križana		50 €
Mandurić	Slavo	+ Vlade		100KM
Mandurić	Milan	+ Ivana	Bikulović	100KM
Mandurić	Zdravka	ud. Milana		100KM
Mandurić	Željko	+ Vinka	Ikanović	100KM
Mrvelj	Željko	+ Ivana		100KM
Mrvelj	Stipe	+ Jerke		300KM
Petric	Ivan	+ Rajka		100KM
Petric	Slaven	Jozin		200KM
Petric	Ante	+ Filipa	Zimica	100KM
Ramljak	Željko	+ Ante	Eko	100KM
Ramljak	Ivan	+ Stipe	Banović	100KM
Ramljak	Ivan	+ Stipe		100KM
Ramljak	Branko	+ Ivana		100KM
Ramljak	Ana	ud. Jerke		100KM
Ramljak	Nediljko	+ Jerke		100KM
Ramljak	Danica			100KM
Ramljak	Leonardo	+Miroslava		100KM
Ramljak	Leonardo	+ Jerke		100KM
Ramljak	Miroslav	+ Svete		100KM

Ramljak	Dankan	+ Rajke		100KM
Ramljak	Milan	Dominov	Šiškić	100KM
Ramljak	Tomislav	+ Ivana	Tonko	100KM
Ramljak	Branimir	Tomislavov		200KM
Ripić	Pero	+ Ivana		100KM
Šušnjar	Boro	+ Ante		4000KM
Šušnjar	Dinko	+ Ante		100KM
Šušnjar	Nediljko	+ Ante	Mostinović	200KM
Šušnjar	Ljuba	ud. Zdravka		50 €
Šušnjar	Zoran	Ivanov		200KM
Ternovšek	Rajko			200KM

Mitar	Ljubo	+ Rajka		100 EUR
Mitar	Petar	+ Ante		100 KM
Mitar	Jerko	+ Ante		200 KM
Šego	Petar	+ Mate		100 KM
Šego	Branko	+ Mate		100 KM
Šego	Ivan	+ Milana		100 KM
Šego	Ante	+ Milana		100 KM
Šego	Slavko	+ Marka		100 KM
Šego	Marinko	+ Marka		200 KM
Šego	Dario	+ Ante		100 KM
Šego	Danica	ud. Ante		100 KM
Tolić	Mate	+ Pere		200 KM

DAROVATELJI IZ OSOJA

Prezime	Ime	Otac / majka	Nadimak	Iznos
Bošnjak	Ante	+ Joze	Joskanović	50 EUR
Bošnjak	Branko	+ Petra		400 HRK
Bošnjak	Robert	Miroslavov		100 EUR
Bošnjak	Željko	+ Zdravka		200 KM
Bradarić	Ljubo	+ Jerke		100 KM
Bradarić	Ljilja	+ Branka		100 KM
Bradarić	Luka	+ Jure		100EUR
Bradarić	Luka	+ Jerke		100 EUR
Bradarić	Radoslav	+ Jerke		300 KM
Jukić	Ivan	+ Domina		50 EUR
Jukić	Ivan	+ Andrije		200 KM
Jukić	Ivan	+ Jerke		100 KM
Jukić	Katarina			50 EUR
Kovač	Anđa	ud. Marka		100 KM
Kovač	Ana		Banović	100 EUR
Kovač	Vlado	+ Joze	Macić	100 KM
Kovač	Zdenka	+ Vence		100 KM
Kovač	Mario	Milanov	Grganović	200 EUR
Kovač	Mate		Nikić	150 KM
Kovač	Miroslav	+ Branka	Pijanović	50 EUR
Kovač	Miroslav	+ Franje	Grganović	100 KM
Mioč	Petar	Jozin		100 KM
Mitar	Darko	+ Milana		50 EUR
Mitar	Jerko	+ Ante		200KM
Mitar	Ante	+ Marijana		100 KM
Mitar	Ivica	+ Pere		100 KM

DAROVATELJI IZ BATINA

Prezime	Ime	Otac / majka	Nadimak	Iznos
Bakula	Miroslav	+ Milana		100 KM
Bakula	Zoran	Tomislavov		50 KM
Bašić	Jerko	Ivanov		100 KM
Boban	Franjo	+ Ivana		100 KM
Boban	Ljubica	ud. Ivana		100 KM
Jukić	Ante	+ Ivana	Cvitanović	100 KM
Kapular	Stipan	+ Ivana		100 KM
Kovač	Ivan	+ Frane	Rižinović	100 KM
Kovač	Slavo	+ Stipe	Rižinović	100 KM
Kovač	Mario	+ Franje		100 KM
Penava	Miroslav	+ Ivana		100 KM
Penava	Krešimir	+ Srećka		100 KM
Penava	Marija	ud. Stjepana		100 KM
Penava	Ljubo	+ Mate		100 KM
Penava	Ljubo	+ Nediljka		100 KM
Penava	Vinko	+ Nikole		100 KM
Penava	Petar	+ Matka		150 KM
Penava	Kata	ud. Jerke		200 KM
Penava	Mladen			400 HRK
Penava	Željko	+ Ivana		400 HRK
Penava	Ilija	+ Pere		50 EUR
Penava	Dubravka	ud. Frane		50EUR
Senjak	Ivan	+ Petra		100 KM
Senjak	Željko	+ Jerke		100 KM
Senjak	Željko	+ Ivana		100 KM + 400 HRK
Senjak	Albin	Vinkov		100EUR
Senjak	Anđa	ud. Mirka		200 KM

DAROVATELJI IZ VINJANA

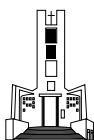
Prezime	Ime	Otac / majka	Nadimak	Iznos
Bešlić	Ivica	+ Mije		100 KM
Boras	Milan	+ Filipa		100 EUR
Boras	Ivan	+ Vlade		300 KM
Galić	Zdenko	Brankov		100 €
Mandurić	Petar	+ Mate	Peše	100 EUR
Marić	Branko	+ Vlade		100 KM
Marić	Tomo	+ Pere		5000 KM
Marić	Biserka	+ Mihovila		100 KM
Marić	Vlado	+ Damjana		100 KM
Marić	Tomislav	+ Pere		500 EUR + 5000 KM
Mrvelj	Mladen	+ Vinka		50 EUR
Petric	Nikola	+ Ivana		100 KM
Petrović	Mira	ud. Ivana		100 KM
Ripić	Veselko	+ Jure		100 KM
Ternovšek	Rajko	+ Rajka		200 KM
Tomić	Stjepan	+ Ante		100 KM
Tomić	Frano	+ Joze		100 KM
Tomić	Ljubo	+ Ante		100 KM
Zovko	Ljubica			100 KM

DAROVATELJI IZ TRIBISTOVA, SOBČA I KONJOVCA

Prezime	Ime	Otac / majka	Nadimak	Iznos
Bešlić	Damir	Jozin		200 KM
Bešlić	Smilja	ud. Mate		100 KM
Čuljak	Anđa	+ Paške		100 KM
Čuljak	Toma	+ Josipa		100 KM
Čuljak	Miroslav	Brankov		50 EUR
Čuljak	Ivan	+ Tome		100 KM
Čuljak	Ivan	+ Josipa		100 KM
Čuljak	Branko	+ Ivana		100 KM
Čutura	Dinko	+ Petra		100 KM
Čutura	Leonardo	+ Joze		100 KM
Čutura	Frano i Dinka			100 EUR
Čutura	Iva	ud. Mate		100 EUR

DAROVATELJI IZ RAZNIH MJESTA

Prezime	Ime	Otac / majka	Nadimak	Mjesto	Iznos
Bakula	Andrija	+ Ante	Brice	USA	100 USD
Barišić	Ivica	+ Joze		Zagreb	100 EUR
Bašić	Ivan	+ Ljube		Zagreb	100EUR
Bašić	Tomislav	Jerkin		Austrija	100 EUR
Begić	Smiljan	+ Ljube		Zagreb	100 KM
Budimir	Tomislav	+ Stanka		Njemačka	2200 EUR
Boerefijn	Jan i Linda			Nizozemska	100 EUR
B.K.				Hamburg	100 EUR
Čutura	Zdravko	+ Ivaća		Njemačka	100EUR
Čutura	Ivan	+ Šimuna	Šitić	Njemačka	100 EUR
Jakovljević	Branko	+ Stjepana		Švicarska	100 CHF
Jurčić	Iva			Njemačka	50KM
Jukić	Stipe	+ Andrije		Ljubuški	500 HRK
Jukić	Katarina			Njemačka	100 EUR
Jurišić	Ivan	+ Mije		Njemačka	100 EUR
Lebo	fra Ljubo			Njemačka	8500 EUR
Mandurić	Slavo	+ Stanka		Zagreb	250 EUR
Marić	Branko	+ Pere		Kanada	100 CAD
Marić	Matej	+ Ljube		Zagreb	100 KM
Marić	Zvonimir			Zagreb	600 HRK
Penava	Nikola	Ljubin		Mostar	50 EUR
Petric	Iva	+ Pere		Zagreb	400 HRK
Petric	Jela	ud. Jakova		Vir	50 EUR
Raguž	Ružica	ž. Vickova		Švicarska	100 CHF
Ramljak	Vlado	+ Ivana	Pikić	Zagreb	100 KM
Ramljak	Vesna	+ Stanka		Zagreb	100 EUR
Renić	Mate i Mila			Tomislavgrad	100 EUR
Sekulić	Nedjeljka			Duboka	1000 EUR
Spajić	Rafael			Imotski	100 KM
Šego	Stjepan	+ Mate		Zagreb	100 EUR
Škarica	Jozefina			Šibenik	100 EUR
Šušnjar	Krešimir			Canada	100 CAD
Tomić	Šima	ud. Joze		Zagreb	50 EUR
Zovko	Ivica			Njemačka	100 EUR

PODUZEĆA, USTANOVE, UDRUGE, RAZNE PRIGODE...

Naziv	Vlasnik	Mjesto	Iznos
BGL Commerce	Zvonko i Bruno Kovač	Posušje	1000 KM
Eliksir d.o.o.	Vjekoslav Bakula	Posušje	600 KM
Generacija maturanata Gimnazije 1988/9.		Posušje	200 KM
Generacija maturanata Gimnazije 1978/9.		Posušje	500 KM
Generacija maturanata Gimnazije 2008/9.		Posušje	300 KM
Generacija maturanata Gimnazije 1998/9.		Posušje	300 KM
Godišnjica braka Slavo i Ana Bago		Čitluk	500 KM
Kror d.o.o.	Branimir Oreč	Posušje	1000 KM
Srecković d. o. o.		Posušje	2000 KM
Ljekarna "Biofarm"	Vjekoslav Bakula	Posušje	800 KM
Lovačko društvo "Radovanj"		Posušje	200 KM
Meggle d.o.o.		Posušje	2000 KM
Okean	Mario Jurišić	Posušje	500 KM
Općina Posušje		Posušje	5000 KM
Pekara "Braća"		Posušje	100 KM
Rudnici Boksita		Posušje	500 KM
Vijeće učenika gimnazije fra Grge Martića		Posušje	150 KM
Sportski centar "Adeo"	Tomislav Jukić	Posušje	300 KM
Svadbena salon Bagušić	Iko Bagušić	Posušje	500 KM + 400 EUR
Stolarska radnja "Cer"	Marko Penava	Posušje	400 KM
Salon Nela		Posušje	100KM

DAROVATELJI PRIGODOM KRŠTENJA DJETETA

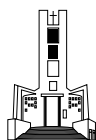
Prezime	Ime	Mjesto	Iznos
Bago	Vlado i Ružica	Posušje	50 EUR
Bago	Ivan i Katarina	Posušje	100 KM
Bakula	Damir i Valentina	Rastovača	100 KM
Bakula	Želimir i Ivona	Batin	50 EUR
Bakula	Ante i Monika	Posušje	100 KM
Bakula	Marko i Lolita	Posušje	200 KM

Bakula	Petar i Vinka	Posušje	100 KM
Bakula	Zvonimir i Ivana	Posušje	100 KM
Bakula	Marin i Ružica	Posušje	200KM
Banušić	Petar i Antonija	Posušje	100KM
Barišić	Josip i Danijela	Posušje	200 KM
Bašić	Petar i Vesna	Posušje	100 KM
Begić	Josip i Antonela	Posušje	100 KM
Begić	Petar i Anja	Posušje	500 KM
Begić	Velimir i Željka	Posušje	100 KM
Bešlić	Mario i Bianka	Rastovača	100 KM
Bešlić	Zvonimir i Magdalena	Zagreb	150 KM
Bešlić	Mate i Marijana	Posušje	50 EUR
Bešlić	Ivica i Ljiljana	Rastovača	100 EUR
Bešlić	Petar i Nikolina	Zagreb	50 EUR
Bešlić	Tomislav i Mirna	Rastovača	100 KM
Bešlić	Tomislav i Kristina	Rastovača	200 KM
Bešlić	Marinko i Iva	Rastovača	100KM
Bilopavlović	Ante i Anela	Posušje	50 EUR
Budimir	Valentino i Martina	Posušje	100 KM
Crnogorac	Božidar i Nediljka	Čitluk	400 HRK
Crnogorac	Ivan i Marta	Posušje	100KM
Crnogorac	Miroslav i Ljubica	Čitluk	100 KM
Crnogorac	Stipe i Ivana	Posušje	50 EUR
Čuić	Mario i Jelena	Posušje	100 KM
Čutura	Ante i Mateja	Rastovača	100 KM
Čutura	Ante i Katarina	Posušje	50 EUR
Čuk	Josip i Ivana	Čitluk	100 EUR
Dolić	Josip i Petra	Posušje	100 KM
Dragoja	Robert i Marija	Rastovača	100 KM
Filipovć	Mario i Sandra	Posušje	100 KM
Filipovć	Hrvoje i Ana	Posušje	50 EUR
Galić	Eugen i Blaženka	Posušje	100 KM
Galić	Zoran i Anita	Posušje	200 KM
Galić	Antonio i Josipa	Posušje	100 KM
Galić	Krunoslav i Lucija	Posušje	100 KM
Galić	Josip i Nikolina	Posušje	100 KM
Galić	Goran i Rafaela	Posušje	100 KM
Galić	Marko i Marija	Frankfurt	100 KM
Galić	Josip i Ružica	Posušje	100 KM
Gavran	Jerko i Josipa	Rastovača	100 KM
Gavran	Petar i Marijana	Rastovača	100 KM

Gavran	Miroslav i Draženka	Rastovača	100 KM
Grabovac	Robert i Silvija	Posušje	200 KM
Grubišić	Ante i Marija	Rastovača	100 KM
Grubišić	Mate i Tonija	Rastovača	100 KM
Gudelj	Ivan i Monika	Posušje	100 KM
Hrkać	Tomislav i Ana	Posušje	50 EUR
Ivanković	Toni i Antonela	Posušje	100 KM
Jukić	Jelena i Jakov	Posušje	200KM
Jukić	Krešimir i Marijana	Osoje	100 KM
Jukić	Andrija i Marijana	Osoje	100 KM
Jukić	Mate i Iva	Posušje	100 KM
Jukić	Ivan i Anna Marie	Austrija	100 KM
Jukić	Petar i Ana	Posušje	400 HRK
Jukić	Stjepan i Ivana	Posušje	100 KM
Jukić	Ivan i Ana	Batin	100 KM
Jukić	Slavko i Marija	Posušje	100 KM
Jukić	Ivan i Morana	Osoje	200 EUR
Jurišić	Filip i Ružica	Posušje	100 KM
Karamatić	Željko	Split	100 KM
Karamatić	Ante i Rosanda	Posušje	100 KM
Karamatić	Ante i Marijana	Posušje	100 KM
Karamatić	Nediljko i Mateja	Posušje	100 KM
Kevilj	Mario i Tina	Posušje	100 KM
Kevilj	Pero i Matea	Posušje	100 KM
Knezović	Petar i Martina	Posušje	100 KM
Kovač	Eugen i Marina	Beč	100 EUR
Kovač	Damir i Zorica	Osoje	50 EUR
Krišto	Ivan i Jadranka	Posušje	100 KM
Landeka	Josip i Marta	Rastovača	100 KM
Landeka	Ivana i Marko	Zagreb	100 EUR
Lebo	Vlado i Ružica	Rastovača	100 KM
Lončar	Danijel i Antonija	Posušje	100 EUR
Lončar	Jerko i Anita	Posušje	100 KM
Lončar	Anđelko i Helena	Posušje	100KM
Lukić	Marko i Mirela	Posušje	100 KM
Mandurić	Petar i Nikolina	Čitluk	150 KM
Mandurić	Miroslav i Sanja	Čitluk	100 KM
Mandurić	Damir i Pamela	Posušje	100 KM
Mandurić	Petar i Marijana	Čitluk	100 EUR
Mandurić	Ivica i Monika	Posušje	100 KM
Mandurić	Josip i Iva	Čitluk	50 EUR
Maras	Petar i Ružica	Posušje	50 EUR

Maras	Karlo i Marija	Posušje	100 KM
Maras	Mario i Josipa	Posušje	200 KM
Maras	Zvonimir i Željka	Rastovača	100 KM
Maras	Josip i Draga	Rastovača	150 KM
Marić	Veselko i Ana	Posušje	100 KM
Marić	Bože i Ivana	Rastovača	50EUR
Marić	Ivan i Kristina	Vinjani	100 KM
Marić	Dalibor i Ankica	Posušje	100 KM
Markota	Mario i Ivana	Posušje	100 KM
Markota	Vinko i Dijana	Posušje	100 KM
Martić	Pere i Blagica	Rastovača	500 HRK
Miličević	Zvonimir i Kristina	Posušje	100 KM
Mitar	Marinko i Marta	Osoje	100 EUR
Mitar	Mate i Kata	Posušje	200 KM
Mrvelj	Mario i Maja	Čitluk	150 KM
Obitelj Kelava		Batin	50EUR
Oreč	Dražen i Danica	Posušje	100KM
Pavković	Josip i Ivana Marija	Posušje	100 KM
Penava	Nikola i Dajana	Njemačka	100 KM
Penava	Stanko i Anja	Batin	100 KM
Penava	Slaven i Mirjana	Batin	150 KM
Penava	Nikola i Ivona	Batin	50 EUR
Penava	Josip i Anna	Batin	100 EUR
Penava	Mate i Iva	Batin	50 EUR
Penava	Damir i Marija	Batin	150 KM
Penava	Zvonimir i Ružica	Batin	100 KM
Petric	Krešimir i Ivana	Čitluk	100 KM
Petric	Mario i Helena	Posušje	100 KM
Petric	Mario i Ružica	Vinjani	100 KM
Petric	Ante i Anđela	Posušje	200 KM
Pole	Milan i Marina	Batin	50 EUR
Polić	Ante i Anita	Posušje	100 KM
Protrka	Augustin i Jelena	Posušje	100 KM
Ramljak	Željko i Dajana	Posušje	100 KM
Ramljak	Josip i Magdalena	Posušje	50 EUR
Rezo	Damir i Katarina	Posušje	100 KM
Senjak	Josip i Milenka	Batin	100 KM
Senjak	Tihomir i Zrinka	Njemačka	100 EUR
Soldo	Ante i Mira	Posušje	50 EUR
Šego	Tomislav i Andrijana	Osoje	100 KM
Šego	Ivica i Lidija	Osoje	100 KM
Širić	Josip i Marijana	Rastovača	100 KM

Šušnjar	Pero i Ela	Posušje	100 KM
Šušnjar	Ivan i Lidija	Frankfurt	50 EUR
Šušnjar	Mario i Martina	Posušje	200 KM
Tokić	Damir i Marina	Posušje	100 KM
Tomić	Pero i Ivanka	Posušje	100 KM
Tomić	Milan i Jelena	Posušje	100 KM
Tomić	Ante i Nikolina	Vinjani	100 KM
Topić	Vlado i Željka	Posušje	100 KM
Vidović	Anto i Željka	Posušje	150 KM
Visković	Tomislav i Sarafina	Posušje	100 KM
Vranjković	Vlado i Ruža	Posušje	100 KM
Vukadin	Nediljko i Marina	Posušje	100 KM
Žulj	Ivan i Marija	Posušje	150 KM

DAROVATELJI PRIGODOM VJENČANJA

Prezime	Ime muža	Ime žene	Mjesto	Iznos
Alpeza	Grgo	Lucija	Ledinac	100 KM
Bakula	Darko	Matea	Rastovača	100 KM
Bakula	Jerko	Monika	Rastovača	100EUR
Bašić	Mario	Anela	Posušje	200KM
Bašić	Josip	Mateja	Posušje	100 KM
Beck	Sascha	Ivana	Stuttgart	50 EUR
Begić	Vinko	Štefica	Zagreb	100 KM
Begić	Ljubo	Antonia	Posuški Gradac	150 KM
Begić	Velimir	Ivana		200KM
Begić	Ante	Jelena	Posušje	100 KM
Bešlić	Dario	Zrinka	Posušje	200 KM
Bešlić	Ivan	Marijana	Rastovača	100 EUR
Boban	Petar	Martina	Batin	100 EUR
Bradarić	Tomislav	Danijela	Posušje	90EUR
Brkić	Ivica	Jelena	Široki Brijeg	200 KM
Bubalo	Josip	Josipa Lana	Hardomilje	100 EUR
Čamber	Antonio	Danijela	Rastovača	100 KM
Čutura	Franjo	Ivana	Tribistovo	100 KM
Česić	Mate	Dominika	Batin	100 KM
Čosić	Ante	Matea	Imotski	235 KM
Dumančić	Dario	Ljubica	Posušje	50 EUR
Galić	Ivan	Ivana	Posušje	100 KM
Jukić	Julijan	Ivana	Posušje	150 EUR
Jurić	Dražen	Nikolina	Buna	100 KM

Jurišić	Mijo	Draženska	Zagorje	200 KM
Jurišić	Ivan	Lucija	Posušje	100 EUR
Jurišić	Albert	Josipa	Posušje	100 KM
Karamatić	Ivan	Silvija	Posušje	100 KM
Landeka	Mario	Iva	Rastovača	100 KM
Landeka	Jerko	Ivana	Rastovača	200 KM
Leventić	Josip	Mihaela	Posušje	100 KM
Lončar	Daniel	Đurđica	Posušje	200 KM
Mitar	Andrija	Antea	Posušje	100 KM
Mitar	Damir	Sabina	Osoje	200 EUR
Penava	Ivan	Žana	Batin	200 KM
Penava	Damir	Iva	Batin	100 EUR
Penava	Ljubo	Marta	Posušje	100 KM
Penava	Ivan	Antonia	Batin	100 KM
Primorac	Ivan	Anđela	Zagreb	100 KM
Puljić	Marko	Anka	Posušje	100 KM
Ravlić	Miroslav	Maja	Dubrovnik	100 KM
Rezo	Ivan	Željana	Posušje	100 KM
Šarić	Matej	Mateja	Oklaji	100 KM
Širić	Petar	Lana	Posušje	100 KM
Šušnjar	Ivan	Ivana	Vinjani	100 KM
Tolić	Mate	Josipa	Grude	50 EUR
Vasilj	Toni	Lucija	Međugorje	100 KM
Višić	Mario	Blaženka	Tomislav-grad	100 KM

DAROVATELJI PRIGODOM POKOPA SVOJIH BLIŽNJIH

Prezime i ime pokojnika	Mjesto	Iznos
+ Bakula Ljubice	Batin	100 KM
+ Tomića Petra	Vinjani	200 KM
+ Šušnjara Tihomira	Čitluk	200 KM
+ Ramljaka Žarka	Čitluk	300 KM
+ Bešlić Ive	Rastovača	300 KM
+ Čutura Ive	Rastovača	100 EUR
+ Bradarić Slavke	Osoje	200 KM
+ Bakula Anđe	Sovići	200 KM
+ Ramljaka Darinka	Čitluk	300 KM
+ Bakula Ive	Posušje	400 KM
+ Kovač Anđe	Osoje	100 KM
+ Biško Ivce	Čitluk	100 KM
+ Galića Milana	Posušje	100 EUR

+ Kovača Ante	Osoje	100 KM
+ Ćorića Mate	Čitluk	200 KM
+ Kraljevića Mladena	Posušje	300 KM
+ Bakula Kate	Rastovača	100 KM
+ Šušnjara Vinka	Posušje	200 KM
+ Mitra Vinka	Posušje	100 KM
+ Mrvelj Anđe	Čitluk	200 KM
+ Crnogorac Zorke	Posušje	200 KM
+ Bago Šime	Posušje	200 KM
+ Budimira Vlade	Posušje	200 KM
+ Šušnjara Mire	Čitluk	300 KM
+ Čutura Matije	Rastovača	300 KM
+ Maras Joze	Rastovača	200 KM
+ Gavran Ankice	Rastovača	300 KM
+ Jukića Marka	Posušje	300 KM
+ Kovača Frane	Osoje	100 EUR
+ Bage Damira	Čitluk	200 KM
+ Kovača Ante	Rastovača	300 KM
+ Čuljka Nikole	Tribistovo	100 KM
+ Mitra Vinka	Posušje	100KM
+ Mitar Mande	Osoje	100 KM
+ Tomića Marinka	Čitluk	200 KM
+ Senjak Mile	Posušje	200 KM
+ Mandurića Milana	Čitluk	200 KM
+ Marića Jerke	Rastovača	200 KM
+ Penava Anđe	Batin	100 KM
+ Mandurića Vinka	Vinjani	200 KM
+ Bešlić Kate	Rastovača	300 KM
+ Mitra Vlade	Osoje	200 KM
+ Bobana Jerke	Batin	200 KM
+ Martića Branka	Rastovača	500 KM
+ Biške Ivica	Čitluk	200 KM
+ Šego Anđe	Osoje	100 KM
+ Kovač Kolete	Osoje	100 KM
+ Marića Vinka	Vinjani	100 KM
+ Bešlića Zdravka	Posušje	500 KM
+ Delić Mande	Posušje	100 KM
+ Lebo Ane	Posušje	200 KM
+ Landeke Marinka	Posušje	300 KM
+ Bakule Branka	Posušje	300 KM
+ Bošnjaka Ante	Osoje	100 KM
+ Kovača Ante	Rastovača	200 KM

+ Bošnjak Jele	Osoje	200 KM
+ Grubišić Zorke	Rastovača	200 KM
+ Biško Dragice	Čitluk	200 KM
+ Marić Kate	Vinjani	100 KM
+ Kovača Ivana	Posušje	350 EUR
+ Oreča Vinka	Posušje	200 KM
+ Penave Vinka	Posušje	100 EUR
+ Čuljka Tome	Sobač	200 KM
+ Penave Ljube	Batin	200 KM
+ Ćuk Kate	Čitluk	100KM
+ Galića Ante	Posušje	300KM

DAROVATELJI ZA CRKVU U TRIBISTOVU

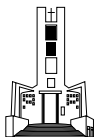
Prezime	Ime	Otac /majka	Nadimak	Iznos
Bakula	Vesna			400 KM
Bašić	Luca			50 KM
Bašić	Ljubo			150 KM
Bešlić	Marija	Mićina		50 KM
Čutura	Frano i Dinka			100 EUR
Milićević	Ivan	+ Ivana	Domić	100 KM
Pišković	Jozo	+ Križana	Križanović	100 EUR
Prigodom sprovoda + Tome Čuljka				100 KM

IZOSTAVLJENI DAROVATELJI IZ 2018. GODINE

Prezime	Ime	Otac /majka	Mjesto	Iznos
Bešlić	Jozo	+ Joze	Ćorušić	100 EUR
Budimir	Darko	+ Stipana		100 KM
Mandurić	Ivan	+ Stanka		100 KM
Rezo	Jure	+ Stipe		100 KM
Senjak	Radica	ud. Ivana		100 EUR

DAROVATELJI ZA KAPELICU NA TRISKAVCU

Prezime	Ime	Otac /majka	Nadimak	Mjesto	Iznos
Bešlić	Jozo	+ Ivana			50 KM

STATISTIKA ŽUPE ZA 2019. GODINU

Podatci za svako mjesto donose: Broj obitelji, broj vjernika, broj članova po obiteljima.

Mjesto	Obitelji	Vjernika	Prosjeak članova u obitelji
Batin (posuški dio)	109	408	3,74%
Čitluk	243	896	3,69%
Osoje	164	566	3,45%
Posušje	1,744	6,369	3,65%
Rastovača	338	1,275	3,77%
Tribistovo (Sobač, Nuga, Konjovac)	36	105	2,92%
Vinjani (posuški dio)	77	287	3,73%
Grad ukupno:	1,744	9,906	3,65%
Sela ukupno:	967	3,537	3,65%
Ukupno cijela župa:	2,711	9,906	3,65%

Vikendica i kuća u kojima se samo povremeno živi – oni nisu ubrojani u stalni broj vjernika

Mjesto	Kuća i vikendica u kojima se ponekad živi	Povremenih vjernika
Batin	6	Nisu navedeni zbog nepouzdatih podataka
Čitluk	15	
Osoje	10	
Posušje	77	
Rastovača	19	
Tribistovo (Sobač, Nuga, Konjovac)	12	
Vinjani	6	
Ukupno:	145	

Ukupno blagoslovimo kuća, vikendica: 2.856

UPUTE ZA MLADENCE

1. Prije sklapanja kršćanskog braka potrebno je najaviti ženidbu i dogovoriti zaruke. Za zaruke potrebno je imati:

- Potvrda o sudjelovanju na tečaju.
- Krsni i slobodni list (ne stariji od 6 mjeseci ako ste kršteni izvan župe u kojoj se želite zaručiti. Ako ste kršteni u župi u kojoj se i zaručujete, spomenuto vam nije potrebno.)
- Dokument o civilno sklopljenoj ženidbi. Ne trebate nositi prstenje.

2. Prije vjenčanja potrebno je obaviti ispovijed.

3. Kod vjenčanja u crkvi nakon pozdrava počinje sveta misa, te iza propovijedi sam čin vjenčanja.

Svećenik dolazi pred mladence i govori:

Predragi, došli ste u ovaj crkveni dom... Stoga vas pred crkvom pitam o vašoj namisli:

I. i I., jeste li ovamo došli bez prisile da potpuno slobodno sklopite ženidbu?

*Mladenci govore: **Jesam!***

Jeste li spremni da se u braku za svega svoga života uzajamno ljubite i štujete?

*Mladenci govore: **Jesam!***

Jeste li spremni s ljubavlju primiti od Boga djecu i odgajati ih po zakonu Krista i njegove Crkve?

*Mladenci govore: **Jesam!***

Svećenik: Kad ste dakle naumili sklopiti sveti ženidbeni savez, pružite jedno drugom desnu ruku te pred Bogom i njegovom Crkvom izrazite svoju privolu.

Mladenci pružaju jedno drugom desnu ruku (mlada preda buket kumi i ako ima rukavice desnu neka svuče).

Svećenik uzima obrazac ❶ ili ❷ prema vlastitom odabiru ili želji mladenaca!

❶ *Mladoženja izgovara: **Ja I. uzimam tebe I. za svoju ženu i obećavam ti vjernost u dobru i u zlu, u zdravlju i bolesti. Ljubit ću te i poštivati u sve dane života svoga.***

*Mladenka izgovara: **Ja I. uzimam tebe I. za svoga muža i obećavam ti vjernost u dobru i u zlu, u zdravlju i bolesti. Ljubit ću te i poštivati u sve dane života svoga.***

Svećenik uzme raspelo i kaže: Stavite desnu ruku na raspelo te svoju privolu potvrdite zakletvom.

Najprije mladenac a zatim mladenka kaže:

Tako mi pomogao Bog, Blažena Djevica Marija i svi sveci Božji!

Svećenik kaže: Gospodin vam bio dobrotiv,... Što Bog združi čovjek neka ne rastavlja.

*Mladenci odgovore: **Amen.***

Svećenik zatim blagoslivlja prstenove: Blagoslovi Gospodine ove prstenove što ćete ih jedno drugome predati u znak ljubavi i vjernosti.

*Mladenci odgovore: **Amen.***

Mladoženja uzima prsten i stavlja mladenki na desnu ruku govoreći:

I., primi ovaj prsten u znak moje ljubavi i vjernosti. U ime Oca i Sina i Duha Svetoga. (Isto čini i mladenka).

4. Nakon obreda u crkvi mladenci će sa svojim kumovima doći u župni ured potpisati potrebne dokumente i izmiriti obveze prema Crkvi i Župi. Tko želi pjevanje na vjenčanju neka se javi vodstvu Frame. Sve druge grupe koje žele pjevati trebaju dozvolu! Raspored tečajeva pronađite na stranicama ovih novina.

NEKI NADNEVCI U 2020.

- **Sveta krizma:** 18. travnja
- **Prva sveta pričest:** . lipnja
- **Obredi primanja i obećanja u Frami:**
20. rujna u 19,00 sati

Blagoslov polja uvijek u 11,00 sati

- **Ričina:** 26. travnja
- **Ilijino brdo:** 3. svibnja
- **Tribistovo (L. Mandić):** 10. svibnja
- **Batin:** 3. svibnja
- **Matkovine:** 17. svibnja
- **Triskavac:** 17. svibnja
- **Crkvine:** 7. lipnja
- **Vrbica:** 7. lipnja
- **Martića križ:** 24. svibnja
- **Novo rastovačko groblje:** 14. lipnja
- **Sobač (I. Krstitelj):** 24. lipnja
- **Krstine-Vučipolje (Petrovdan):** 29. lipnja

Tečajevi pripreve za brak

Mjesto održavanja u Pastoralnome središtu kod nove crkve! Ne treba se ranije najavljivati!

- 17. - 22. veljače 2020.
- 13. - 17. travnja 2020.
- 1. - 5. lipnja 2020.
- 14. - 19. rujna 2020.

Tečaj uvijek započinje u 18,00 sati.

NEKE NAPOMENE

1. Ukoliko se radi o teškom bolesniku koji traži svećenika, obitelj neka to omogući.
 2. Po svećenika treba doći u župni ured, a ne zvati telefonom (navečer).
 3. Nemojte čekati noć kako bi zvali svećenika, osim ako nije iznimno hitan slučaj.
 4. Ako je osoba već umrla, ne treba zvati svećenika nego doći u radno vrijeme ureda i dogovoriti za pokop.
- Nemojte tiskati osmrtnicu dok ne dogovorite vrijeme pokopa u župnome uredu!

RASPORED

MOLITVENO-LITURGIJSKOGA PROGRAMA

Nedjeljne svete mise

7,00; 8,30; 10,00; 11,30 i 18,00 (ljeti 19,00)

Tribistovo u 11,00

Radnim danom

7,00 i 18,00

Klanjanje Isusu u Presvetom Olt. Sakramentu

Četvrtkom u 18,30

SUSRETI

SKUPINA I MOLITVENIH ZAJEDNICA

Franjevačka mladež – FRAMA

Petkom u 19,30

Mala Frama »Glasnici Sv. Franje«

Utorkom u 19,00

Glazbena sekcija Frame

Srijedom u 19,00

Ostale Framine sekcije

»Drača«, »Asiški siromašak«, »Medijska sekcija«,

»Liturgijska sekcija«, »Radna sekcija«,

»Dramska sekcija« i »Sportska sekcija«

imaju susrete po dogovoru

Biblijski razgovor i meditacija framaša

Subotama u Korizmi i Došašću u 20,00

Treći svjetovni franjevački red (OFS) – Trećari

Srijedom i petkom u 18,30

Župni zbor »Fra Grga Martić«

Ponedjeljkom i petkom u 19,30

Dječji župni zbor »Fra Grga Martić«

Subotom u 10,00

Ministranti: Subotom u 9,00

Čitači: Subotom u 10,00

Studijska zajednica »Molitva i Riječ«

Povremeno

Molitvena zajednica »Kraljica Mira«

Utorkom u 18,30

foto MIX video

